

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

DOKTORA TEZİ

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA DIŞ MEKAN TASARIMINDA
ÇOCUKLARIN BEKLENTİLERİNİN BELİRLENMESİ**

Fürüzan ASLAN

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**ANKARA
2010**

Her hakkı saklıdır

ÖZET

Doktora Tezi

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA DIŞ MEKAN TASARIMINDA ÇOCUKLARIN BEKLENTİLERİNİN BELİRLENMESİ

Fürüzan ASLAN

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof.Dr.İlkden TAZEYAY

Okul öncesi dönem, çocukların kişiliklerinin şekillendiği önemli bir dönemdir. Öğrenme süreçlerinde dış mekânın eğitim ortamı olarak kullanılması, çocukların fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerini destekleyici önemli bir araçtır. İç ve dış mekân bir bütün olarak algılanmalı ve eğitimin bir aracı olabilecek şekilde özellikleri açısından ayrı düzenlenmelidir. Bu düzenleme sonucunda eğitim programının uygulanmasına yönelik bir bütünlük sağlanmalıdır. Çocukların eğitim ve beklentilerine yanıt verecek şekilde olması gereken dış mekanların şekillenmesinde çocuk katılımı bu sürecin önemli bir boyutudur.

Çalışma, farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip toplum kesimlerini bir arada barındıran Çankaya İlçesinde Çankaya Belediyesi'ne bağlı; Barış Gündüz Bakımevi, Umut Gündüz Bakımevi ve Rafet Gündüz Bakımevlerinde okul öncesi eğitimde dış mekanın tasarımında çocukların beklentilerinin çocuk merkezli ve katılımcı bir yaklaşımla belirlenmesi temeli üzerine olmuştur. Çalışma ile elde edilen sonuçların, okul öncesi eğitim kurumları dış mekan düzenlemelerine katkı sağlaması ve böylece daha uygun çevre şartları oluşturulması beklenmektedir. Bu çalışmanın, ülkemizde ileride gerçekleştirilecek benzer çalışmalara örnek oluşturması amaçlanmaktadır.

Aralık 2010, 178 Sayfa

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Dış Mekan Tasarımı, Çocuk Katılımı

ABSTRACT

DETERMINATION OF CHILDREN'S EXPECTATIONS IN PRE-SCHOOL ESTABLISHMENTS IN OUTDOOR DESIGN

Fürüzan ASLAN

Ankara University
Institute of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Adviser: Prof.Dr.İlkden TAZEBAY

Pre-school period is an important period in which the personalities of children are shaped. In the learning process, use of outdoor as an education environment is an important supporting tool for the physical, social, emotional and cognitive development of children. Indoor and outdoor should be perceived as a whole and should be arranged separately according to their qualities in a way that they can be a tool for education. In consequence of this arrangement a completeness regarding the education program should be ensured. In the shaping of outdoor which are supposed to be in a form that will respond to the education and expectations of children, participation of children is an important aspect of this process. In the study, in Barış Day Care Center, Umut Day Care Center and Rafet Genç Day Care Center, which are registered under the Municipality of Çankaya in Çankaya district which accommodates various social-economical strata together, the determination of children's expectations in outdoor design in pre-school education, are based on a children centered and participatory approach. The results of study are expected to contribute in the outdoor designs of the pre-school education establishments and therefore provide more suited environmental conditions to be constituted. This study is intended to set an example to the similar researches which are to be conducted in our country in the future.

December 2010, 178 Pages

Key Words: Pre-School Education, Outdoor Design, Child Participation

TEŞEKKÜR

Okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekan tasarımında çocukların beklentilerinin belirlenmesi çok zevkle çalıştığım, çalışırken çok şey öğrendiğim, değerli deneyimler kazandığım ve peşini bırakmak istemediğim bir konu oldu. Bu konuya yönelik ilgimi, eğitimim boyunca kendisinden çok sayıda ders aldığım ve öğrencisi olmaktan gurur duyduğum Prof. Dr. İlkden TAZEYAY'a (Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı) borçluyum.

Yüksek lisans ve doktora eğitimim süresince kendisinden dersler aldığım sevgili hocam Prof. Dr. Halim PERÇİN, (Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı) akademik gelişimime önemli katkı sağlamıştır. Yakınlığını, yol göstericiliğini hep hissettiğim, bana yardımlarını esirgemeyen, kendisini tanımaktan onur duyduğum çok değerli hocam Doc. Dr. Hakan DOYGUN'a (Sütçü İmam Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı) çok ama çok teşekkür ediyorum. Bu konu ile ilgili öncü çalışmalar yapan değerli hocam Yrd.Doc. Dr.Tülin ŞENER, bilgilerini ve deneyimlerini paylaşmıştır. Olumlu yaklaşımıyla benden desteğini esirgemeyen Prof Dr. E.Murat YAZGAN'a (Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı) yürekten teşekkür ederim.

Sevgili arkadaşım Ebru COŞKUN, en yorgun, telaşlı, kaygılı anlarımda, beni yüreklendirdi ve destekledi.

Ve sevgili ailem...

Annem ve babam... Sayın Ali ÇELİK'e, Sayın Ruşen ÇELİK'e; canım anneannem Sayın Meryem GÜLAY, sevgili eşim Özgür ASLAN ve benim kahramanım biricik oğlum Ali Ata ASLAN'a en derin duygularla teşekkür ederim.

Fürüzan ASLAN
Ankara, Aralık 2010

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
SİMGELERDİZİNİ	v
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vi
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	viii
1 GİRİŞ.....	1
1.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı.....	4
2 KAYNAK ÖZETLERİ.....	7
2.1 Okul Bahçelerinde Dış Mekan Tasarımı İle İlgili Çalışmalar.....	7
2.2 Okul Öncesi Eğitimi İle İlgili Çalışmalar.....	10
2.3 Çocuk ve Katılım Konulu Çalışmalar.....	13
3 KURAMSAL TEMELLER.....	16
3.1 Çocuk ve Çocuk Hakları.....	17
3.2 Çocuk ve Katılım.....	19
3.3 Okul Öncesi Eğitim.....	23
3.4 Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Dış Mekan.....	26
4. MATERYAL VE YÖNTEM.....	31
5. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	45
5.1 Öğrencilerin Demografik Özellikleri ve Okul Dağılımları.....	45
5.2 Öğrencilerin Dış Mekan Tasarımına Yönelik Beklentileri.....	47
5.2.1 Temel özelliklerin değerlendirilmesi.....	47
5.2.1.1 Fiziksel özellikler	47
5.2.1.2 Oyun alanı ve spor aletlerinin varlığı açısından beklentileri.....	55
5.2.1.3 Sosyal, kültürel faaliyet ve eğitim alanlarının varlığı açısından beklentileri.....	58
5.3.2 Değişkenler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi.....	60
5.3.2.1 Cinsiyet ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiler	60
5.3.2.2.Yaş ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiler.....	77
5.3.3.3 Okul ile diğer değişkenleri arasındaki ilişkiler.....	93
5.4 Öğretmenlerin Dış Mekan Tasarımına Yönelik Beklentileri.....	113
5.4.1 Öğretmen anketi ve değişkenler arasındaki ilişkiler.....	117
6. SONUÇ.....	119
KAYNAKLAR.....	136
EKLER.....	141
EK 1 Çocuklara uygulanan anket formu.....	142
EK 2 Öğretmenlere uygulanan anket formu.....	153
EK 3 Pilot uygulama.....	155
EK 4 Geçerlilik ve güvenilirlik testi.....	173
ÖZGEÇMİŞ.....	176

SİMGELER DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
BM	Birleşmiş Milletler
GBE	Gündüz Bakım Evi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
NAEYC	Ulusal Küçük Çocuk Eğitimi Birliği
NSPCC	Çocukları Şiddetten Koruma Ulusal Birliği
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
OOEK	Okul Öncesi Eğitim Kurumu
OÖÇ	Okul Öncesi Çocuğu
SHÇEK	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1 Katılım Merdiveni.....	23
Şekil 4.1 Çankaya Belediyesi sınırları içinde yer alan gündüz bakım evleri.....	32
Şekil 4.2 Barış gündüz bakım evi.....	35
Şekil 4.3 Rafet genç gündüz bakım evi.....	36
Şekil 4.4 Umut gündüz bakım evi	37
Şekil 4.5 Katılım merdiveninin yöneme uygulanması.....	39
Şekil 4.6 Çalışma akış şeması.....	44
Şekil 5.1 Öğrencilerin okullara göre yüzde dağılımı	45
Şekil 5.2 Öğrencilerin yaşlarına göre yüzde dağılımı.....	46
Şekil 5.3 Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yüzde dağılımı.....	46
Şekil 5.4 Öğrencilerin doğal ya da yapısal alan tercihlerinin frekans değerleri.....	47
Şekil 5.5 Öğrencilerin hareketli ya da düz alan tercihlerinin yüzde dağılımı.....	48
Şekil 5.6 Öğrencilerin düzenli ya da düzensiz alan tercihlerinin yüzde dağılımı.....	48
Şekil 5.7 Öğrencilerin basit ya da çeşitli alan tercihlerinin yüzde dağılımı.....	49
Şekil 5.8 Öğrencilerin renkli ya da renksiz alan tercihlerinin yüzde dağılımı	49
Şekil 5.9 Öğrencilerin açık ya da kapalı alan tercihlerinin yüzde dağılımı	50
Şekil 5.10 Öğrencilerin çevreleme elemanı tercihlerinin yüzde dağılımı	50
Şekil 5.11 Öğrencilerin çöp kutusu renk tercihlerinin yüzde dağılımı	51
Şekil 5.12 Öğrencilerin zemin tercihlerinin yüzde dağılımı	51
Şekil 5.13 Öğrencilerin gölgelik tercihlerinin yüzde dağılımı	52
Şekil 5.14 Öğrencilerin sanata dayalı alan tercihlerinin yüzde dağılımı	52
Şekil 5.15 Öğrencilerin su varlığı tercihlerinin yüzde dağılımı	53
Şekil 5.16 Öğrencilerin oturma biriminde bitki varlığı tercihlerinin yüzde dağılımı	53
Şekil 5.17 Öğrencilerin oturma biriminde malzeme tipi tercihlerinin yüzde dağılımı	54
Şekil 5.18 Öğrencilerin oturma biriminin bireysel ya da grup olarak kullanımı tercihlerinin yüzde dağılımı	54
Şekil 5.19 Öğrencilerin çiçeklik varlığı tercihlerinin yüzde dağılımı	55
Şekil 5.20 Öğrencilerin oyun alanı tercihlerinin yüzde dağılımı	55
Şekil 5.21 Öğrencilerin oyun aletlerinden beklentilerinin yüzde dağılımı	56
Şekil 5.22 Öğrencilerin spor alanı varlığı tercihlerinin yüzde dağılımı	57
Şekil 5.23 Öğrencilerin spor aleti tercihlerinin yüzde dağılımı	57
Şekil 5.24 Öğrencilerin sosyal, kültürel ve eğitim alanlarından beklentilerinin yüzde dağılımı	59
Şekil 6.1 5, 6 Yaş çocuklarının dış mekan beklentileri	120
Şekil 6.2 Cinsiyet değişkenine göre 5,6 Yaş çocuklarının dış mekan beklentileri.....	127
Şekil 6.3 Yaş değişkenine göre 5,6 Yaş çocuklarının dış mekan beklentileri.....	128
Şekil 6.4 Okul değişkenine göre 5,6 Yaş çocuklarının dış mekan beklentileri	129

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 5.1 Cinsiyet ile doğal ya da yapısal alan tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	60
Çizelge 5.2 Cinsiyet ile hareketli ya da düz alan tercihleri arasındaki ilişki.....	61
Çizelge 5.3 Cinsiyet ile düzenli ya da düzensiz alan tercihleri arasındaki ilişki.....	61
Çizelge 5.4 Cinsiyet ile basit ya da çeşitli alan tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	62
Çizelge 5.5 Cinsiyet ile renkli ya da renksiz alan tercihleri arasındaki ilişki.....	62
Çizelge 5.6 Cinsiyet ile açık ya da kapalı alan tercihleri arasındaki ilişki.....	63
Çizelge 5.7 Cinsiyet ile çevreleme elemanı tercihleri arasındaki ilişki.....	63
Çizelge 5.8 Cinsiyet ile çöp kutuları renk tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	64
Çizelge 5.9 Cinsiyet ile zemin tercihleri arasındaki ilişki.....	64
Çizelge 5.10 Cinsiyet ile gölgelik tercihleri arasındaki ilişki.....	65
Çizelge 5.11 Cinsiyet ile sanatı dayalı alan tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	65
Çizelge 5.12 Cinsiyet ile su varlığı tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi	66
Çizelge 5.13 Cinsiyet ile oturma biriminde bitki varlığı tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi	66
Çizelge 5.14 Cinsiyet ile oturma biriminde malzeme tipi tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	67
Çizelge 5.15 Cinsiyet ile oturma biriminde bireysel ya da grup olarak kullanımı tercihleri arasındaki ilişki.....	67
Çizelge 5.16 Cinsiyet ile çiçeklik varlığı tercihleri arasındaki ilişki.....	68
Çizelge 5.17 Cinsiyet ile spor alanı varlığı tercihleri arasındaki ilişki.....	68
Çizelge 5.18 Cinsiyet ile spor aletleri tercihleri arasındaki ilişki.....	68
Çizelge 5.19 Cinsiyet ile oyun alanı tercihleri arasındaki ilişki.....	69
Çizelge 5.20 Cinsiyet ile çoklu oyun grubu tercihleri arasındaki ilişki.....	69
Çizelge 5.21 Cinsiyet ile salıncak tercihleri arasındaki ilişki.....	70
Çizelge 5.22 Cinsiyet ile zıp zıp tercihleri arasındaki ilişki.....	70
Çizelge 5.23 Cinsiyet ile vargel tercihleri arasındaki ilişki.....	70
Çizelge 5.24 Cinsiyet ile tahterevalli tercihleri arasındaki ilişki.....	71
Çizelge 5.25 Cinsiyet ile döner platform tercihleri arasındaki ilişki.....	71
Çizelge 5.26 Cinsiyet ile kaydırak tercihleri arasındaki ilişki.....	71
Çizelge 5.27 Cinsiyet ile oyun treni tercihleri arasındaki ilişki.....	72
Çizelge 5.28 Cinsiyet ile tırmanma ağı tercihleri arasındaki ilişki.....	72
Çizelge 5.29 Cinsiyet ile tırmanma duvarı tercihleri arasındaki ilişki.....	72
Çizelge 5.30 Cinsiyet ile kum havuzu tercihleri arasındaki ilişki.....	73
Çizelge 5.31 Cinsiyet ile yatay merdiven tercihleri arasındaki ilişki.....	73
Çizelge 5.32 Cinsiyet ile top havuzu tercihleri arasındaki ilişki.....	73
Çizelge 5.33 Cinsiyet ile oyun evi tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	74
Çizelge 5.34 Cinsiyet ile köprü tercihleri arasındaki ilişki.....	74
Çizelge 5.35 Cinsiyet ile hikaye dinleme alanı tercihleri arasındaki ilişki	
Çizelge 5.36 Cinsiyet ile resim yapma alanı tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	75
Çizelge 5.37 Cinsiyet ile anfi tiyatro alanı tercihleri arasındaki ilişki.....	75

Çizelge 5.38 Cinsiyet ile evcil hayvan kümesi tercihleri arasındaki ilişki.....	76
Çizelge 5.39 Cinsiyet ile bitki yetiştirmek tercihleri arasındaki ilişki	76
Çizelge 5.40 Cinsiyet ile trafik bahçesi tercihleri arasındaki ilişki.....	76
Çizelge 5.41 Cinsiyet ile satranç alanı tercihleri arasındaki ilişki.....	77
Çizelge 5.42 Yaş ile doğal ya da yapısal alan tercihleri arasındaki ilişki.....	77
Çizelge 5.43 Yaş ile hareketli ya da düz alan tercihleri arasındaki ilişki.....	77
Çizelge 5.44 Yaş ile düzenli ya da düzensiz alan tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	78
Çizelge 5.45 Yaş ile basit ya da çeşitli alan tercihleri arasındaki ilişki.....	78
Çizelge 5.46 Yaş ile renkli ya da renksiz alan tercihleri arasındaki ilişki.....	79
Çizelge 5.47 Yaş ile açık ya da kapalı alan tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	79
Çizelge 5.48 Yaş ile çevreleme elemanı tercihleri arasındaki ilişki.....	80
Çizelge 5.49 Yaş ile çöp kutuları renk tercihleri arasındaki ilişki.....	80
Çizelge 5.50 Yaş ile zemin tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	81
Çizelge 5.51 Yaş ile gölgeleme elemanı tercihleri arasındaki ilişki.....	81
Çizelge 5.52 Yaş ile sanata dayalı alan tercihleri arasındaki ilişki.....	82
Çizelge 5.53 Yaş ile su varlığı tercihleri arasındaki ilişki.....	82
Çizelge 5.54 Yaş ile bitki ile ilişkilendirilmiş oturma birimleri tercihleri arasındaki ilişki.....	83
Çizelge 5.55 Yaş ile malzeme yönünden oturma birimleri tercihleri arasındaki ilişki.....	83
Çizelge 5.56 Yaş ile oturma birimlerinin bireysel ya da grup tercihleri arasındaki ilişki.....	83
Çizelge 5.57 Yaş ile çiçeklik tercihleri arasındaki ilişki.....	84
Çizelge 5.58 Yaş ile spor alanı tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	84
Çizelge 5.59 Yaş ile spor aleti tercihleri arasındaki ilişki.....	85
Çizelge 5.60 Yaş ile oyun alanı tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	85
Çizelge 5.61 Yaş ile çoklu oyun grubu tercihleri arasındaki ilişki.....	86
Çizelge 5.62 Yaş ile çoklu salıncak tercihleri arasındaki ilişki.....	86
Çizelge 5.63 Yaş ile zıp zıp tercihleri arasındaki ilişki.....	86
Çizelge 5.64 Yaş ile vargel tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	87
Çizelge 5.65 Yaş ile tahterevalli tercihleri arasındaki ilişki.....	87
Çizelge 5.66 Yaş ile döner platform tercihleri arasındaki ilişki.....	87
Çizelge 5.67 Yaş ile kaydırak tercihleri arasındaki ilişki.....	88
Çizelge 5.68 Yaş ile oyun treni tercihleri arasındaki ilişki.....	88
Çizelge 5.69 Yaş ile tırmanma ağı tercihleri arasındaki ilişki.....	88
Çizelge 5.70 Yaş ile tırmanma duvarı tercihleri arasındaki ilişki.....	89
Çizelge 5.71 Yaş ile kum havuzu tercihleri arasındaki ilişki.....	89
Çizelge 5.72 Yaş ile yatay merdiven tercihleri arasındaki ilişki.....	89
Çizelge 5.73 Yaş ile top havuzu tercihleri arasındaki ilişki.....	90
Çizelge 5.74 Yaş ile oyun evi tercihleri arasındaki ilişki.....	90
Çizelge 5.75 Yaş ile köprü tercihleri arasındaki ilişki.....	90
Çizelge 5.76 Yaş ile hikaye dinleme alanı tercihleri arasındaki ilişki.....	91
Çizelge 5.77 Yaş ile resim yapma alanı tercihleri arasındaki ilişki.....	91
Çizelge 5.78 Yaş ile anfi tiyatro alanı tercihleri arasındaki ilişki.....	91

Çizelge 5.79 Yaş ile dış mekanda evcil hayvan alanı tercihleri arasındaki ilişki.....	92
Çizelge 5.80 Yaş ile bitki yetiştirme alanı tercihleri arasındaki ilişki.....	92
Çizelge 5.81 Yaş ile trafik bahçesi tercihleri arasındaki ilişki.....	92
Çizelge 5.82 Yaş ile satranç alanı tercihleri arasındaki ilişki ki kare testi.....	93
Çizelge 5.83 Okul ile doğal ya da yapısal alan tercihleri arasındaki ilişki.....	93
Çizelge 5.84 Okul ile hareketli ya da düz alan tercihleri arasındaki ilişki.....	94
Çizelge 5.85 Okul ile düzenli ya da düzensiz alan tercihleri arasındaki ilişki.....	94
Çizelge 5.86 Okul ile basit ya da çeşitli alan tercihleri arasındaki ilişki.....	95
Çizelge 5.87 Okul ile renkli ya da renksiz alan tercihleri arasındaki ilişki.....	95
Çizelge 5.88 Okul ile açık ya da kapalı alan tercihleri arasındaki ilişki.....	96
Çizelge 5.89 Okul ile çevreleme elemanı tercihleri arasındaki ilişki ki kare testi.....	96
Çizelge 5.90 Okul ile çöp kutusu renk tercihi arasındaki ilişki.....	97
Çizelge 5.91 Okul ile zemin tercihi arasındaki ilişki.....	97
Çizelge 5.92 Okul ile gölgelik tercihi arasındaki ilişki.....	97
Çizelge 5.93 Okul ile sanata dayalı alan tercihleri arasındaki ilişki ki kare testi.....	98
Çizelge 5.94 Okul ile su varlığı tercihleri arasındaki ilişki ki kare testi.....	99
Çizelge 5.95 Okul ile bitki ile ilişkilendirilmiş oturma birimi tercihi arasındaki ilişki.....	99
Çizelge 5.96 Okul ile oturma biriminde malzeme tipi tercihleri arasındaki ilişki.....	100
Çizelge 5.97 Okul ile oturma birimlerinin bireysel ya da grup tercihleri arasındaki ilişki.....	100
Çizelge 5.98 Okul ile çiçeklik tercihleri arasındaki ilişki.....	101
Çizelge 5.99 Okul ile spor alanı tercihleri arasındaki ilişki.....	101
Çizelge 5.100 Okul ile spor aletleri tercihleri arasındaki ilişki.....	102
Çizelge 5.101 Okul ile oyun alanı tercihleri arasındaki ilişki.....	102
Çizelge 5.102 Okul ile çoklu oyun grubu tercihleri arasındaki ilişki.....	103
Çizelge 5.103 Okul ile salıncak tercihleri arasındaki ilişki.....	103
Çizelge 5.104 Okul ile zıp zıp tercihleri arasındaki ilişki.....	103
Çizelge 5.105 Okul ile vargel tercihleri arasındaki ilişki.....	104
Çizelge 5.106 Okul ile tahterevalli tercihleri arasındaki ilişki.....	104
Çizelge 5.107 Okul ile döner platform tercihleri arasındaki ilişki ki kare testi.....	105
Çizelge 5.108 Okul ile kaydırak tercihleri arasındaki ilişki.....	105
Çizelge 5.109 Okul ile oyun treni tercihleri arasındaki ilişki.....	106
Çizelge 5.110 Okul ile tırmanma ağı arasındaki ilişki.....	106
Çizelge 5.111 Okul ile tırmanma duvarı arasındaki ilişki.....	106
Çizelge 5.112 Okul ile kum havuzu tercihleri arasındaki ilişki ki kare testi.....	107
Çizelge 5.113 Okul ile yatay merdiven tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	108
Çizelge 5.114 Okul ile top havuzu arasındaki ilişki.....	108
Çizelge 5.115 Okul ile oyun evi tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	109
Çizelge 5.116 Okul ile köprü tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	109
Çizelge 5.117 Okul ile hikaye dinleme alanı arasındaki ilişki.....	110
Çizelge 5.118 Okul ile resim yapma alanı arasındaki ilişki.....	110
Çizelge 5.119 Okul ile anfi tiyatro alanı arasındaki ilişki.....	110
Çizelge 5.120 Okul ile dış mekanda evcil hayvan tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	111
Çizelge 5.121 Okul ile bitki yetiştirme alanı arasındaki ilişki.....	111
Çizelge 5.122 Okul ile trafik bahçesi arasındaki ilişki.....	112

Çizelge 5.123 Okul ile satranç alanı arasındaki ilişki.....	112
Çizelge 5.124 Etkinlik programında dış mekan kullanımı.....	113
Çizelge 5.125 Dış mekan kullanım sıklığı.....	113
Çizelge 5.126 Çocuk eğitiminde doğada bulunan materyalleri kullanım 1.....	114
Çizelge 5.127 Çocuk eğitiminde doğada bulunan materyalleri kullanım 2.....	114
Çizelge 5.128 Okul bahçesinde gerçekleştirilmek istenilen aktiviteler.....	115
Çizelge 5.129 Okul bahçesinde eksiklikler.....	115
Çizelge 5.130 Okul bahçesinde yer alması istenilen unsurlar.....	116
Çizelge 5.131 İç mekandaki eğitimle dış mekanı ilişkilendirme.....	116
Çizelge 5.132 Çocuk eğitiminde doğada bulunan materyalleri kullanma ile okullar arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	117
Çizelge 5.133 Okul bahçesindeki eksiklikler ile okullar arasındaki ilişki ve ki kare testi.....	118

1. GİRİŞ

Ülkelerin toplumsal ve ekonomik gelişmesini üst düzeylere taşımak için eğitim alanında katılımcı ve yenilikçi sistemler geliştirmek gerekmektedir. Özgün ve farklılıklara saygı duyan, demokratik toplum yaşamında etkin rol oynayan ve ülkelerin toplumsal ve ekonomik gelişmesini öngören bir eğitim anlayışı “kaliteli eğitim” olarak adlandırılabilir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’de “Her çocuğun kaliteli eğitim alma hakkı vardır ve bu hak da öğrenme ortamlarının, öğretim ve öğrenim süreçlerinin ve materyallerinin ve öğrenim çıktılarının kalitesine odaklanmayı gerektirir,” ifadesi bulunmaktadır. Her çocuğun hakkı olan kaliteli eğitim, çocuğun kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel becerilerinin geliştirilmesini esas almasıyla, tüm hakların tanınması ve korunması bilincinin edinilmesini ve geliştirilmesini sağlamaya katkıda bulunan bir süreç olmalıdır (Anonim 1999).

Çağdaş eğitimde kalite ve başarının temelini okul öncesi eğitim oluşturmaktadır. Okul öncesi dönem, insan hayatının diğer dönemlerinin temelini oluşturur. Çocukluk, sadece yaşamın yetişkinliğe hazırlayan bir dönemi olarak değil, kendi başına da önemli bir dönem olarak algılanmalıdır. Bu nedenle insan hayatının her döneminin olduğu kadar okul öncesi dönemin de en iyi şekilde ve uygun yaşantılarla geçirilmesi son derece önemlidir . Bu dönemdeki yaşantılar, yaşamın daha sonraki yıllarını kolaylaştırabileceği gibi, bazı sorunların de temelini oluşturabilir (Oktay 1999).

Okul öncesi eğitim kurumları, farklı yaş gruplarına uygun olarak; 0–36 aylık çocuklara bakım ve hizmet vermek üzere açılan kreşler, 36–72 aylık çocukların eğitimini amaçlayan anaokulları, 60–72 aylık çocuklar için örgün eğitim kurumları bünyesinde açılan anasınıfları, 36–72 aylık çocuklar için Milli Eğitim Bakanlığına bağlı diğer öğretim kurumları bünyesinde açılan okul öncesi eğitim sınıflarından meydana gelmektedir. Günümüzde, ülkemizdeki okul öncesi eğitim hizmetlerinin %90’ı Milli Eğitim Bakanlığınca, %10’u Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK)

ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 191. maddesine göre açılan kurum ve kuruluşlarca verilmektedir (Anonim 2008).

Çocukların okul öncesi dönem sürecinde, daha sonraki yıllarda öğreneceklerini destekleyecek beceriler geliştirmeleri, kendini ifade ederek dilini geliştirmeyi, yetişkinler ve diğer çocuklarla iletişim kurarak okula ve topluma uyum için temel olan sosyal becerileri geliştirmeleri, ön akademik becerilerinin yanı sıra problem çözme, karar verme yetilerini geliştirebileceği deneyimler yaşaması, kısacası düşünmeyi ve anlamayı öğrenmesi nedeniyle bilimsel olarak, erken yaşlardaki öğrenmeye bir temel oluşturduğu, bu nedenle de çocuğun eğitimine başlamasına, örgün eğitim yaşı olan yedi yaşın çok geç olduğu vurgulanmaktadır (Ulusoy 2008).

Araştırmalar, çocukluk yıllarında kazanılan davranışların yetişkinlikte bireyin kişilik yapısını, alışkanlık ve değer yargılarını büyük ölçüde biçimlendirdiğini ortaya koymaktadır (Çakçı ve Oğuz 2010; Yavuzer 1997).

İnsandaki potansiyelin en üst sınırlarına kadar geliştirebilmesi ancak ona çok erken sağlanacak imkanlarla mümkün olabilir. Bu nedenle yaşamın ilk yıllarındaki eğitimin, çocuğun içinde bulunduğu fiziksel ve sosyal çevrenin onun gelişiminde çok önemli bir rolü vardır (Oktay 1999).

Günümüzde, özellikle büyük kentlerdeki çocuklar, doğadan izole edilerek büyümektedirler. Kentlerdeki çarpık ve plansız yapılaşma sonucu oldukça sınırlı olan güvenli açık alan (park, oyun alanı, kent ormanı, meydan vb) sebebiyle fiili olarak zamanının pek çoğunu iç mekanda geçirmekte, toplumla ve doğa ile çok sınırlı bir şekilde ilişki kurabilmektedirler. Okul öncesi eğitime dâhil olma şansını elde eden kısıtlı sayıdaki çocuk ise okul öncesi eğitim kurumu dışında başka bir işlev için tasarlanmış sınırlı fiziksel koşullara sahip yapılarda okul öncesi eğitim almak zorunda kalmaktadırlar.

Okul öncesi dönem, çocukların kişiliklerinin şekillendiği önemli bir dönemdir. Öğrenme süreçlerinde dış mekânın eğitim ortamı olarak kullanılması, çocukların

fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerini destekleyici önemli bir araçtır. Bu alanlar çocuk gelişimini destekleyecek şekilde disiplinler arası bir çalışmayla çocukların, velilerin, okul yönetiminin beklentileri de göz önünde bulundurularak şekillendirilmelidir. Çocuk katılımı bu sürecin önemli bir boyutudur. Kendi haklarını savunabilen, başkalarının hakkına saygı duyan, işbirliği yapabilme bilinci gelişmiş, paylaşımcı, kendi yeteneklerinin farkında olan, kendini özgürce ifade edebilen birer bireyler yetiştirmek için çocukların katılımı önemlidir.

Demokratik bir toplumda yaşamının temel gerekliliği olan katılım hakkı insanlar tarafından hayatın bütün alanlarında etkin bir şekilde kullanılabilmelidir. Geleceğin yetişkinleri olan çocuklar ise katılım hakkını hayatın her alanında özellikle de okullarda aktif bir şekilde kullanabilmelidirler (Özyıldırım 2007).

Okul ortamında çocukların katılım haklarının gerçekleşmesi, demokratik eğitim ve öğretim sürecinde kullanılan yöntem ve tekniklerin öğrenci merkezli olması ile sağlanabilir. Ancak eğitimin demokratik olması, öğretmenlerin demokratik tutumu ve davranışları kazanmış olmaları yanında, öğretim etkinliklerinde kullanılan yöntem ve tekniklerin de, çocukların katılım hakkını kullanmalarına fırsat verecek içerikte olmasına bağlıdır. Okullar, öğrencilerin demokrasiyi yaşayarak öğrendikleri yerler olmalıdır. Bu da ancak, öğrencinin kendi eğitimi ile ilgili konularda alınan kararlara katılmasıyla mümkündür (Özyıldırım 2007).

Okul öncesi eğitim mekânlarında, iç ve dış mekânın uyumu peyzaj mimarlığının ve mimarlığın olanaklarının kullanılmasıyla; okul öncesi eğitimde dış mekanın, iyi bir ortam ve öğretmen olduğu bilinciyle ve doğa ile işbirliği yaparak; “en iyi öğrenme; yaparak, yaşayarak öğrenme” ilkesiyle hareketle; çocuklara sınırsız kullanım alanı sunan doğanın eğitim sürecinde olması gerektiği tezin özünü oluşturmaktadır. Yetkilerinin gittikçe genişletildiği bir dönemde yerel yönetimlerin okul öncesi eğitim konusunda daha çok inisiyatif alması; bir yandan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekanlarının eğitimin bir aracı olabilecek şekilde düzenlenmesine destek verirken diğer yandan yönettikleri kentsel alandaki okul öncesi eğitimin bakış açısını genişletmek için önemlidir.

1.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Eğitim, bireyin sosyal çevresine uyumunu sağlamaktır. Bu amaçla, eğitimin çocuğun kalıtımla getirdiklerinin, bilişsel gelişimine uygun etkinliklerle desteklenmesinin sağlanması gerekmektedir. Diğer yandan BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin dört temel ilkesi (Yaşama ve Gelişme Hakkı, Katılım Hakkı, Ayrımcılığa Uğramama İlkesi ve Çocuğun yüksek yararı ilkesi) her zaman, her çocuğun yüksek yararını gözeten, çocukların haklarına uygun fiziksel koşullarda, gelişimlerini destekleyici bir çerçevede ve çocukların da katılımıyla bir eğitimin yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Çocuklara, okul bahçelerinde ne istedikleri hakkında sorular yöneltilerek kendi ideallerindeki okul bahçesinin nasıl olması gerektiği hakkında bilgi elde etmek, kendi kullandıkları alanlar hakkında çocukların kendi düşüncelerini istedikleri gibi ifade etmelerine ortam sağlamak büyük önem taşımaktadır. Çocukların, kendilerini ve ya toplumu ilgilendiren sorunlara ya da konulara ilişkin görüşlerini ifade etmeyi öğrenerek karar verme sürecine etkin bir biçimde katılmaları; bireysel, toplumsal ve okulun kazanımları gibi pek çok fayda sağlayacaktır.

Bireysel kazanımlar:

- Kendine güvenin artması
- Yeni becerilerin kazanılması
- Sorumluluk alabilme
- Sorunlara duyarlılık ve çözüme katkıda bulunabilme

Okulun kazanımları:

- Olumlu ilişkilerin gelişmesi
- Sorunların ve özellikle şiddetin azaltılması
- Biz bilincinin kazandırılması
- Dışlanmanın azalması
-

Toplumun Kazanımları:

- Geleceğin sorumluluk alabilen vatandaşlarının yetişmesi
- Demokrasi bilincinin gelişmesi
- Hizmetlerin iyileşmesi gibi faydalar sağlayacaktır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekan tasarımına yönelik tespit edilen sorunlar aşağıda sunulmuştur.

a. Fiziksel yetersizlikler: Okul öncesi eğitim genellikle bu amaç için tasarlanmamış olan mekanlarda yetersiz fiziksel koşullarda yürütülmektedir. Mevcut okul öncesi eğitim mekanları genellikle çocuğun bireysel ve gelişimsel ihtiyaçlarına ve okul öncesi eğitimin amacına cevap vermekte yetersiz kalmaktadır. Eğitim genellikle iç mekanda sınırlı tutulmakta ve dış mekanın olanakları kullanılmamaktadır.

b. Okul öncesi eğitimde program, mekan (iç-dış) bütünlüğü sorunu: Okul öncesi dönemde çocuğun gelişimini bir bütün olarak algılamak oldukça önemlidir. Bu dönemde uygulanacak eğitim programları bu bütünlüğü sağlamak zorundadır. Eğitimin niteliği, fiziksel yapı, eğitim materyallerinin uygunluğu ve çocuğa yaklaşım tarzı gibi unsurlar bu anlamda önem taşımaktadır. Fiziksel yapının uygunluğu programının uygulanabilirliğine doğrudan etki eden unsurlardan biridir.

c. Okul öncesi eğitimde çocukların katılımı sorunu: Katılım, kamu yararının bir parçası olarak, bireylerin karar alma süreçlerinde ve etkinliklerde yer alması, bu süreçlerde etkili olması, karar mekanizmalarına, uygulama ve değerlendirme süreçlerine etkin müdahalelerde bulunmasıdır. Çocuk haklarının temel ilkelerinden olan çocuk katılımı, çocukların, kendilerini ilgilendiren herhangi bir konuda görüşlerini serbestçe ifade etme, görüşlerinin dikkate alınmasını isteme ve ilgili süreçlere katılma haklarına saygı gösterilmesi, bu hakların korunması ve geliştirilmesidir. Hem diğer çocuk haklarına eşlik eden bir ilke hem de kendi başına bir hak olan çocuk katılımı, çocukların eğitimleri üzerinde fikir ve söz sahibi olabilmelerinin vazgeçilmez yoludur.

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumlarında 5 ve 6 yaş grubu çocuklarının dış mekandan beklentilerinin çocuk katılımı temelli bir anlayışla belirlenmesidir. Böylece, okul öncesi kurumların dış mekana dair eksiklikleri ve öğrenci - öğretmen beklentilerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Öğrenci ve öğretmen beklentilerinin belirlenmesi amacıyla yüz yüze anket çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Fiziksel özellikler başlığı altında mekansal özellikler ve donatı elemanları alt başlıkları ile, çocukların okul bahçelerinin mekansal özellikleri ile donatı elemanları konusunda beklentilerini belirlemek, oyun ve spor alanları başlığı altında oyun ekipmanlarında öncelikli tercihlerin ve okul bahçesinde yer alması istenilen spor alanı tipini belirlemek, sosyal,

kültürel ve eğitim alanları başlığı altında ise öncelikli faaliyet tipini belirlemek amacıyla yapılan anket çalışması ile çocukların kendi düşüncelerini istedikleri gibi ifade etmelerine ortam sağlanmıştır.

Ankara İli Çankaya İlçesinde belirlenen 3 adet okul öncesi eğitim kurumu öğrenci ve öğretmenleri ile yapılan anket uygulaması bu çalışmanın kapsamını belirlemektedir. Anket 236 öğrenci ve 32 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir.

Çalışma ile elde edilen sonuçların, okul öncesi eğitim kurumları dış mekan düzenlemelerine katkı sağlaması ve böylece daha uygun çevre şartları oluşturulmasını sağlaması beklenmektedir. Bu çalışmanın ülkemizde ileride gerçekleştirilecek benzer çalışmalara örnek oluşturması amaçlanmaktadır.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

“Okul Bahçelerinde Dış Mekan Tasarımı”, “Okul Öncesi Eğitimi”, “Çocuk ve Katılım” konulu ulusal ve uluslar arası yapılmış çalışmalar, aşağıda belirtilmiştir.

2.1 Okul Bahçelerinde Dış Mekan tasarımı ile ilgili çalışmalar

Özdemir (2009), okul bahçelerinin, öğrencilerin sosyal, bedensel, duygusal, bilişsel ve hareket gelişimleri üzerinde etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca bu mekanlar, aktif yaşam biçimini teşvik etmeleri nedeniyle çocukların sağlıklı gelişimleri ve küçük yaşta oluşabilecek obezitenin önlenmesinde etkili olmaktadır. Bu veriler ışığında, ilköğretim okulları bahçelerinin çocuk gelişimi ve sağlıklı yaşam üzerine etkilerinin irdelenmesi çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaçla, Ankara kentinde belirlenen beş ilköğretim okulunda toplam 290 üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencisinin okul bahçeleri hakkındaki görüşleri, günlük okul aktiviteleri yanında okul yönetimi ve öğretmenlerinde görüşleri değerlendirilmiştir. Ayrıca belirlenen fiziksel aktivite değerleri ile okul bahçelerinin peyzaj özellikleri arasındaki ilişkiler tespit edilerek, bu alanların sağlıklı yaşamı desteklemesine yönelik hedefler belirlenmiştir.

Algan (2008), ilköğretim okul bahçelerinin tasarlanma sürecinde, paydaşların eğilim ve istemleri doğrultusunda alan tasar önerileri geliştirmiştir. Birinci aşamada araştırma alanının fiziksel, kültürel ve mevcut durum analizi yapılmıştır. İkinci aşamada ulusal ve uluslararası standartlar incelenmiştir. Üçüncü aşamada Adana kent merkezinde 5 farklı bölgeden 10 resmi ilköğretim okulunda öğrenci, eğitimci ve okul aile birliği üyeleri ile karar verici ve uzmanlardan oluşan paydaşlara anketler uygulanmış ve öncelikli talepleri belirlenmiştir. Son aşamada elde edilen tüm veriler doğrultusunda 2 okul bahçesi için kavramsal tasar ve bir tip tasar önerisi geliştirilmiştir.

Lekies (2007), New York ve Pensilvanya genelinde altı sahada çocukların ve gençlerin okul ve toplum bazında bahçe projelerini teşvik etmek için geliştirilen bir yaklaşım olan Yeşillik Sesleri değerlendirmesinden öğrenilen dersleri sunmaktadır. Bu sahalar; kırsal, şehrin çevresindeki yerleşim alanları ve kentsel düzenlemeleri kapsar. 3 yaştan 18 yaşa kadar çocuklara yöneliktir. İki yıllık periyottan daha fazla süre, Yeşillik Sesler; yazılı

materyaller, bir web sitesi, katılım ve bahçe ile ilgili konferans ve seminere katılım olanağı sağlamıştır. Saha önderleri ile görüşmeler, aktivitelerin yararlılığı, devam eden zorluklar ve katılımı arttırmada kat edilen ilerleme ile ilgili ana temaları ve Hart'ın Merdivenin'in yararlılığını meydana çıkarmıştır.

Pudup (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışma, “organize bahçe projesi” konseptini zengin çağrışımlar sunan ancak tam oturmamış “topluluk bahçesi” terimi üzerine doğru genişletmekte ve bahçe projelerinin, bahçecilik pratiklerinin bireysel ve sosyal dönüşüm üzerindeki varsayılan dönüştürücü gücüne dair söylevlerle bezeli uzun tarihine atıflarda bulunmaktadır. Çalışma, organize bahçe projelerini yeni bireysel ve kolektif öznellikler yaratmak üzere kullanımı temelli hareket için bir odak bölge olarak tanımlanabilecek San Francisco Körfez bölgesi içerisindeki iki organize bahçe projesi üzerine vurgu yapmaktadır. Durum çalışmaları, bahçe düzenleyicilerin tipik olarak açık anlamalı görüş noktasından hareketle, bahçecilik etkinliğinin üretmesi öngörülen öznenin doğasını, bu çeşit alternatif öznenin gerekliliğini ve bu alternatiflerin hem bireysel hem de sosyal, politik ve ekonomik bazda yaratacağına inanılan “fark”ı değerlendirme altına almaktadır.

Dyment (2005), Rickinson *ve diğ.* (2004) dış mekan eğitimi kısıtlayan beş kilit kısıttan bahsetmektedir. Bu makale, okul yeşil alanlarının bu kısıtların asgari düzeye indirgenebileceği bir alan olup olamayacağını sorgulamakta; özel olarak, dış mekan öğrenimi için alanlar olarak okul yeşil alanlarının kullanımı konusunu araştırma, bu kullanımı sekteye ugratma potansiyeli olan engelleri saptama ve bu engellerin Rickinson'ın (*ve diğ.*) araştırmasında belirtilenlerden ne şekilde farklılık gösterdiğini inceleme amaçlı bir çalışmaya dayanmaktadır. Karışık bir yöntemsel yaklaşım kullanılmıştır. Kanada okul idaresi içerisindeki 45 okul alanları yeşillendirme inisiyatifiyle ilişkili idareciler, öğrenciler ve ebeveynler üzerinde 149 anket doldurulmuş; okulların beşinde 21 tamamlayıcı görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışma katılımcıları, kimi konuların, özellikle fen ve fiziksel konuların öğretiminde okul yeşil alanlarının düzenli olarak dil eğitimi, matematik ve coğrafya gibi konularda daha az kullanıldığını rapor etmiştir. Ayrıca dış mekan eğitimi kısıtlayan bir dizi engeli de ortaya koymuşlardır ve bu engeller Rickinson (*ve diğ.*2004) tarafından saptananlarla

karşılaştırılmıştır. Bu makale, okul yeşil alanlarındaki eğitim ve öğretim fırsatlarının nasıl daha yüksek ölçüde azamiye çekilebileceğini sorgulamaktadır.

Kuş (2001), okul bahçelerinin önemini ve kent açık - yeşil alan sistemi içindeki yerini incelemek amacıyla hazırladığı çalışmada, Ankara kenti Yenimahalle İlçesi'ndeki okullar bahçelerindeki ve çevrelerindeki kullanımlar açısından incelemiştir. Birçok okulun bahçelerinin öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılmaya uygun olmadığı saptanmıştır. Okulların çoğunun bahçesinin dar olduğu, sadece tören alanları ve birkaç bitkisel materyal içerdiği, donatı elemanları açısından da yetersiz oldukları gözlenmiştir. Bunun yanı sıra yapılan ek binalarla okulların bahçelerinin daha da daraldığı, teneffüs alanları, spor alanları ve yeşil alanlara yeterince önem verilmediği gözlenmiştir. Bu eksiklikler doğrultusunda okul bahçelerinin planlanmasına ilişkin öneriler getirilmiştir.

Küpeli (1995), tarafından gerçekleştirilen çalışmada zamanının büyük çoğunluğunu okulda geçiren öğrencilerin oyuna ve spora olan ihtiyaçları anlatılmış, buna paralel olarak Ankara kenti okul bahçelerinin büyüklükleri, içerdiği fonksiyonlar ve öğrenci sayısı ile ilişkisi irdelenmiş, konu ile ilgili istatistikler belirtilmiştir. Araştırma sonucunda okul bahçelerinin hem mevcut yeşil alan hem de dinlenme ve spor tesisleri açısından oldukça yetersiz olduğu, hatta çoğunda çevre düzenleme adına hiçbir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç nedeniyle yurtdışındaki örnekler ve istatistiklerde göz önünde bulundurularak okul bahçelerine çeşitli öneriler getirilmiştir.

Herrington & Studtmann (1998), Iowa Eyalet Üniversitesi Çocuk Gelişimi Laboratuvarı'ndaki dış mekan oyun bahçelerinde gerçekleştirilen bir araştırma projesini anlatan bir çalışma ortaya koymuştur. Araştırma, mevcut bahçelere doğal malzemeler ve diğer dış mekan peyzaj öğelerinin kazandırılmasının ek çocuk gelişimi çeşitlerini (örn. sosyal, duygusal, bilişsel) destekleyeceğini hipotezlemektedir. Bu araştırma tasarımı yönelik 'peyzaj-odaklı' bir yaklaşım içermektedir. Veri toplama yolları, bahçelerde oynayan ve yaşları 2 ile 6 arasında değişen çocukların video dokümantasyonu ve anekdotsal saha verilerini içermektedir. Bu verilerin niteliksel analizi, bitkisel malzeme ve diğer peyzaj öğelerinin kazandırılmasının gerçekten mevcut bulunan bahçelerde var olmayan ek gelişim sahalarına katkıda bulunduğunu gözler önüne sermiştir.

2.2 Okul Öncesi Eğitimi ile İlgili Çalışmalar

Aksoy (2009), Tokat il merkezinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının “sınıf alanı ve mobilyalar”, “rutin kişisel bakım”, “dil ve akıl etme”, “aktiviteler”, “etkileşim”, “program yapısı”, “aile ve personel” boyutlarının ve genel boyutunun nitelik düzeylerinin ve genel nitelik düzeylerinin kurum türüne ve öğretmen ile yönetici kişisel bilgilerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesini amaçlamıştır. Bu araştırma, araştırma sonucunda ortaya konan yetersizliklerin giderilmesi için eğitim alanındaki bütün karar vericilerin, alanda yapılmış bu gibi araştırmaları okumaları, sonuç ve önerileri gözden geçirmeleri ve gerekli reformları yapmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, bu araştırma Türkiye’deki okul öncesi eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının niteliği hakkında çözüm üretebilmek için, Türkiye’nin farklı illerinde de çalışmaların yürütülmesini önermektedir.

Ulusoy (2008), tarafından gerçekleştirilen araştırma anaokulu öğretmenlerinin fen ve doğa etkinliklerini kullanma durumlarını incelemek, öğretmenlerin çalıştıkları kurum türlerinin, yaş gruplarının, gruplarındaki çocuk sayısının, öğrenim düzeylerinin, mezun oldukları bölümlerin, kendi yaşlarının ve hizmet sürelerinin fen ve doğa etkinliklerini kullanmaları üzerinde farklılık yaratıp yaratmadığını belirlemek amacıyla planlanmıştır. Araştırmaya Ankara il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı bağımsız ana okullarda ve özel ana okullarda görev yapan ve gönüllü olan öğretmenler dahil edilmiştir. Araştırmada “Genel Bilgi Formu” ve “Öğretmenlerin Fen Etkinliklerini Kullanma Durumlarının Değerlendirilmesi Formu” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ailelere, kurum yöneticileri ve öğretmenlere çeşitli öneriler getirilmiştir.

Çevik (2007), tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı; okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekanlarındaki kaza unsurlarını tespit etmektir. Okul öncesi kurumlaşmanın son yıllarda artmakta olduğu ülkemizde mevcut okul öncesi eğitim kurumları dış mekanlarının değerlendirilmesi ve yeni yapılaşmalarda gerekli olan güvenlik önlemlerinin belirlenmesini sağlamak amacıyla bu çalışma planlanmıştır. Çalışmanın bir boyutu da kurumlarda son üç yıl içinde görülen kazaların özelliklerinin belirlenmesini içermektedir. Araştırmanın örneklemine, Ankara ili merkez ilçeleri olan;

Çankaya, Altındağ, Mamak, Keçiören, Sincan, Etimesgut, Yenimahalle ve Gölbaşı'nda faaliyet gösteren MEB ve SHÇEK'e bağlı 35 özel okul öncesi eğitim kurumu alınmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu yüzyüze görüşme tekniği ile uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; özel okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekanlarının belirlenen TSE standartlarının çok altında olduğu, kurumların dış mekan etkinlik alanı ve ekipman açısından yetersiz olduğu bulunmuştur.

Yazar (2007), okul öncesi eğitim programlarında yaratıcılığın nasıl ele alındığının incelenmesini amaçlamıştır. Günümüzde bilgiyi etkili olarak kullanan ve üreten toplumların oluşması, eleştirel düşünen, yaratıcı, problem çözme yeteneğine sahip bireylerin yetişmesi önem kazandığını vurgulamaktadır. Bireyin yaratıcılığının gelişmesinde doğumdan itibaren aldığı eğitimin önemli olduğu belirtilerek, çocukların ilk düzenli eğitim almaya başladıkları okul öncesi eğitim kurumlarında yürütülen eğitim faaliyetleri, okul öncesi eğitim programları çerçevesinde gerçekleştirildiği üzerinde durulmaktadır.

Karamustafaoğlu ve Kandaz (2006), okul öncesi öğretmenlerinin fen ve doğa etkinliklerinde kullandıkları yöntem ve teknikleri belirlemek ve bu uygulamaları yürütürken karşılaştıkları problemleri tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırma özel durum yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini Trabzon'daki anaokullarında görev yapan rast gele seçilmiş 50 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen anketten ve öğretmenlerle yürütülen yarı yapılandırılmış mülakatlardan toplanmıştır. Verilere göre, okul öncesi öğretmenlerinin fen ve doğa etkinliklerinde daha çok anlatma, dramatizasyon, model kullanma ve deney yapma gibi yöntemlerden faydalandıkları ortaya çıkmıştır. Bu etkinliklerin etkili bir şekilde yürütülmesi için bir laboratuara ihtiyacın olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına dayalı olarak bazı önerilerde bulunulmuştur.

Uysal (2006), okul öncesi eğitim kurumlarının iç - dış mekanları düzenlemeleri üzerine çözüm önerileri araştırmış ve bu amaçla konu birkaç ana bölümle incelenmiştir. Yöntem olarak, öncelikle okul öncesi eğitim kurumlarının tarihçesi, mekansal gelişimi ve

fiziksel özellikleri incelenip, eğitim kuramlarının mekanlarla ilişkileri ele alınmıştır. Okul öncesi eğitim yapılarında tasarım aşaması verileri elde edilmeye çalışılmış, çocuk eğitime ait uygun çevre şartları araştırılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda anaokullarının genel olarak oyun, öğrenme, servis, sirkülasyon alanlarından oluştuğu görülmüştür. Bu başlıklar arasından en önemli mekanın doğal olarak öğrenme mekanı olduğu saptanmıştır. Öğrenme mekanı, çocuğun eğitime yönelik faaliyetlerin gerçekleştiği yerdir. Tezin araştırma başlıklarında öğrenme mekanı ve diğer mekanların birbirleriyle ilişkileri ele alınmıştır.

Şimşekli (2004), 2002-2003 öğretim yılında Bursa il merkezindeki 25 ilköğretim okulunda, çevre bilincinin geliştirilmesine yönelik uygulamalı çevre eğitimi yapmıştır. Öğretmenler tarafından birer ay süre ile işlenen beş ana tema için hazırlanmış olan etkinlikler dosyası okullara önceden gönderilmiş ve öğretim dönemi boyunca 21 ilköğretim okulunda 8789 öğrencinin katılımıyla 51 etkinlik yapılmıştır. Yapılan çalışma ile etkinliklere katılan ilköğretim öğrencilerinin çevre konularına dikkatleri çekilmiş, bu konuda düşünceleri ve fikir üretmeleri sağlanmış olmasının yanında, okulların çevre eğitimi duyarlılığının istenilen düzeyde olmadığı saptanmıştır.

Şen (2004), tarafından gerçekleştirilen araştırmada anaokuluna devam eden altı yaş çocukların motor gelişimlerine beden eğitimi çalışmalarının etkisini incelemek amaçlanmıştır. Araştırma Ankara Üniversitesi'ne bağlı üç anaokulunun altı yaş gruplarına devam eden 20 deney ve 20 kontrol olmak üzere toplam 40 denek üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak Hirst (1986) tarafından geliştirilen okul öncesi çocukların motor performanslarını değerlendirme testi ile çocuğa ve ailesine ait bilgileri edinmek için “Çocuk- Aile Bilgi Formu” geliştirilmiştir. Çalışma sonunda, okul öncesi kurumlarda beden eğitimi çalışmalarına günlük programlarda yer verilerek çocukların hem motor beceri performanslarını geliştirmelerine hem de becerilerde gittikçe olgunluk evresine yaklaşmalarına fırsat tanınması önerilmektedir.

Cengiz (2002), çalışmasında Frostig'in görsel algılama ile ilgili bilgileri göz önünde bulundurularak hazırlanan “Görsel Algı Gelişimini Destekleyici Eğitim Programı”nın çocukların görsel algı gelişimleri üzerindeki etkilerini savunmuştur. Programda görsel

algılamanın göz-motor koordinasyonu, şekil-zemin ilişkisi, şekil sabitliği, mekan-konum ilişkisi ve mekan ilişkileri alt boyutlarına yönelik hazırlanan sohbet, müzik, sanat çalışmaları, drama, oyun etkinlikleri yer almaktadır. Deneme modeli kullanılarak gerçekleştirilen araştırmanın evrenini; İstanbul sınırları içindeki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5.6-6 yaşındaki tüm çocuklar; örneklemini ise İstanbul ili Kadıköy ilçesi sınırları içinde bulunan Marmara Üniversitesi Uygulama Anaokulu, Göztepe ve Haydarpaşa Birimleri'ne devam eden 5.6-6 yaşındaki 30 çocuk oluşturmuştur.

2.3 Çocuk ve Katılım Konulu Çalışmalar

Güzel (2009), ilköğretim okullarında uygulanan öğrenci merkezli eğitim modeliyle ilgili yönetici ve öğretmen görüşlerinin belirlenmesini amaçlanmıştır. Ankara ili Mamak, Yenimahalle ve Çankaya ilçeleri belediye sınırları içerisinde devlet ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürleri, müdür yardımcıları, sınıf ve branş öğretmenlerini kapsayan araştırmada, 73 yönetici, 184 sınıf öğretmeni ve 153 branş öğretmeni yer almıştır. Örneklem grubuna, araştırmacı tarafından hazırlanan Öğrenci Merkezli Eğitim Uygulamaları Okul Yöneticisi ve Öğretmen Değerlendirme Anket Formu uygulanmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulguların yönetici, öğretmen, öğrenci ve velinin öğrenci merkezli eğitimle ilgili yeterince bilgilendirilmediklerini, okulların altyapısının tam anlamıyla öğrenci merkezli eğitime uygun olmadığını, yönetici ve öğretmenlerin öğrenci merkezli eğitimin hedeflerini gerçekçi ve uygulanabilir bulduklarını, yeni programın öğrencilerin seviyelerine uygun hazırlandığını ortaya koyar nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Kılbaş (2000), çocuğun dinlenme, boş zamanı değerlendirme, oynama, kültürel ve sanatsal etkinliklere katılma hakkına değinmiştir.

Kimberley L. Knowles-Yánez (2009), çocukları yerel idare alan kullanım planlama süreçlerinde çocukların katılımını sağlama üzerine yaklaşımları kataloglamaktadır. Bilimsel, uygulamaya dayalı, eğitsel ve haklara dayalı olmak üzere dört yaklaşım tanımlanmıştır. Bu yaklaşımlar ile gerçek yerel idare alan kullanım planlamaları arasında zayıf bir bağlantı bulunmaktadır. Ancak, haklara dayalı yaklaşım bu dördü içerisinde en bütünsel olanıdır. Bu yaklaşımların incelenmesi soruları da beraberinde

getirmiştir. Bu sorular tartışılmış ve tüm incelenen yaklaşımlardan bileşenleri sentezleyen yeni bir yaklaşımın formüle edilmesine yol açmıştır. Çocukluk ve ergenliğin deneyim ve isteklerinin planlama sürecine katacağı çok şey vardır ve karşılığında planlama süreçlerine dahil olmanın kendisinin de çocuklara vatandaşlık, sorumluluk ve katılım konularında katacağı pek çok şey olacaktır sonucuna varılmıştır.

Özyıldırım (2007), İlköğretim okulu öğrencilerinin katılım hakkını kullanma durumlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüş ve önerilerini saptamayı amaçlamaktadır. Tarama modelindeki araştırmanın evrenini Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde bulunan 542 resmi ilköğretim okulunda görevli 9359 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma örnekleminde 358 sınıf öğretmeni bulunmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre ilköğretim okulu öğrencilerinin katılım hakkını kullanma boyutuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinde mesleki kıdem, sınıf mevcudu, okul mevcudu ve okulun bulunduğu sosyo-ekonomik-kültürel-çevre değişkenlerine göre farklılık bulunmaktadır. Katılım hakkını kullanımının engellerine ilişkin boyutunda ise öğretmenlerin görüşlerinde okul mevcudu ve okulun bulunduğu sosyo-ekonomik-kültürel çevre değişkenlerine göre farklılık bulunmaktadır. Okul mevcudu ortalama bir sayıya sahipse öğrenciler katılım hakkını daha fazla kullanmaktadırlar. Ayrıca üst sosyo-ekonomik-kültürel çevrede bulunan okullardaki öğrenciler de katılım hakkını daha fazla kullanmaktadırlar.

Farancis ve Lorenzo (2002), çocukların şehir planlama ve tasarımına katılımının tarihsel ve eleştirel bir açıdan gözden geçiren bir çalışma sunmaktadır. Çocukların katılımına dair geçmişteki çabalar, çocuk katılımının yedi sahası ya da yaklaşımı altında tartışılmıştır. Bu sahalara; savunma, romantik, ihtiyaç, öğrenim, haklar, kurumsallaşma ve ileriye yönelik olarak karakterize edilmektedir. Çocukların tasarım ve planlamaya dahil edilmesinin daha bütünsel ve etkin yolu olarak bir yedinci kategori olan ‘ileriye yönelik’ etkinlik sahası öne sürülmektedir. Katılıma yönelik hem fayda hem de kısıtlar ortaya çıkarılmaktadır. Gelecekteki araştırma ve uygulamalarda kullanılabilecek bir eleştirel teori geliştirilmesine özel olarak vurgu yapılmıştır. Yaygın ve kurumsal hale gelmekte olan çocuk katılımı, çevresel tasarım ve araştırma bakımından günümüzde temel alanlardan birini oluşturmaktadır fakat etki alanını genişletmek için kayda değer

oranda araştırma ve uygulamaya ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin, çocukların katılımının iyi çevresel mekanlar oluşturulmasındaki önemini gösteren daha fazla sayıda deneysel çalışmaya gereksinim vardır. Çocukların planlama ve tasarıma katılımı üzerine gelecekte yapılacak araştırma ve uygulamalar tüm geçmiş sahalardan belli bir dereceye kadar faydalanacaktır. Önemli olan geçmişteki çalışmaların çocukların çevrelerinin yapımında çevresel tasarım ve çevresel psikolojideki en iyi ilkeleri ve uygulamaları bütünleştirmeye çalışmış olmasıdır.

Sivri (1993), çalışmasında Türkiye’de toplu konut uygulamalarındaki çocuk kullanıcının sorunlarını ve beklentilerini, İzmir kenti özelinde; 3 farklı toplu konut yerleşmesindeki çocukların ve annelerinin görüşleri de alınarak incelemek amaçlamıştır. Mekansal nitelikler doğrultusunda çeşitli ülkelerden örnekler incelenmiştir. Seçilen toplu konut alanlarının özellikleri incelendikten sonra, farklı kentsel yerleşim bölgeleri arasındaki ilişkiler, benzerlikler ve farklılıklar saptanmıştır. Alan çalışması yazılı kaynaklar (arşiv taraması) açık görüşmeler, konuşmalar, anketler, ses ve görüntü kayıtları ve grafik anlatım teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Çalışma alanı olarak kentleşme sürecinde İzmir’de oluşan farklı sosyo-ekonomik düzeyi temsil eden toplu konut yerleşmeleri seçilmiştir. İzmir’de yapılan çeşitli toplu konut uygulamalarındaki yaşantıların karşılaştırılmasından amaç; farklı sosyo-ekonomik düzeydeki konutların fiziksel koşullarını ve yaşam biçimlerini ortaya koymak; bu bölgelerde yaşayan ilköğretim çağındaki çocukların sosyal ve psikolojik gelişmelerini yaşadıkları fiziksel çevrelerdeki mekan ilişkileri incelemektir.

3. KURAMSAL TEMELLER

Aslan ve Talay (2010) tarafından bildirildiğine göre; çocuk gelişiminde doğa ile etkileşim büyük önem taşımaktadır ve dış mekan oyun alanları bu etkileşimi desteklemektedir (Rivkin 1990). Ancak yapay mekanlarla çevrelenmiş ortamlarda yer alan çocuklar, doğaya karşı gerekli duyarlılığa sahip olamadan büyümekte (Herrington ve Studtmann, 1998) ve aktif yaşamları engellenmektedir (Boldeman ve Wester 2004; Fjortoft ve Sageie 2000).

Hızlı kentleşme ile birlikte çocukların güvenle ve sağlıklı şekilde zaman geçirip oynayabilecekleri mekanlar ne yazık ki giderek azalmaktadır. Çocuklar artık kendi mahallelerinde yer alan oyun alanları ulaşamamakta, kentsel yaşam koşulları daha kapalı ve içe dönük aktiviteleri özendirilmektedir (Gaster 1991; Wridt 2004). Bu durum, özellikle düşük gelir gruplarının yaşadığı yerleşimlerde daha belirgin olarak gözlenmektedir (Evans 2004).

Okul bahçeleri; büyük ya da küçük, bakımlı ya da bakımsız, eylemsiz ya da eylem olanaklı olup olmadığına bakılmaksızın okulların “dış çevreleri” olarak tanımlanmaktadır. Koşulları ne şekilde olursa olsun her biri toplumun sağlık göstergesi olarak nitelendirilmektedir. Islah edilmemiş, niteliği bozulmuş okul bahçelerinin; okul ve bulunduğu mahalle hakkında olumsuz mesajlar verdiği, aktif ve dinamik okul bahçelerinin ise her ikisine de canlılık kattığı gözlemlenmiştir (Menino 2000).

Çocukların erken dönemde gelişim özellikleri dikkate alındığında verilecek çevre eğitimi, çocukların bilişsel gelişimlerine (sorgulama, keşfetme vb.) katkıda bulunurken, aynı zamanda okul öncesi dönemdeki fen eğitime yönelik olumlu tutum geliştirmelerine olanak sağlayacaktır. Çocuklar sorularının yanıtlarına zengin bir araştırma ortamı olan doğayı keşfederek ulaşabilirler. Sonuç olarak, doğa çocukların bilişsel ve fiziksel gelişimlerini destekleyen üstü açık bir sınıf olarak tanımlanabilir (Dinçer 2005).

Aslan ve Talay (2010)'a göre; doğal alanlar daha aktif ve yaratıcı davranışları özendirici etkileriyle başarılı örnekler olarak değerlendirilmiştir (Moore ve Wong, 1997; Fjörtoft 2004). Peyzaj değerleri yüksek ve doğal görünümlü okul bahçelerinde vakit geçiren ve sosyalleşen çocuklar daha yaratıcı olmakta (Lindholm 1995) ve öğrenme ve algılama biçimleri daha etkin olmaktadır (Fjörtoft ve Sageie 2000; Fjörtoft 2004). Doğal alanlarda oyun, çocukların daha yaratıcı olmaları yanında daha katılımcı olmalarını sağlamaktadır (Fjortoft ve Sageie 2000; Herrington ve Studtmann, 1998; Malone ve Trater 2003; Uzzell 1991). Katılım sonucunda toplumsal fayda sağlanır.

Fiziksel ve sosyal çevrenin, çocuğun gelişimini olumlu ya da olumsuz etkileyebildiği, estetik bir biçimde düzenlenen mekanların, insanlar üzerinde olumlu etkiler yarattığı, çocuğun istek ve beklentilerini yansıtmayan okul ve oyun ortamlarının, içe kapanıklık ve tek başına oyun davranışını artırdığı yapılan araştırmalarla ortaya konulmuştur. Ayrıca, çocuğun günde ortalama yedi saatini geçirdiği anaokullarının fiziksel çevresinin, çocukların duygusal gelişimleri üzerinde oldukça etkili olduğu belirtilmektedir (Acer 2009).

Çocuğun etkileşim içinde bulunduğu sosyal, davranışsal ve yaratıcılık gelişiminde önemli yer tutan fiziksel çevrelerden biri olan okul bahçeleri dış mekan çalışma kapsamında çocukların öğrenme çevrelerinin tasarım sürecine katılmaları ve çocuğun fiziksel ve ruhsal beklentilerinin belirlenmesi, çevre hakkında farkındalık geliştirmesi, doğayı ve okul bahçesini sahiplenmesi ve hayal gücünün ortaya çıkartılması açısından önemlidir.

3.1 Çocuk ve Çocuk Hakları

Çocuk hakları ile ilgili Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde çocuk "Onsekiz yaşına kadar kişiler" olarak tanımlanır.

Polat' a göre (1997), gelişim ve olgunlaşma dönemi içinde bulunan kişi çocuk olarak tanımlanmaktadır.

Biyolojik olarak çocuk ergenlik çağından önceki birey olarak tanımlanabilir. Ergenlikten önceki bu dönemde çocuk genellikle ailede anne babasına bağımlı birisi olarak ele alınmakta, bir birey olarak kabul edilmemekte, bağımsız bir kişiliği olduğu gündeme gelmemektedir (Polat 1997).

Kılbaş (2000), çocuğun günümüzde eksik bir yetişkin gibi ele alındığını, oysaki çocukluğun, "gerçek yaşama" bir hazırlık dönemi olmayıp bizzat amacı kendinde, kendine özgü gereksinimleri bulunan bir yaşam kesiti olduğunu ve çocuğun kendine özgü kişiliğe sahip olan bir birey olduğunu vurgular.

Çocukluk her insanın yaşamında özel bir dönemi olup, dünyanın geleceğinin temelidir. Yetişkinlerden farklı olarak, oyun oynayabilecekleri, büyüyüp gelişebilecekleri ayrı ve güvenli bir ortam gerektirir. Çocukluk, salt doğum ile yetişkinlik arasındaki dönem olmanın ötesinde bir anlama sahiptir. Bu kavram, bir çocuğun yaşamındaki durumu ve koşulları, çocukluk dönemini oluşturan yılların kalitesini anlatır (Anonim 2005).

Çocuk hakları kavramı, çocuğun zihinsel, bedensel, duygusal, sosyal, ahlaki ve ekonomik bakımdan özgürlük ve haysiyet içinde, sağlıklı ve normal biçimde yetişebilmesi için ona hukuk kurallarıyla tanınan yetkiler ve menfaatlerdir (Akyüz 2000).

Çocuk Hakları Sözleşmesi, tarihte en geniş kabul gören insan hakları belgesidir. Türkiye, sözleşmeyi 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamıştır. 9 Aralık 1994 tarihinde de TBMM Genel Kurulu Sözleşmeyi onaylamıştır. Sözleşme, ailelerden, toplumlardan, hükümetlerden ve uluslar arası topluluklardan bütün çocukların haklarını sürdürebilir, katılımcı ve ayırım gözetmeyen bir tarzda yaşama geçirecek önlemleri almalarını talep etmektedir (Anonim 2002).

Sözleşmede çocuklara tanınan haklar

- . Yaşama,
- . Eksiksiz biçimde gelişme,
- . Zararlı etkilere, istismar ve sömürden korunma,

. Aile, kültür ve sosyal yaşama eksiksiz katılma.

Sözleşmeye yön veren temel değerler

. Ayrım gözetmeme,

. Çocuğun yüksek yararı,

. Yaşama ve gelişme,

. Katılım olarak belirlenmektedir.

Çocuk hakları sözleşmesi getirdiği haklar ve standartlarla "nitelikli insanın" yetiştirilmesini temel hedef olarak belirlemiştir. Eğitim yoluyla yetişecek çocuk ve gençlerin kişisel ve sosyal varlık olarak her yönden yetişmeleri; sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal açılardan nitelikli toplumun yaratılmasında etkilidir (Cılga 1999).

Bu sözleşme “dünya çocuklarının insan hakları yasası” sayılmaktadır. Çocuk hakları sözleşmesi 18 yaşına kadar olan insanları “çocuk” olarak niteleyip, onların *yaşama, korunma, gelişme ve katılım* haklarını güvence altına almaktadır.

3.2 Çocuk ve Katılım

Katılım insana saygının temelidir. Birlikte karar verme süreci olarak katılım, bireylerin kendilerini ifade etmelerine ve farklı düşüncelere saygı duymaya dayalıdır. İfade hakkının kullanılmasını içerir. Yeni fikirlere açık olmak, farkların zenginlik olduğunu kabul etmek; yaratıcı düşüncelerin ortaya çıkması için ortam hazırlamaktır. Bireyler kararları ve sonuçlarını, kendilerinden bir parça buldukları, katıldıkları oranda, üstlendikleri sorumluluk kadar sahiplenirler.

Katılım terimi, genel olarak kişinin gerek kendi yaşamına, gerekse yaşadığı ortamı etkileyen kararların ortaklaşa alınması süreci anlamında kullanılmaktadır. Bu, demokrasinin kuruluş yoludur ve demokrasilerin değerlendirilmesinde standart bir ölçü oluşturmaktadır (Hart 1992).

Miser (2000), katılım teriminin anlamını oluşturan üç özelliği şöyle belirlemiştir:

-Katılım, katılımcıların elde etmek istediği hedeflere varmalarının bir aracıdır.

-Katılım, katılımcıların toplumsal kaynaklar ve kurumlar üzerindeki ortak denetimini sağlamaya ve artırmaya yöneliktir.

-Katılım, bir topluluk içindeki yeniliklerin planlanmasına ve uygulanmasına, olanaklı olduğunca çok sayıda ilgili insanın karışması ve yenilik üzerinde oydaşma sağlamasıyla gerçekleşir (Özyıldırım 2007).

Katılım, demokratik yönetimin en önemli özelliğidir. Demokrasinin temel taşıdır. Bu nedenle katılımın olmadığı bir demokrasi düşünülemez (Özyıldırım 2007).

Katılımcı yaklaşımın bazı temel kabulleri şöyledir;

- Her düşünce önemlidir. Her birey farklı bakış açısına sahiptir ve bu farklılıklar gelişim sürecine katkıda bulunur. Bu nedenle katılımcı yaklaşım topluluk gelişimi için herkesin fikri ve bakış açısının önemi kabul eder.
- Topluluktaki her birey ve destek veren kolaylaştırıcılar bu yaklaşımın sürekli bir öğrenme süreci olduğunu kabul eder.
- Katılımcı yaklaşım her açıdan “kazan-kazan” felsefesi ve karşılıklı güveni esas alır. Tüm paydaşlar ortak çalışma ve şeffaflığı kabul eder. (Özer 2004; Chambers 2002; Anonim, 1996).

Esneklik ve başka insanların fikirlerine açık olma katılımcı yaklaşımın en zor ancak gerekli unsurudur. Farklı fikirler, anlaşılması güç, karmaşık ve başkalarının düşünce ve inanışları ile ters düşecek özelliklerde olabilir. Ancak katılımcı yaklaşım esnekliği esas alarak, gerekirse herhangi bir aşamayı yeniden ele almayı kabul eder.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin katılım hakkı dışında olan ilkeleri daha önceki bildirilerde de yer almış, ancak katılım hakkı ilk kez gündeme gelmiştir (Özyıldırım 2007).

Çocuk katılımı, aile içerisinden başlamak üzere okulda, yakın çevrede ve toplumun diğer katmanlarında çocuğa sadece kendisi hakkında değil, toplumsal konularda da

kendi görüşlerini oluşturma zemini hazırlayacak bilgilendirmenin yapılması, dinleme, analiz etme ve görüş bildirme becerilerinin kazandırılmasıyla çocuğun kendisi, mevcut ve gelecek toplumsal yaşamı ile ilgili konularda görüşünün alınması, buna itibar edilmesi veya çocuğun kendi yüksek yararı doğrultusunda alınacak farklı kararlar üzerine bilgilendirilerek rollerinin işlevsel kılınmasıdır (Polat ve Gezer 2007).

Çocuğun ailede ve toplumda aktif bir rol kazanmasını sağlamaya yönelik haklar çocuğun katılım haklarıdır. Bu haklar, görüşlerini açıklama ve kendisini ilgilendiren konularda karara katılma, dernek kurma ve barış içinde toplanma gibi haklardır. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin uygulanması ve diğer bütün maddelerin yorumlanmasında temel önem taşıyan ilkelerden biri, belirli bir görüş oluşturma yeteneğine sahip her çocuğun, kendini ilgilendiren bütün konularda görüşlerini serbestçe ifade edebilmesi, bu görüşlere yaşı ve olgunluk derecesi göz önüne alınarak gereken önemin verilmesidir (Özyıldırım 2007).

Çocukların büyüklerle birlikte anlamlı işlerde çalışmaya ihtiyacı vardır. Onların, 16, 18 veya 21 yaşlarına geldiklerinde daha önceden gerekli beceri ve sorumlulukları edinmemişlerse birdenbire sorumlu ve katılımcı vatandaşlar olmalarını beklemek gerçekçi bir yaklaşım olamaz. Demokratik katılım anlayışı ve katılım için gerekli özgüven ve beceriler ancak deneyimle, yavaş yavaş öğrenilir, soyut teoriler olarak öğretilemez. Pek çok batılı ulus demokrasiyi tam olarak uyguladıklarına inanırlar, oysa demokrasi; kendileri başlı başına birer otokrasi, yani mutlak hakimiyet modeli olan okul sınıflarında, öyle dayatmacı bir biçimde anlatılır ki, olayın kendisi bir otokrasi örneği olmaktan öteye gidemez (Hart 1992).

Genç insanların topluma katılımı karmaşık bir konudur ve çocuğun gelişen güdülenmesinden ve kapasitesinden ailenin yapısına ve kültürel ortama kadar çeşitli etkenleri kapsar. Büyüklerin toplumsal kararları etkilemeye fırsat bulamadıkları kültürel çevrelerde genç insanlar değişim için ilk adımı atan güçler olabilirler. Bununla birlikte, bir çocuğun aile, okul, çevre ve yerel grupların yönetimine katılması ve erişkinlerle işbirliği fırsatı edinebilmesi çevresindeki aynı ortamdaki erişkinlerin, katılım imkan ve davranışlarına benzer. Bu ikisi birlikte ele alınmadıkça çocukların katılımcı olmaları beklenemez. Çocuğun katılımını gerçekleştirmek için çalışmak bir bakıma tüm toplumu

katılımcılığa temelden özendirmek demektir, ama burada her zaman çocuğun ailesi akılda tutularak ve çocuğa katılımcılık aşılamanın aile ile ilişkileri üzerindeki olası etkisi göz önünde bulundurularak yapılmalıdır (Hart 1992).

Çocuk Hakları Sözleşmesi 12. ve 13. maddeleri ile;

Madde 12-“Taraf ülkeler, kendi görüşlerini oluşturma yeteneğinde olan çocuklara, çocuğu ilgilendiren tüm konularda, bu görüşlerini özgürce ifade etme hakkını sağlarlar, yaşı ve olgunluğu ölçüsünde, çocuğun görüşüne gerekli ağırlığı verirler”

Madde 13-“Çocuğun ifade özgürlüğü vardır, bu hak hiçbir sınırlama olmadan, sözlü, yazılı ya da basılı sanat eseri formunda ya da seçeceği herhangi bir yolla her türden bilgi ve düşüncüyü haber alma, araştırma ve açıklama özgürlüklerini içerir”.

çocuk katılımına çok kesin bir çağrıda bulunmaktadır:

Çocuklar projelere 8 farklı basamakla katılım göstermektedirler (Şekil 3.2) (Hart 1992).

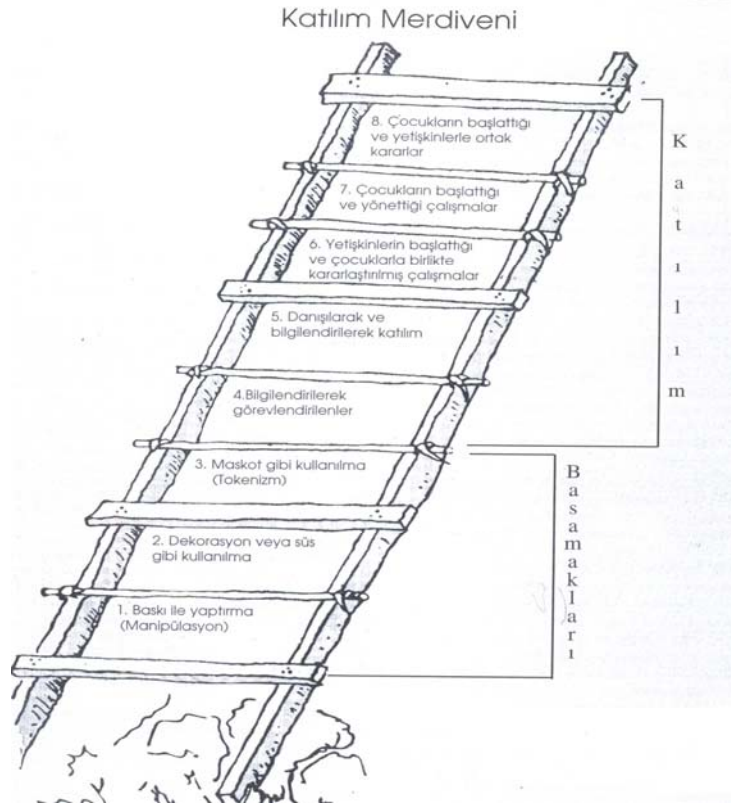
Katılım merdivenine göre katılımsızlık basamakları:

1. Güdüleme (fikir veya ürününün nerede nasıl kullanıldığını anlamadan bir iş yapma)
2. Dekorlaştırma (bir etkinlik veya eylemde çocukları süs gibi kullanma)
3. Maskotlaştırma (çocukların niçin orada olduğunu bilmeden fikri varmış gibi kullanılması, temsiliyet görünümü verilmesi) denilebilir.

Katılım örnekleri ise;

4. Bilgilendirerek görevlendirme,
5. Danışarak görevlendirme,
6. Yetişkin girişimli çocuk paylaşımlı çalışmalar,
7. Çocuk girişimli ve çocuk yönetimli çalışmalar,
8. Çocuk girişimli yetişkin paylaşımlı çalışmalar,

Çocukların görüşlerinin alınması ve kararlara katılması, gerek aile gerek toplum bakımından çok önemlidir. Karar alma durumunda olanlar, çocuğun katılım hakkını red ettikleri takdirde, yaşamsal önemdeki bilgi ve görüşlerden yoksun kalabilirler. Çocuğun belirttiği düşünce ve görüş bazılarını rahatsız etse de, kuşkusuz dikkate alınması gereken yeni bir boyut oluşturur (Akyüz 2000).

Şekil 3.1 Katılım merdiveni (Hart 1992)

3.3 Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitimi tanımı yeni olmasına karşın, anaokulların ortaya çıkışı 19. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Ancak, o yıllarda açılan kurumlar genellikle yoksul, kimsesiz çocuklar için bir, iki yıllık eğitimi kapsamaktaydı. Okul öncesi eğitimin gerçek anlamını kazanması, 20. yüzyılda “öğretim”in kapsamının genişletilerek yeni boyutlar kazanmasıyla mümkün olmuştur. Okul öncesi eğitim 0-6 yaş arasındaki çocukların bedensel, duygusal, sosyal ve sanatsal yaşamını şekillendiren bir süreç olarak benimsenmiştir (Dirim 2004).

Okul öncesi dönem insan hayatının temelini oluşturur. Bu dönemde, çocuğun anne ve babası tarafından sevgi ve şefkatle büyütülmesi, ihtiyaçlarının karşılanması, sağlığının korunması çok önemlidir. Fakat bunlar kadar önemli bir nokta ise, gelişimin bütün yönlerini destekleyecek sosyal ve fiziksel bir ortamdır. Bu dönemdeki yaşantılar onun gelecekte hayata bakış açısını da önemli ölçüde etkiler. Bu nedenle; istenen bir çocuk olarak dünyaya gelmek, yaşamın ilk yıllarında sevgi - şefkatle büyütülmek, tutarlı ve

kararlı ve yetişkin davranışları ve zengin uyarıcılar kişinin sağlıklı bir şekilde geliştirilebilmesi ancak çok erken yıllarda sağlanabilecek imkanlarla mümkündür (şahin 2005).

Okul ncesi eğitim kurumundaki çocuklara bedensel, zihinsel, dil, duygusal-sosyal gelişimlerini destekleyen birçok uyarıcılar sunulmaktadır. Fiziksel koşulları ve eğitim programı bakımından iyi hazırlanmış bir okul öncesi eğitim kurumunda ocuk, arkadaş ilişkileri kurmayı, birlikte bir şeyler yapmayı, iş birliğini ve toplum içinde sorumluluk almayı ve sorumluluklarını yerine getirmeyi öğrenir. Başarı ve başarısızlık söz konusu olmadığı için yeteneklerini korkusuzca kullanır, becerilerini geliştirir. Okul ncesi dönem, çocuğun gelişiminin hızlandığı yıllardır. Bu dönemde verilen eğitim çocuğun geleceğine yön verir. Yapılan araştırmalarla çocukluk yıllarında kazanılan davranışlarının büyük bir kısmının, yetişkinlikte bireyin kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını biçimlendirdiği gözlemlenmiştir (şahin 2005).

Görülmektedir ki, ağdaş ve demokratik toplumun gerektirdiği, duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilen, girişimci ve araştırıcı, zdenetimli, haklara saygılı, yeteneklerinin farkında olan, ruhsal ve bedensel yönden sağlıklı bireyler yetiştirmek öncelikle okul öncesi dönemdeki çocukların eğitimine gerekli önemi vermekle sağlanabilmektedir (Kandır 1991; Ulusoy 2008).

Okul ncesi eğitimini, doğumdan, zorunlu eğitim yaşına kadar, gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları ve yetenekleri göz önüne alınarak, çocukların sağlıklı bir biçimce fiziksel, duygusal, dil, sosyal ve zihinsel yönden gelişimlerini sağlayıcı, olumlu kişilik temellerinin atıldığı, yaratıcı yönlerinin ortaya çıkarıldığı, kendilerine güven duymalarının sağlandığı, ebeveyn ve eğitimcilerin etkin olduğu sistemli bir eğitim diye tanımlanır.

Çocuğun en aktif geliştiği dönemin, hayatının ilk beş yılı olması, sadece bilişsel-algısal gelişiminin değil, kişiliğinin, sosyal yeteneklerinin ve duygularının da bu dönemde gelişmesi nedeni ile, yirmi birinci yüzyılda okul öncesi eğitim giderek önem kazanmaktadır (Uysal 2006).

Okul öncesi eğitim kurumlarının amaçları, Türk Milli Eğitimi'nin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda çocukların milli, manevi, ahlaki, kültürel ve insani değerlere bağlılığın gelişmesine yardımcı olmak; çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini, temel alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak; sosyo-ekonomik şartları elverişsiz çevre ve ailelerden gelen çocuklar için, ortak bir yetişme ortamı hazırlamak; çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır. Okul öncesi eğitimin önem kazanmasını ve yaygınlaşmasını etkileyen pek çok sebep bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri şunlardır:

- Genel olarak eğitimin bir sosyal gruptan diğerine geçişte güçlü bir araç olduğunun, tüm sosyal sınıflarca bilincine varılması.
- Çocuk gelişimine ilişkin bilgilerin artması ve yaşamın ilk yıllarının daha sonraki yıllar üzerinde etkili olduğunun anlaşılması.
- Çocuklu ailelerin eğitim düzeyi yönünden çok farklı olmaları nedeniyle, aile eğitiminin eksikliklerinin kısmen de olsa okul öncesi eğitimle giderilerek çocukların ilköğretime hazırlanmalarının öneminin kavranması (Uysal 2006).

Okul öncesi eğitimin genel ve temel amacı; 0-6 yaş arası çocukların barınma ve korunma ihtiyacını karşılamak, bedensel, zihinsel ve toplumsal gelişmelerini sağlamak, sistemli bir şekilde eğitimden geçirilerek okula hazırlamaktır.

Okul öncesi eğitim kurumu, kuralları en etkili bir biçimde öğretebilen bir kurumdur. Çocuk anaokulunda kendi hakkını korumayı, paylaşmayı ve başkalarının özgürlüğünü zedelememeyi öğrenir. Anaokulu ailenin dışına atılan ilk adım olarak görülmelidir. Çocuğa bilgi aktarmaktan çok, çocuğun içinde varolan yeteneklerin serpilip gelişmesine yardımcı olur. Çocuk, anaokulunda en iyi oyun ortamını bulur, işbirliğini gerçekleştirir, oynayarak öğrenir (Anonim 2007). Çocuk bu sayede, mutlu bir öğrenme etkinliğinin içinde kendini gerçekleştirir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında, çocuk diğer çocuklarla beraber olma ihtiyacını karşılamakta ve grup oyunlarına dahil olarak benlik kavramının gelişmesi sağlanmaktadır. Çocuk bir arkadaş grubuna üye olarak kendi hakkında bilmediği özelliklerini oyundaki deneyimleriyle öğrenir. Aile içindeki yerinden başka, yaşlılarıyla

birlikte olduğunda kendi benliği hakkında daha gerçekçi bir yapının farkında olacaktır. Yeteneklerini keşfedip, gruba ne gibi katkıları olduğunu sosyal ortam görebilir. Bu şekilde güçlü ve zayıf yanlarını keşfeder, kabul görme veya dışlanma gibi sosyal deneyimlerle karşı karşıya gelebilir. Oyunda kazanılan beceri derecesiyle çocuk gerçek sınırlarını keşfedecektir (Sevinç 2004).

3.4 Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Dış Mekan

Okul öncesi dönem, yaşamın ilk basamaklarındaki çocuk-bireyleri kapsar. Bu dönemdeki çocuklar, yetişkinlerden farklı olarak, içine doğdukları fiziksel çevrelerini seçemez ya da oluşturmazlar; bu nedenle çevre-davranış ilişkilerinde edilgin ve yetişkinlere bağımlı durumdadırlar. Oyun ve öğrenme etkinliklerinin çokça yer aldığı okul öncesi dönemde, hem gelişim görevlerinin yerine getirilmesi hem de sağlıklı/korunumlu büyüme açısından, fiziksel koşulların, diğer deyişle, çocukların içine girip çıktıkları çevre ve davranış alanlarının öğrenme yaşantılarına ve gelişimin amaçlarına uygun düzenlenmesi önemlidir (Karaküçük 2008).

“Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği, Madde 54: Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim etkinliklerinin sağlıklı ve uygun bir ortamda gerçekleştirilebilmesi için oyun alanı ile bahçenin bulunması ve amacına uygun olarak düzenlenmesi esastır. Düzenlemeler eğitim olmadığı zamanlarda yapılır. (Değişik: 06.09.2008/26989 RG) Bu düzenleme yapılırken; çocukların motor becerilerinin ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesi , gezip oynamalarına imkân sağlanması, çevre sevgisinin kazandırılması, trafik eğitim pisti, kum havuzu, bahçe oyun araçları ve bahçenin ağaçlandırılması için yeterli toprak alanın bulundurulmasına özen gösterilir” (Anonim 2008).

MEB Yönetmelikleri okul bahçelerinin, okul öncesi eğitim düzeyinde, çocuk başına 3 m² alan, temel/orta eğitim düzeylerinde ise her çocuğa 10 m² alan düşünülerek düzenlenmesini önermektedir. Ek olarak, çimenli/çakıl taşlı alanlar, bisiklete binilebilecek alanlar, kum havuzu, ağaçlar, toprak tepecikler ve olabilirse açık hava tiyatrosu, küçük evler, bitki bahçeleri, hayvan besleme yerleri, havuz, depo vb. ekler oluşturulması, bahçelerin etrafının tel, çit ya da duvarla korunması önerilmektedir (Poyraz ve Dere 2003; Anonim 2004).

Çevik (2007) çalışmasında; Şener (2001); Beaty, (1988); Simonon (2000); Caples (1996)'dan derlediği şekliyle okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekanı aşağıdaki şekliyle ifade etmiştir:

Öğrenme mekanının bir uzantısı olan dış mekanının en önemli özelliği, okul öncesi çocuğun (OÖÇ) gün içinde edindiği deneyimin niteliğini artırmasıdır. Dış oyun mekanı, öğrenme mekanının bir uzantısı olarak görülmeli, çocukların sosyal, duygusal, bilişsel ve fiziksel yeteneklerinin dış mekanda da, iç mekanda olduğu gibi geliştiği kabul edilmelidir.

Bedensel hareket; okul öncesi yıllarda, dışarı çıksa da çıkmasa da, çocuğun gün içerisinde sık sık hareket etme becerisini kullanabilmesi için hayati önem taşımaktadır. Ancak kurumlar OÖÇ'un giderek artan büyük ve küçük kas aktivitelerini teşvik edecek çevrenin hazırlığına oldukça dikkat etseler de, büyük kas hareketi için imkanlar tanımayı ihmal etmektedirler .

Çocuk psikologlarının ve doktorlarının ortak kanısı, dış mekandan yoksun, kapalı alanlarda oyun oynamanın çocukların zihinsel, fiziksel ve sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkilediğidir. Bu nedenle Çocukları Şiddetten Koruma Ulusal Birliği (NSPCC) gibi kuruluşlar yerel yönetimlere çocukların güven içinde oynayabilecekleri, iyi tasarlanmış park alanları oluşturmaları çağrısında bulunmaktadır .

Yapılan araştırmalara göre, öğretmenin oyun bahçesi içindeki aktiviteleri, öğrenme mekanındakiler için yaptığı şekilde planladığında, iç mekanda yapılan hemen hemen her şeyin, dış mekanda da yapılabileceği ortaya çıkarılmıştır. Bu nedenle, dış oyun mekanlarının tasarımı, iç mekan ve okul öncesi eğitim kurumu (OÖEK) tasarımları ile aynı zamanda ve önemde düşünülmelidir .

Dış mekanlar, oyun bahçeleri, çocukların koşup fazla enerjilerini açığa çıkarmalarının yanı sıra çocukların sosyal yeteneklerini ve hayal güçlerini değerlendirmeleri açısından da önemlidirler.

Okul öncesi eğitim kurumlarının çocuğa bir takım kazanımlar sağlaması, farklı yaşantılar sunması ve çocuğun yaşamındaki fırsat eşitsizliğinden kaynaklanan olumsuz durumları en aza indirebilmesi için, eğitim ortamlarının niteliği önem taşımaktadır. Bu nedenle, anne-baba yanında yer alan, öğretmen ve yönetici gibi makro çevrenin çocuğun gelişimi ve eğitimi için gerekli çevre şartlarını düzenlemesi gerekmektedir (Aksoy 2009).

Bugün dünya üzerinde birçok okul yapısı inşa edilirken, pedagoglar, mimarlar ve sağlık elemanları modern okul binaları ve geniş bahçeleri hakkında hergün yeni fikirlerle karşımıza çıkıyorlar. Bu bakımdan okul binaları ve bahçeleri genel meydanlardan trafiği çok yoğun ana caddelerden uzak, yeşil alan ve parkların bir devamı olarak kabul edilmektedir. Çocuğun her türlü serbestliğini sağlayacak genişlikte teneffüs yerleri ile açık hava derslikleri, spor ve oyun alanları, ayrıca çiçek bahçesi içeren okul bahçeleri günümüz gereksinimlerinin sonucudur (Küpeli 1995).

Kuş'a göre (2001) okul bahçesi; eğitimin devamlılığının sağlandığı aynı zamanda çocuğun fiziksel, sosyal, bilişsel gelişiminin desteklendiği dış mekan öğrenme ortamlarıdır.

Algan (2008) çalışmasında, Menino'nun (2000) okul bahçeleri ile ilgili düşüncesini şöyle aktarmıştır; okul bahçeleri; büyük ya da küçük, güzel ya da çirkin, eylemsiz ya da eylem olanaklı olup olmadığına bakılmaksızın okulların "dış çevreleri" olarak tanımlanmaktadır. Koşulları ne şekilde olursa olsun her birinin toplumun sağlık göstergesi olarak nitelendirilmektedir. Islah edilmemiş, niteliği bozulmuş okul bahçelerinin okul ve bulunduğu mahalle hakkında olumsuz mesajlar verdiği, aktif ve dinamik okul bahçelerinin ise her ikisine de canlılık kattığı gözlemlenmiştir.

Okul öncesi dönem çocuğu akranları ile, iletişim halinde olduğu aile bireyleri ile, ve öğretmenleri ile iletişim kurarak, etkileşime geçerek deneyimlerini geliştirme olanağı bulur; ancak nitelikli eğitim ortamlarındaki iletişim ortamlarının ve deneyim fırsatlarının çocuğa fayda sağlayacağı da unutulmaz bir gerçektir (Aksoy 2009).

Okul eğitici ve öğretici özelliğinin yanında çocuğun ruhi ve bedeni yapısının gelişimi, karakterinin biçimlenmesi, çevre ilgisinin artması gibi etkilere de sahip bir planlama özelliği göstermelidir. Okul ve çevresi, çocuğun okula gitmeyi bir zevk olarak göreceği şekilde planlanmalıdır. Bu sadece okul binası değil kapalı tesisler, bahçesi içinde geçerlidir. Okul çevresindeki açık alanlar için genel eğilim, okul binalarının çevresinde mümkün olduğu kadar fazla geniş alanların bırakılmasıdır. Bunun için öğrenci başına 25 m² açık alan hesap edilmektedir (Akdoğan 1972).

Özetle; okul bahçeleri, okul içinde verilen eğitimin devamının sağlandığı, öğrencinin fiziksel, sosyal, duygusal, psikolojik ve bilişsel gelişiminin desteklendiği dış mekan öğrenme ortamlarıdır. Bu açık alanların düzenlenmesinde gerekli olan tasarım kriterleri iç mekanların düzenlenmesiyle ilgili kriterlerle uyum içinde olmalıdır.

Dış mekan, çocuğun dış alan gereksinimleri için zamanını en çok geçirdiği yerdir. Dış mekan eğitici bir çevredir. Burada çocuklar doğayı yani, bitkileri, ağaçları, rüzgarı, güneşi ve toprağı tanırlar (Sivri 1993)

Okul içi yeşil alanların dış mekan açık hava sınıfları olarak değerlendirilme potansiyelini incelemiş olan araştırmacılar genel olarak öğrenme kapsamı kitap merkezli bir iç mekandan doğa merkezli bir dış mekana dönüştüğü zaman öğrencilerin bunu eğitim için daha manalı bir kapsam olarak değerlendirdiği hususunda birleşmektedir. Öğrenme süreci, öğrenciler öğrendikleri malzemelere dokunabildikleri, koklayabildikleri ve hatta tadabildiklerinden dolayı kolay ve kendiliğinden bir şekilde canlanmaktadır (Dyment 2005).

Okul içi yeşil alanlarda yapılan açık hava dış mekan eğitimi sınıf ortamında iyi performans göstermeyen öğrencileri motive ve teşvik etmeye yardımcı olabilmektedir. Öğrenme sürecinin gelişmesinde bir başka etken de yeşil okul alanlarının ara bağlantılar hakkında öğrenim üzerine sınırsız imkan sunmasıdır. Örneğin, dış mekan sınıfında verilen bir ödevin tamamlanması için sıklıkla matematik, dil becerileri ve fen gibi pek çok farklı konulardan bilgiler gerektiğinden ötürü bu şekilde konular birbirinden bağımsız öğeler olarak değil de tüm konular arası ara bağlantılarıyla görülebilmektedir.

Öğrenciler aynı zamanda eğitimleri, ev yaşantıları, çevreleri ve gelecekleri arasındaki bağlantıları da görme fırsatı bulabilmektedir (Dyment 2005).

Okul dış mekanının diğer bir anlamda doğanın ve doğa sevgisinin eğitim sürecinin bir parçası olarak; doğanın her konuda en iyi öğretmen olduğu gerçeğiyle öğrencinin eğitimin nesnesi olmaktan çıkartıp, öznesi haline getiren bir eğitim modelinin çocuğun gelişimine etkisi oldukça fazla olacaktır.

Okul öncesi eğitiminde çocuk merkezli yaklaşımın ilkelerinde çocuğun yaşayarak bilgi ve deneyim kazanması vardır. Dokunur, görür, içinde yürür, izler, merak ederler. Bu anlamda da, eğitim kurumlarında dış mekânlarının düzenlenmesi doğa dostu ve çocuk odaklı olması önem kazanmaktadır.

4. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırma, çocukların dış mekan tasarımından beklentilerinin katılımcı bir yaklaşımla belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın materyal ve araştırma yöntemi aşağıda verildiği gibidir.

Çalışmanın ana materyalini, Gündüz Bakım Evlerindeki çocuklarla ve öğretmenlerle yapılan sözlü görüşmeler ve anket çalışmaları oluşturmuştur.

Kaynakların elde edilmesi amacıyla ilk olarak literatür taraması yapılmıştır. Konuyla ilgili tezlerden ve periyodik yayınlardan, Ankara'daki üniversite kütüphanelerinden, internet araştırmaları ve çalışmalarda elde edilen fotoğraflar ile görsel izlenimlerden yararlanılmıştır

Tezin öngörülen aşamaları şunlardır:

1. Akademik çalışmaların incelenmesi: Ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan çalışmalar ve bu çalışmaların irdelenmesi;

Literatür taraması iki aşamadan oluşmuştur. Birinci aşamada, çocuk, katılım, çocuk katılımı, okul öncesi eğitimi, okul öncesi eğitiminin önemi, okul öncesi eğitiminde dış mekan ve Okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekanın çocuk gelişiminde önemi kavramlarının yer aldığı kuramsal temeller bölümü hazırlanmıştır. İkinci aşamada ise; tezler, makaleler, yerli yabancı yayınlardan çalışmanın amacına yönelik, yöntemin oluşturulmasında kaynak oluşturacak çocuk katılımı temelli araştırmalardan, literatür özetleri çıkarılmıştır.

2. Çalışma alanının belirlenmesi ve seçilen alanlarda yapılan gözlem, inceleme;

Çalışma alanı, Ankara ili Çankaya ilçesindeki okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Çalışmada örneklem, üç farklı sosyo-ekonomik özellikteki bölgeden seçilen Barış Gündüz Bakımevi, Umut Gündüz Bakımevi ve Rafet Genç Gündüz Evleri ve bu kurumlara devam eden çocuklar ile görev yapan öğretmenlerdir.

Bu alanların seçilme nedenleri aşağıda sıralanmıştır;

- Çocukların okul öncesi eğitim ihtiyaçlarının yerel yönetimlerin desteği ve katılımı ile belediyelerin sahip oldukları imkân ve araçları da kullanarak, çocukların gelişimsel özelliklerine ve bireysel ihtiyaçlarına uygun olarak ve çocuk gelişimi temel ilkeleri ile çocuk katılımı temelli bir anlayışla geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için belediyenin desteğinin olabileceği göz önünde bulundurulmuştur.
- İçişleri Bakanlığı Nüfus Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Ulusal Adres Veritabanından alınan 2010 yılı Ağustos ayı itibariyle Ankara ili Çankaya ilçesinin seçilmiş mahallelerine ait gelişmişlik düzeylerine ilişkin bilgiler doğrultusunda çalışma alanının sınırları belirlenirken, sosyoekonomik anlamda farklılık gösteren kesimlerden seçilmesi belirleyici olmuştur (Anonim 2010).

Tez çalışmasında seçilen üç adet gündüz bakım evi yer aldıkları bölgelere göre aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

1. Barış Gündüz Bakımevi (İlker-Alt)
2. Rafet Genç Gündüz Bakımevi (Yıldız-Orta)
3. Umut Gündüz Bakımevi (Maltepe-Üst)

Bu bakım evleri Çankaya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'ne bağlı olarak hizmet vermektedirler (Şekil 4.1)

Şekil 4.1 Çankaya Belediyesi sınırları içinde yer alan gündüz bakımevleri

Çankaya Belediyesi'ne bağlı gündüz bakım evlerinin sunduğu hizmetten sosyokültürel ve ekonomik açıdan dezavantajlı kesimlerin faydalanabilmesini sağlamak için düşük ücret politikası uygulamaktadır. Çankaya Belediyesi stratejik planında, şu anda altı adet olan gündüz bakım evlerini daha çok ihtiyaç sahibine ulaşabilmek yaygınlaştırmayı hedeflemektedir. Ülkemizde yerel yönetimlerin yetki ve kaynaklarının artırıldığı bir süreçte belediyelerin okul öncesi eğitim ile ilgili “iyi model”lere ihtiyacı olacaktır.

Bu kapsamda bakıldığında toplum temelli bir hizmet modeli olan bu gündüz bakım evlerinin, bu tez kapsamında seçilme nedeni, belediyenin okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekan düzenlemesini katılımcı bir yaklaşımla mevcut okul öncesi eğitim sistemine adapte ederek hem kendi toplum temelli gündüz bakımı hizmetlerini geliştirmesi, hem de Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına destek olması için etkin bir yöntem tanımlaması açısından önemlidir.

Bu tez kapsamında; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı Okul Öncesi Eğitim Kurumları, Gündüz Bakımevi olarak adlandırılmıştır..

- **Barış Gündüz Bakım Evi**

Barış Gündüz Bakım evi (Şekil 4.2) ; Çankaya ilçesi, İlker semtinde yer almaktadır. Toplam 120 öğrenci bulunmaktadır. 2009-2010 öğretim yılında 5-6 yaş 85 öğrenci mevcuttur. Yardımcı öğretmenlerle birlikte 15 öğretmen ve 1 Yönetici, 1 Yönetici Yardımcısı bulunmaktadır. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan İlker semtinde yer alan gündüz bakımevinin önceliğini bünyesinde çalışan personelinin çocukları oluşturmaktadır. Geri kalan kısmını ise bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik yapısında ki aileler oluşturmaktadır.

805 m2 yeşil alanı bulunmaktadır. Öğrenci başına 6.7 m2 yeşil alan düşmektedir

- **Rafet Genç Gündüz Bakım Evi**

Rafet Genç Gündüz Bakım evi (Şekil 4.3); Çankaya ilçesi, Yıldız semtinde yer almaktadır. Toplam 120 öğrenci bulunmaktadır. 2009-2010 öğretim yılında 5-6 yaş öğrenci sayısı 74'dür. Yardımcı öğretmenlerle birlikte 12 öğretmen ve 1 Yönetici, 1 Yönetici Yardımcısı bulunmaktadır. Sosyoekonomik düzeyi orta olan Yıldız semtinde yer alan gündüz bakımevinin önceliğini bünyesinde çalışan personelinin çocukları oluşturmaktadır. Geri kalan kısmını ise bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik yapısında ki aileler oluşturmaktadır.

1778 m2 yeşil alanı bulunmaktadır. Öğrenci başına 14.81 m2 yeşil alan düşmektedir.

- **Umut Gündüz Bakım Evi**

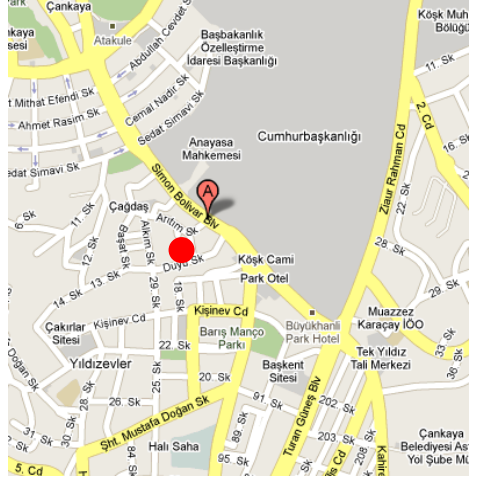
Umut Gündüz Bakım evi (Şekil 4.4); Çankaya ilçesi, Maltepe semtinde yer almaktadır. Toplam 170 öğrenci bulunmaktadır. 2009-2010 öğretim yılında 5-6 yaş 121 öğrenci mevcuttur. Yardımcı öğretmenlerle birlikte 21 öğretmen ve 1 Yönetici, 1 Yönetici Yardımcısı bulunmaktadır. Sosyoekonomik düzeyi yüksek olan Maltepe semtinde yer alan gündüz bakımevinin önceliğini bünyesinde çalışan personelinin çocukları oluşturmaktadır. Geri kalan kısmını ise bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik yapısında ki aileler oluşturmaktadır.

646 m2 yeşil alanı bulunmaktadır. Öğrenci başına 3.8 m2 yeşil alan düşmektedir (Alan içinde potansiyel yeşil alan mevcut).

BARİŞ GÜNDÜZ BAKIM EVİ			
GENEL BİLGİ	ÇOCUK SAYISI	120	
	İDARİ PERSONEL	1 Yönetici	
	ÖĞRETMEN VE YRD.ÖĞRETMEN	15 Öğretmen	
	TEMİZLİK VE MUTFAK PERSONELİ	4 Personel	
KONUM	Mürsel Uluç Mah. 112. Sk. No:9/1 Dikmen/ANKARA		
YEŞİL ALAN DURUMU	Net: 805 m2 yeşil alan. Öğrenci başına 6.7 m2 yeşil alan düşmektedir. (Yanında potansiyel yeşil alan mevcut)		

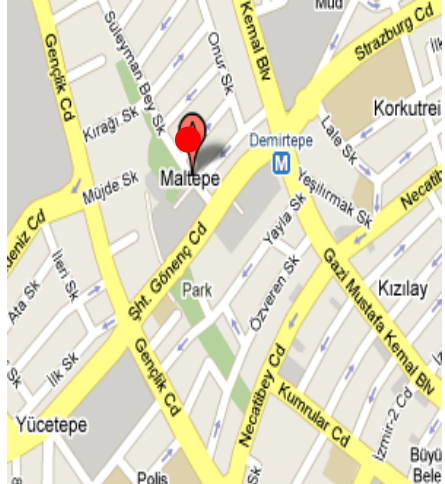

Şekil 4.2 Barış gündüz bakım evi

RAFET GENÇ GÜNDÜZ BAKIM EVİ			
GENEL BİLGİ	ÇOCUK SAYISI	120	
	İDARI PERSONEL	1 Yönetici -1 Yönetici Yrd	
	ÖĞRETMEN VE YRD.ÖĞRETMEN	12 Öğretmen	
	TEMİZLİK VE MUTFAK PERSONELİ	4 Personel	
KONUM	Simon Bolivar Cad. Alkım Sk. No:1 Yıldız/Ankara		
YEŞİL ALAN DURUMU	Net: 1778 m2 yeşil alan. Öğrenci başına 14.81 m2 yeşil alan düşmektedir.		

Şekil 4.3 Rafet Genç gündüz bakım evi

UMUT GÜNDÜZ BAKIM EVİ			
GENEL BİLGİ	ÇOCUK SAYISI	170	
	İDARİ PERSONEL	1 Yönetici-1YöneticiYrd	
	ÖĞRETMEN VE YRD.ÖĞRETMEN	21 Öğretmen	
	TEMİZLİK VE MUTFAK PERSONELİ	4 Personel	
KONUM	Maltepe Belediye Hizmet Binası Maltepe/ANKARA		
YEŞİL ALAN DURUMU	Yeşil alan 646 m2. Öğrenci başına 3.8 m2. yeşil alan düşmektedir.(Alan içinde potansiyel yeşil alan mevcut)		

Şekil 4.4 Umud gündüz bakım evi

3. Anket çalışmaları: Çocuklar ve öğretmenler ile yapılan anketlerle okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekanlarından istek ve beklentileri belirlenmiştir.
 - Okul öncesi öğretmenleri ile, okul öncesi eğitiminde dış mekanın olanaklarının artırılması ve kullanılmasıyla ilgili görüşlerinin alınması,
 - Seçilen üç adet gündüz bakımevine devam eden çocukların dış mekan kullanımına ilişkin beklentilerinin belirlenmesi.

Çalışma alanı olarak seçilen gündüz bakım evlerine devam eden çocuklarla yapılan sözlü görüşmelerde 3 ana başlık ve 21 sorudan oluşan öncelikle resimli anket uygulanmıştır. Öğretmenlerle yapılan anket çalışmalarında ise; çocuklara anket uygulanmadan önce yüz yüze yapılmıştır.

- **Anket çalışmasının aşamaları**

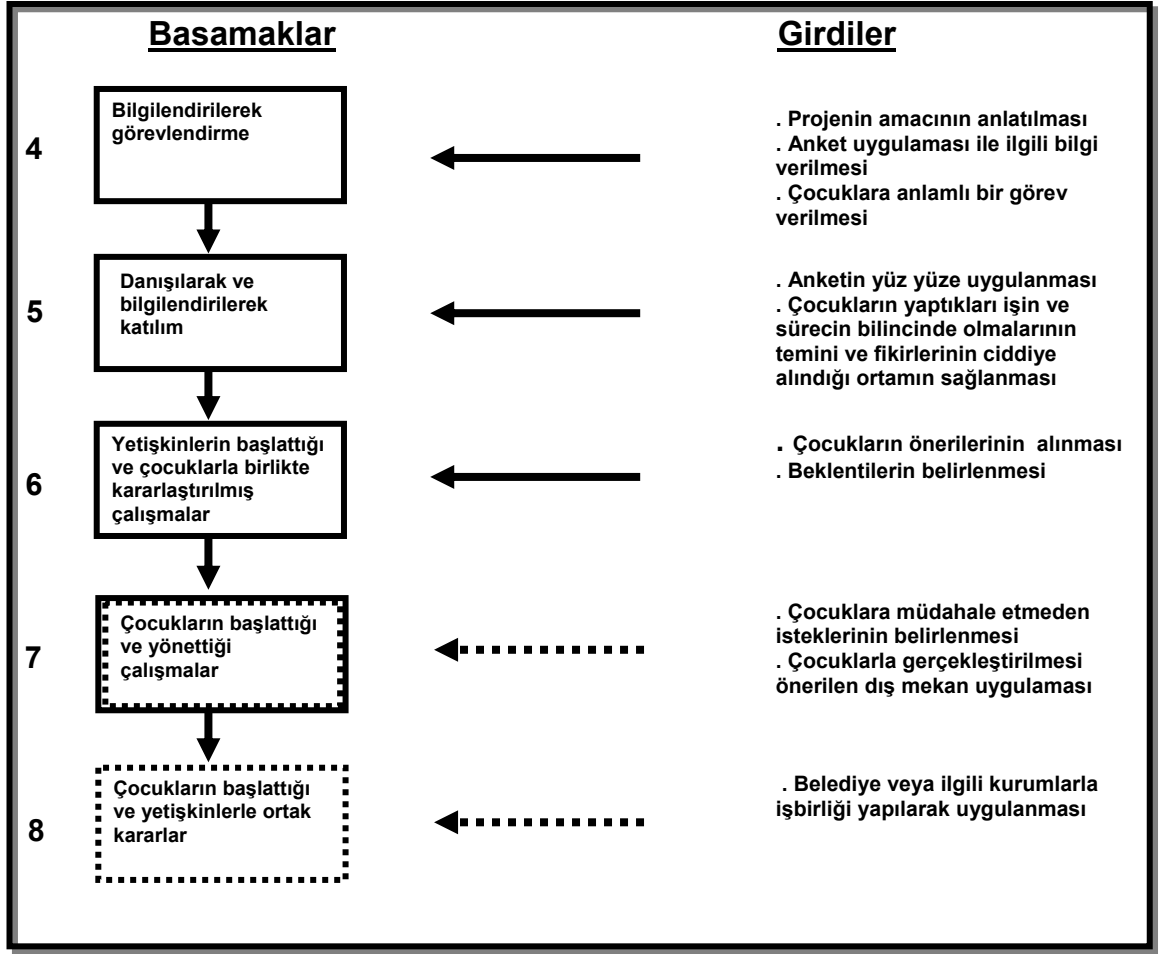
Okul öncesi eğitim kurumları dış mekanın tasarımında beklentilerin belirlenmesi amacıyla öğrencilere ve öğretmenlere anket uygulanmıştır.

Bu aşamalar;

a) Anket yönteminin seçimi

İki farklı gruba anket uygulanmıştır. Öğretmen anketi; öğretmenlerden bilgi alamaya yönelik az sayıda ve açık uçlu soruların olduğu ankettir. Öğrencilerle de yaş gruba dikkate alınarak görsel ağırlıkta ve fotoğrafların yer aldığı anket uygulanmıştır. İkisinde de birebir ve yüzyüze ve seçilen okullardaki tüm öğrenci ve öğretmenlerin tamamına uygulanmıştır.

Araştırmada çocuk katılımı esas olduğundan; Hart'ın katılım merdiveninin 4., 5., 6., 7. ve 8. basamakları esas alınmıştır (Şekil 4.5).

Şekil 4.5 Katılım merdiveninin yönetime uygulanması

Dördüncü basamak, Bilgilendirilerek görevlendirme; gerçekten katılımcı olmak için önemli koşullar vardır. Bunlar;

- 1.Çocuklara projenin amacının anlatılması
- 2.Kendi katılımlarıyla ilgili kararı kimlerin ve niçin verdiğini bilmeleri
- 3.Anlamlı (dekorasyon olmaktan öte) bir rollerinin olması
- 4.Projeye, kendilerine iyice anlatıldıktan sonra gönüllü olmaya karar vermeleri

Şekil (4.5)'te görüldüğü gibi, araştırmanın amacı çocuklara anlatılmış öncelikle güven ortamı oluşturulmuş ve anket uygulaması ile ilgili bilgi verilmiştir. Okul bahçelerinin tasarımı konusundaki beklentileri ile ilgili fikirlerinin ve isteklerinin önemi vurgulanmıştır.

Beşinci basamak: Danışılarak ve bilgilendirilerek katılım; çocuklar bazen yetişkinlere danışman olarak çalışabilirler. Proje yetişkinler tarafından tasarlanıp hazırlanmış ve yürütülüyor olsa da çocuklar yapılan işin ve sürecin bilincindedirler ve fikirleri ciddiye alınmaktadır.

Şekil (4.5)'te belirtildiği gibi, anket çocuklarla yüzyüze ve sohbet şeklinde uygulanmıştır. Çocuklarla aktif bir etkileşim içinde sorular sorulmuş, kendileri ile ilgili kararlar hakkında söz sahibi olmalarının önemine değinilmiştir.

Altıncı basamak: Yetişkinlerin başlattığı, kararların çocuklarla birlikte alındığı projeler: Merdivenin 6. basamağı gerçek katılımdır. Bu aşamadaki projeler her ne kadar büyükler tarafından başlatılmış olsalar da karar verme aşamasında çocuklarla birlikte çalışılmıştır. Uygulanan anket ile çocuklardan okul bahçesinden beklentileri ile ilgili fikirleri alınmıştır (Şekil 4.5).

Yedinci basamak: Çocukların başlattığı ve yönettiği çalışmalar; Çocukların kendilerini destekleyen ortam bulduklarında yetişkinlerle işbirliği içinde çalışabilirler. Çocukların girişimcilik hakkını yetişkinlerin engellememeleri gerekmektedir.

Sekizinci basamak ise: Çocukların başlattığı ve yetişkinlerle ortak kararlarıdır (Hart, 1992).

Katılım merdiveninin yedinci ve sekizinci basamakları bu çalışma kapsamında uygulanmamıştır. Ancak araştırmanın sonuçları bu basamaklara temel oluşturacak veriyi sağlamak üzere biçimlendirilmiştir. Yedinci ve sekizinci basamaklarda yapılması gereken çalışmaların uygulama ağırlıklı olmaları nedeniyle ilgili Belediye ile işbirliği yapılarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

5 ve 6 yaş grubu çocuklarının dış mekan beklentilerini belirlemek amacıyla anket soruları oluşturulurken uygulanabilirlik dikkate alınmıştır. Çocuklarla beraber çalışma olanağı sağlayabilecek konular düşünülerek sorular oluşturulmuştur.

Çocuklardan sağlıklı yanıtlar alabilmek için yaş gruba dikkate alınarak anketteki soru sayısı mümkün olduğunca sınırlı tutulmuştur. Anketin görsel materyale dayalı uygulama zorunluluğundan dolayı çeşitli kaynaklardan elde edilen fotoğraflar soruları desteklemek amacıyla kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından seçilmiş olan fotoğrafların çocukları yönlendirme ya da etkileme yönünde olumsuzlukları zaman zaman gözlenmiştir. Bu durum çalışmanın bir sınırlılığı olarak tanımlanabilir.

b) Anket formunun hazırlanması

Gerek literatür gerekse uzman görüşleri çerçevesinde hazırlanmış olan, okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekan gereksinimlerinin belirlenmesine yönelik anket formu 3 bölümden ve alt başlıklarından oluşmaktadır (Ek 1).

Bu bölümler; I- Fiziksel Özellikler , II- Oyun ve Spor Alanı III- Sosyal, Kültürel ve Eğitim Alanı başlıkları altında toplanmıştır.

“Fiziksel Özellikler” başlıklı bölüm; Mekansal özellikler, Donatı Elemanları alt başlıkları altında öğrencilerin; okul bahçelerinin mekansal özellikleri ile donatılar elemanları konusunda beklentilerini belirlemek; “Oyun ve Spor Alanları” başlıklı bölüm, oyun ekipmanlarında öncelikli tercihlerin ve okul bahçesinde yer alması istenilen spor alanı tipini; “Sosyal, Kültürel ve Eğitim Alanları” başlıklı son bölüm ise öncelikli faaliyet tipinin belirlenmesi amacıyla uygulanmıştır.

c) Anketin ön testten geçirilmesi ve hataların düzeltilmesi

Anketin uygulamasına pilot uygulama ile başlanmıştır. Anketlerde yer alan sorular çalışma alanına uygulanmadan önce bir ön anket (pilot) çalışması yapılmıştır. Noterlerbirliği İlköğretim Okuluna devam eden 41 öğrenciye ve 2 öğretmene pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonrası, çocukların, bazı çoklu seçenekler de zorlandıkları ve öğretmenlerin çocuklarla yapılan anket uygulaması sırasında çocuklara sorulan sorulardan etkilenecek bunu kendi görüşlerine yansıttıkları saptanmıştır. Bu aksaklıklar giderilerek çalışma biçimi ve anket formu tekrar gözden geçirilmiş ve

düzenlenmiştir. Anket uygulaması öncesinde anketin güvenilirliği ve geçerliliği saptanmıştır (Ek 4).

d) Anketin uygulanması

Anket öğrenci ve öğretmen anketi olmak üzere iki aşamalı olarak uygulanmıştır. Pilot çalışmada tespit edilen aksaklıklar göz önünde bulundurularak; öğretmenlerle yapılan anket öğrenci anketinden önce uygulanmıştır. Anket uygulamasının aşamaları aşağıdaki gibidir;

1. Öğretmenlere uygulanan anket: Öğretmenler araştırmanın amacı açıklanmış, ve okuldaki öğretmenler odasında birebir yüzyüze sohbet şeklinde açık uçlu sorular sorulup, cevaplar alınmıştır.
2. Öğrencilere uygulanan anket :
 - a. Tanışma: 5 ve 6 yaş grubu çocuğun anlayacağı şekilde kısa bir tanıtım yapılmış, güven ve ilgi ortamının oluşması sağlanmıştır.
 - b. Bilgilendirme: En sevdikleri ağaç, çiçek ya da bahçede oynamayı sevip sevmedikleri gibi sorular sorulmuş ve çalışmanın amacı açıklanmıştır.
 - c. Örnek uygulama: İstekli bir öğrenciyle örnek uygulama yüksek sesle yapılmıştır
 - d. Uygulama: Yüz yüze anket birebir uygulamalar ile ve drama yöntemlerinden yararlanarak uygulanmıştır.

Öğrenci Anketi: Çankaya Belediyesine bağlı 3 adet Okula Uygulanan Öğrenci anket sayısı , I. Yıldız Rafet Genç : 62, II. Maltepe Umut: 93, III. İlker Barış: 81 kişi olmak üzere olmak üzere toplam 236 dır. Anket 5 ve 6 yaş grubuna uygulanmıştır.

Öğretmen Anketi: Öğrenci anketinin uygulandığı her bir okul öncesi eğitim kurumunda görevli öğretmenlere uygulanmıştır. Uygulanan anket sayısı, I. Yıldız Rafet Genç : 14 , II. Maltepe Umut: 14 , III. İlker Barış: 10 kişi olmak üzere toplam 32dir.

4. Anket sonuçlarının değerlendirilmesi: Çocukların ve öğretmenlerinin dış mekan kullanımının şekillendirilmesi konusundaki görüş ve önerileri ve ihtiyaçlarına ilişkin veriler değerlendirilmiştir.

Uygulanan anketlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır.

Anket formlarından elde edilen veriler kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Veri analizleri değişkenlerin karşılaştırılmasını sağlayan çapraz çizelgeler ile yapılmıştır. Çapraz çizelgelerde kategorilerin birbirinden bağımsız olup olmadığının saptanmasında χ^2 (ki kare) testi kullanılmıştır. Hata payı oranı 0,05'e göre değerlendirmeler yapılmıştır.

Bu çalışmada çocuğun cinsiyeti, yaşı ile temel değişkenler sınıflama ya da sıralama düzeyinde değişkenler olduğundan, bu ilişkilerin araştırılmasında ki-kare tekniği kullanılmıştır. Ancak bazı değişkenlerde, beklenen değerlerin 5'ten küçük olduğu gözeneğin sayısı, toplam gözeneğin sayısının %20'sinden fazla olduğundan ki-kare değeri kullanılamamış ve bu durumlarda "Ağırlıklandırma/ Weight Cases" tekniği kullanılarak hücrelerin değerleri 5'in üzerine çıkarılmıştır. Bu şekilde, yapılan analizin güvenliği tam olarak sağlanmıştır.(Büyüköztürk 2007; Özdamar 2004).

Çapraz çizelgeler, iki değişkenin karşılıklı alt seçeneklerini birlikte gösteren tablolardır. Bu tablolardaki her iki değişkenin alt seçeneklerini birlikte içeren birim sayıları R sıra C sütundan oluşan tabloların gözlerinde gösterilir. N birimin, iki değişkeninin alt seçeneklerine aynı anda sahip olan birim sayıları, Çapraz Çizelgenin göze frekanslarını oluşturur. Çapraz Çizelgeler, daha çok sayıda seçenek içeren kategorik değişkenler için yada sınıflara bölünerek kodlanmış ve k sınıfa indirgenmiş aralıklı/orantılı ölçekli verilerin gösteriminde yararlanır.

Pearson ki kare test istatistiği, iki değişkenin alt kategorileri arasındaki bağımlılığı

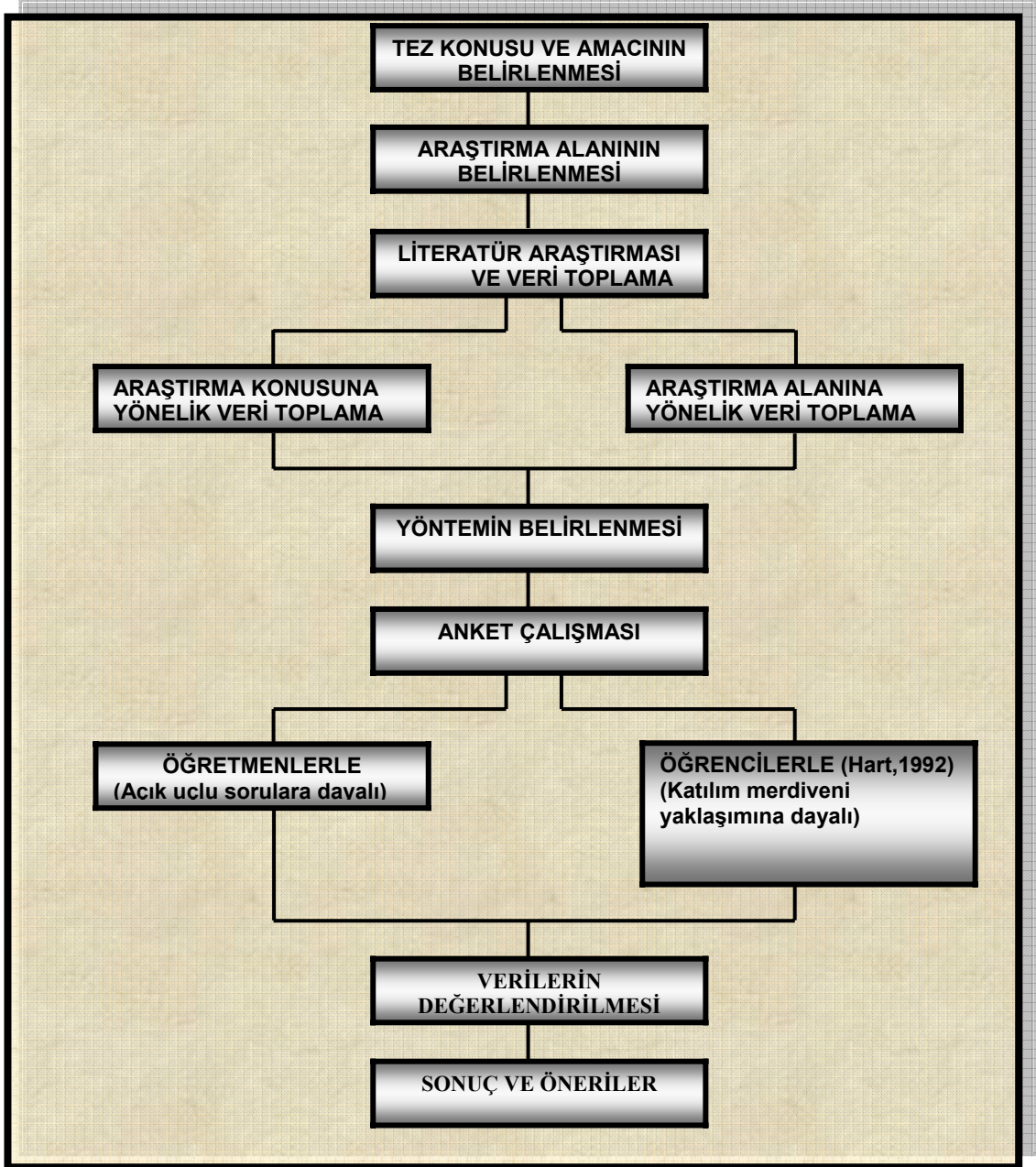
analiz eden bir istatistiktir. $\chi_p^2 = \sum_{ij} \frac{(f_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$ (2) şeklinde hesaplanır. Burada

f_{ij} Çizelge gözlerindeki gözlenen frekanslar, E_{ij} gözlerdeki beklenen değerlerdir. χ_p^2 test istatistiği $sd=(R-1)(C-1)$ serbestlik dereceli χ^2 dağılımı gösterir. χ_p^2 'nin önemliliği $\chi_{\alpha, sd}^2$ kritik değerleri ile karşılaştırılarak belirlenir (Özdamar 2004).

5. Sonuç, öneriler ve genel değerlendirmelerin yapılması.

Anket sonuçları değerlendirilerek dış mekan beklentilerine ilişkin temel saptamalar yapılmış ve öneriler geliştirilmiştir.

Çalışma sürecinde izlenen akış şeması Şekil 4.6’da verilmiştir.

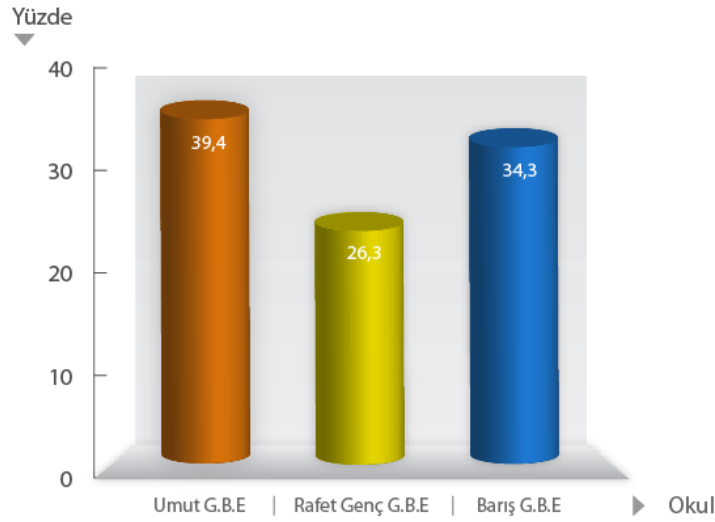
Şekil 4.6 Çalışma akış şeması

5. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmada elde edilen bulgular, öğrencilerin demografik özellikleri ve okul dağılımları, öğrencilerin dış mekan tasarımına yönelik beklentileri öğretmen anketinin değerlendirilmesi ve değişkenler arasındaki ilişkiler ve çapraz çizelgeler olarak sunulmuştur

5.1 Öğrencilerin Demografik Özellikleri ve Okul Dağılımları

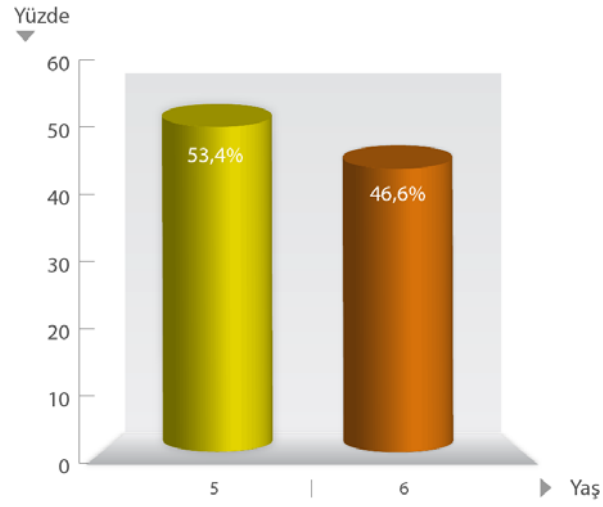
Öğrencilerin demografik özellikleri ve okul dağılımları Şekil 5.1, Şekil 5.2 ve 5.3’de görülmektedir.

Şekil 5.1 Öğrencilerin okullara göre yüzde dağılımı

Çalışmaya katılanların 93 adeti Umut Gündüz Bakım Evi, 62 adeti Rafet Genç Gündüz Bakım Evi, 81 adeti Barış Gündüz Bakım Evi okulundandır.

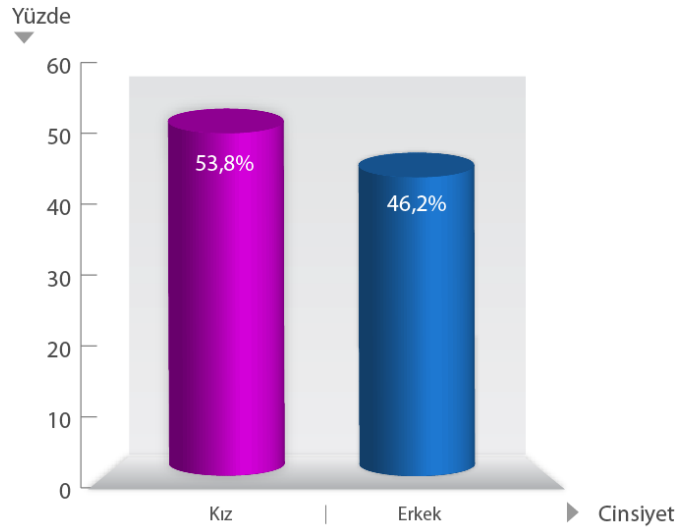
- **Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşları**

Şekil 5.2 Öğrencilerin yaşlarına göre yüzde dağılımı

Çalışmaya katılanların 126 adeti 5, 110 adeti 6 yaşındadır.

- **Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetleri**

Şekil 5.3 Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yüzde dağılımı

Çalışmaya katılanların 127 adeti kız 109 adeti erkektir.

5.2 Öğrencilerin Dış Mekan Tasarımına Yönelik Beklentileri

Araştırmaya katılan öğrencilerin dış mekan tasarımına yönelik beklentilerine ilişkin bulgular; fiziksel özellikler bakımından, oyun alanı ve spor aletleri varlığı açısından beklentileri ve sosyal, kültürel ve eğitim alanlarının varlığı açısından beklentileri alt başlıkları altında görülmektedir.

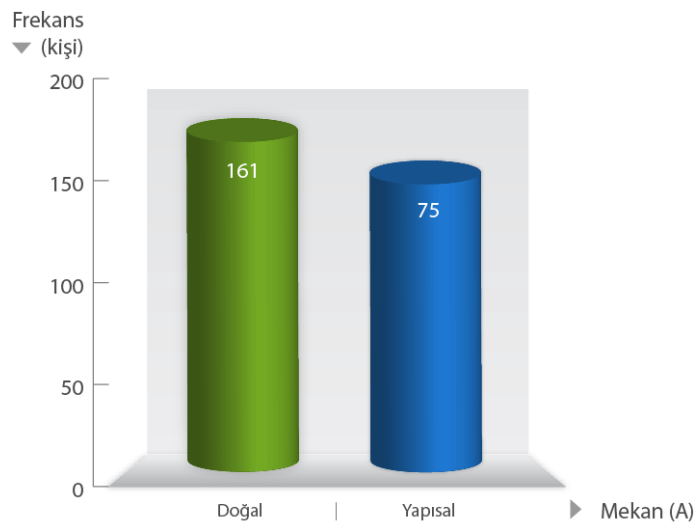
5.2.1 Temel özelliklerin değerlendirilmesi

Temel özellikler kapsamında, fiziksel özellikler, oyun alanı ve spor aletlerinin varlığı ve sosyal, kültürel faaliyet ve eğitim alanlarının varlığı alt başlıkları belirtilmektedir.

5.2.1.1 Fiziksel özellikler

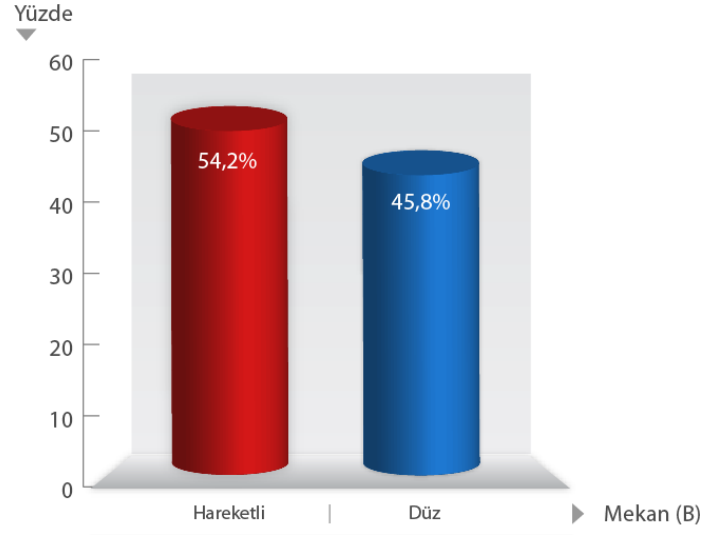
Fiziksel özellikler kapsamında, öğrencilerin okul dış mekanından mekansal, bitkisel, şekilsel, alan kullanımları açısından beklentileri değerlendirilmiştir.

- “Okul bahçenizde ağaçlar, çalılar, çiçekler ve cim alanlar mı yoğun olsun, yoksa insanların yaptığı bina ve yol gibi yerleri mi tercih edersin”, sorusuyla sorgulanmış; 161 kişi doğal 75 kişi yapısal cevabı vermiştir (Şekil 5.4).

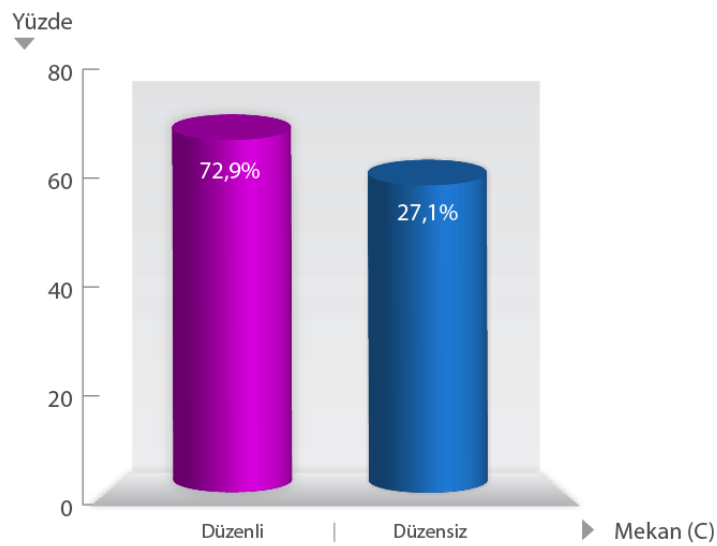
Şekil 5.4 Öğrencilerin doğal ya da yapısal alan tercihlerinin frekans değerleri

- “Okul bahçenizde inişler, yokuşlar mı olsun, yoksa dümdüz bir alan mı olsun istersin”, sorusuyla sorgulanmış; 128 kişi hareketli, eğimli topoğrafya tercih ederken, 108 kişi düz alanları tercih etmişlerdir (Şekil 5.5).

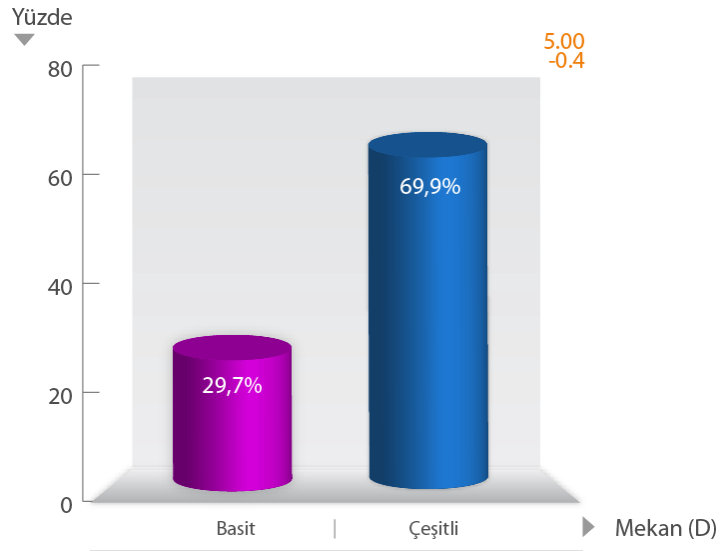
Şekil 5.5 Öğrencilerin hareketli ya da düz alan tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçenizde ağaçların ve çiçeklerin belirli bir düzen içinde dikilmiş olmasını mı, yoksa rastgele dikilmiş ya da kendiliğinden çıkmış olmasını mı istersin sorusuna”, 172 kişi tasarlanmış, düzenli alanları tercih ederken, 64 kişi düzensiz cevabı vermiştir (Şekil 5.6).

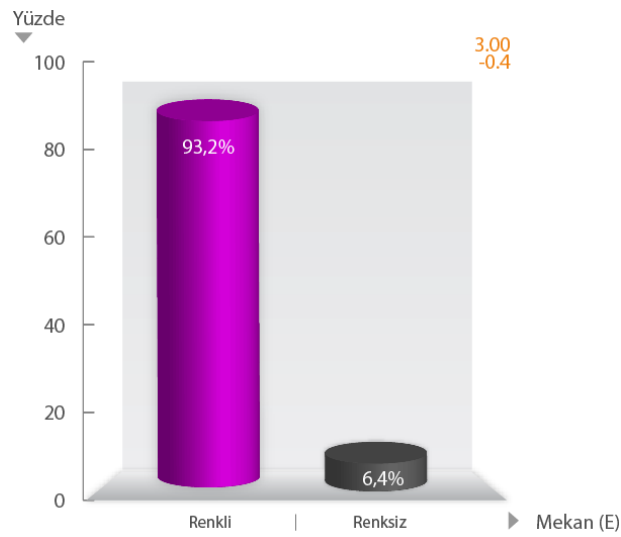
Şekil 5.6 Öğrencilerin düzenli ya da düzensiz alan tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçenizde ağaçların, çiçeklerin daha sade ve az çeşitli mi olsun istersin, yoksa birçok çeşit bir arada mı olsun istersiniz”, sorusuna 165 kişi bitkisel materyalin çeşitli olduğu alanları tercih ederken, 70 kişi bitkisel anlamda yoğun olmayan alanları tercih etmişlerdir (Şekil 5.7)

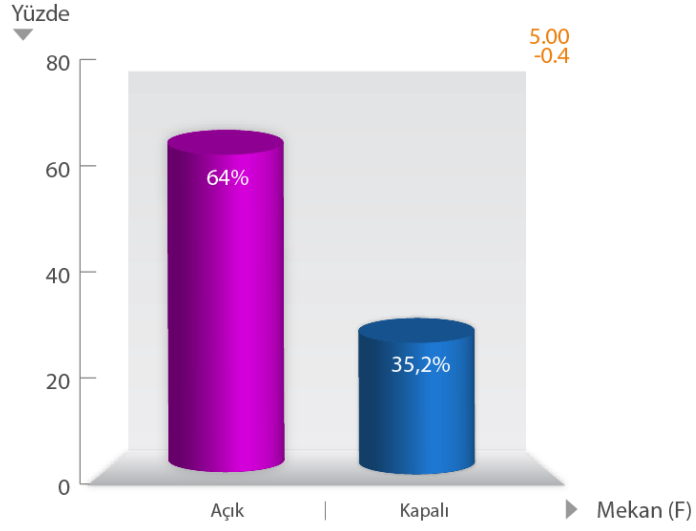
Şekil 5.7 Öğrencilerin basit ya da çeşitli alan tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçenizin çiçekleri rengarenk mi olsun istersin, yoksa tek renk ya da sade yeşil mi olsun istersiniz”, sorusuna 220 kişi bitkisel materyalin renkli olmasını tercih ederken, 15 kişi tek renk ya da sade yeşil alanları tercih etmiştir (Şekil 5.8).

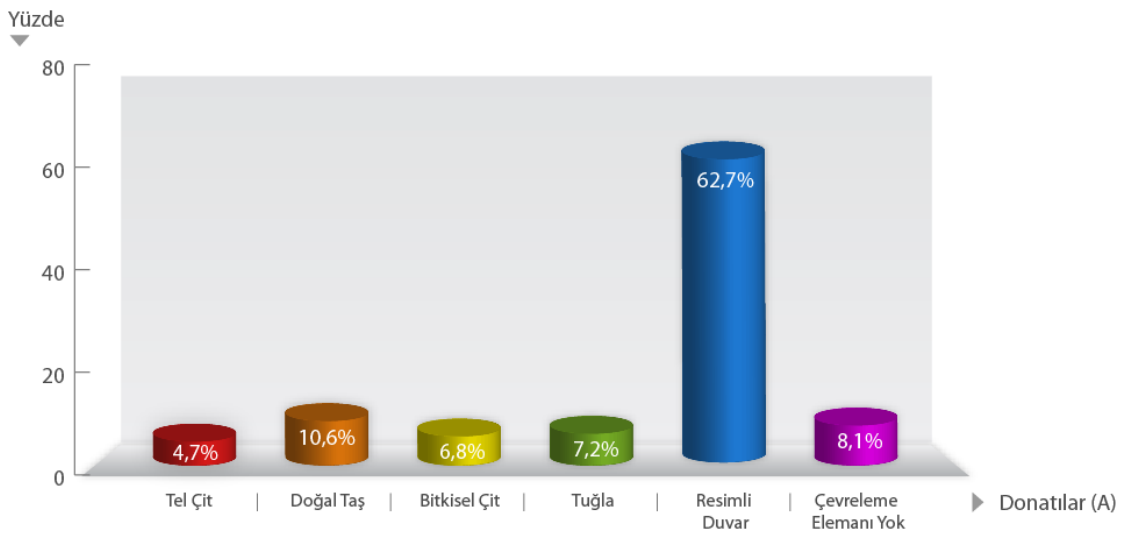
Şekil 5.8 Öğrencilerin renkli ya da renksiz alan tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçeniz açık mı olsun istersiniz? Yoksa her tarafı duvar, bina,.. vs gibi kapalı mı olsun istersiniz”, sorusuna, 151 kişi açık ve ferah alanları tercih ederken, 85 kişi kapalı alanları tercih etmiştir (Şekil 5.9).

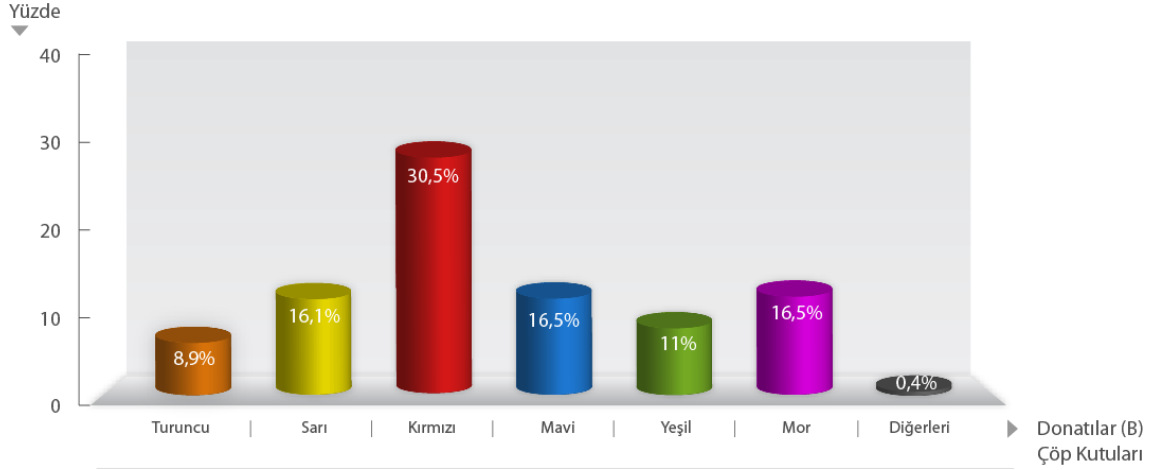
Şekil 5.9 Öğrencilerin açık ya da kapalı alan tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçenizin sınırları sizce ne ile çevrenmeli” sorusuna, 148 kişi resimli duvar, 25 kişi doğal taş, 19 kişi ise çevreleme elemanlarından hiçbirini istemediğini, 17 kişi tuğla, 16 kişi bitkisel çit, 11 kişi ise tel çit istediğini söylemiştir (Şekil 5.10).

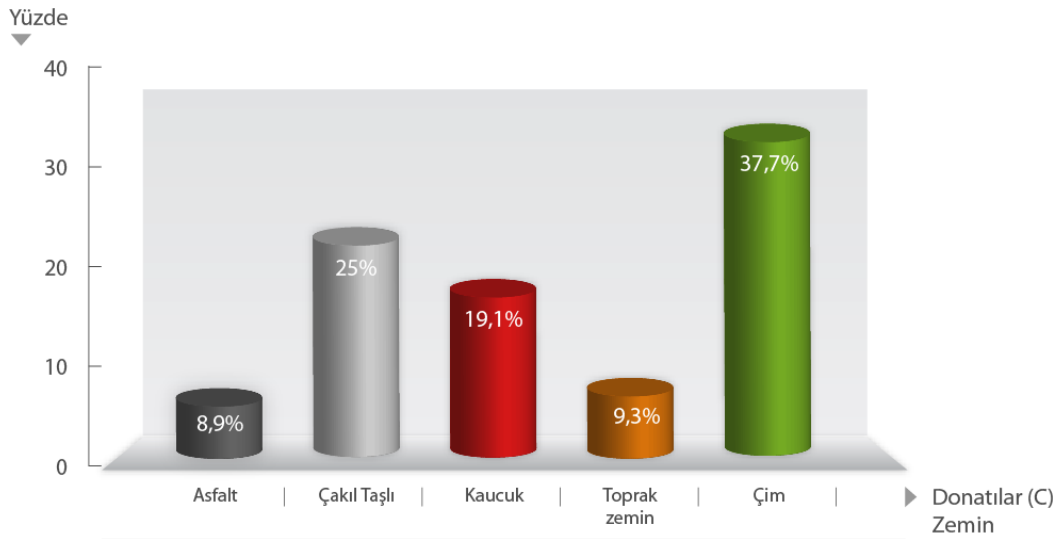
Şekil 5.10 Öğrencilerin çevreleme elemanı tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçenizin çöp kutuları sizce ne renk olmalı” sorusuna, 72 kişi kırmızı, 39 kişi mor, 39 kişi mavi, 38 kişi sarı, 26 kişi yeşil, 21 kişi turuncu renk istediğini belirtmiştir (Şekil 5.11).

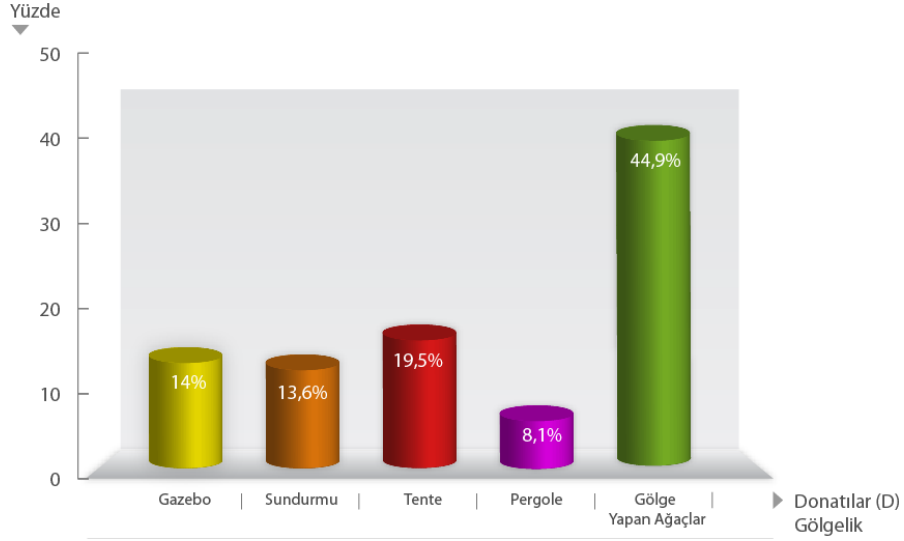
Şekil 5.11 Öğrencilerin çöp kutusu renk tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçenizin yeri (zemin) sizce nasıl olmalı” sorusuna, 89 kişi çim alan, 59 kişi çakıl taşı, 45 kişi kauçuk, 22 kişi toprak zemin, 21 kişi asfalt cevabı vermiştir (Şekil 5.12).

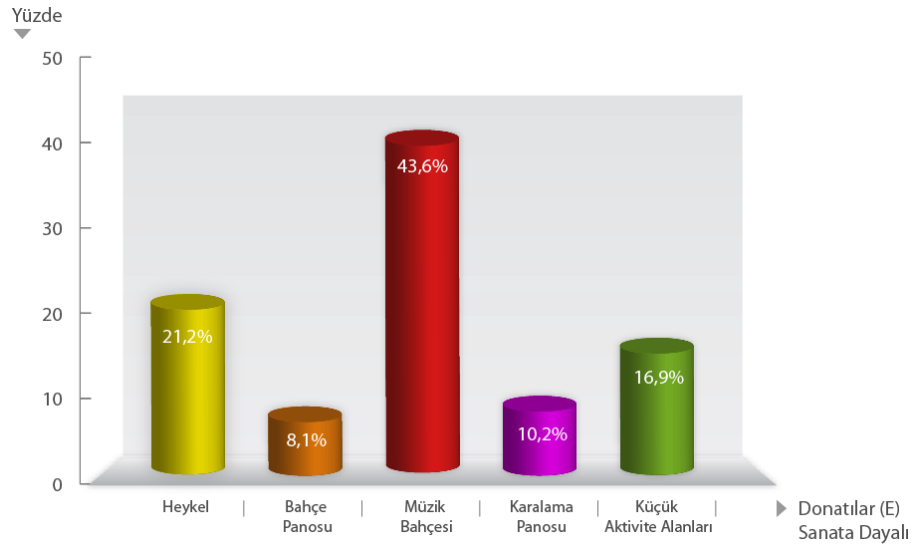
Şekil 5.12 Öğrencilerin zemin tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçenizde ne tür gölgelik olmasını isterdiniz” sorusuna, 106 kişi gölge yapan ağaçlar, 46 kişi tente, 33 kişi gazebo, 32 kişi sundurma, 19 kişi pergole, cevabı vermiştir (Şekil 5.13).

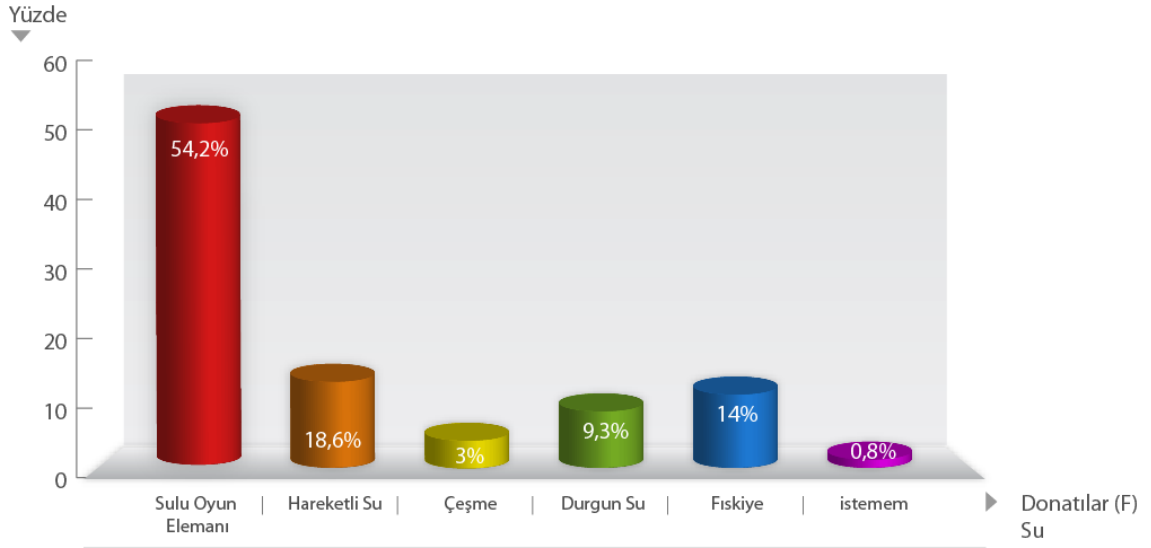
Şekil 5.13 Öğrencilerin gölgelik tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okulunuzun bahçesinde sanata dayalı ne tür alanların var olmasını isterdiniz” sorusuna, 103 kişi müzik bahçesi, 50 kişi heykel, 40 kişi ise küçük aktivite alanı, 24 kişi karalama panosu, 19 kişi bahçe panosu istediğini söylemiştir (Şekil 5.14).

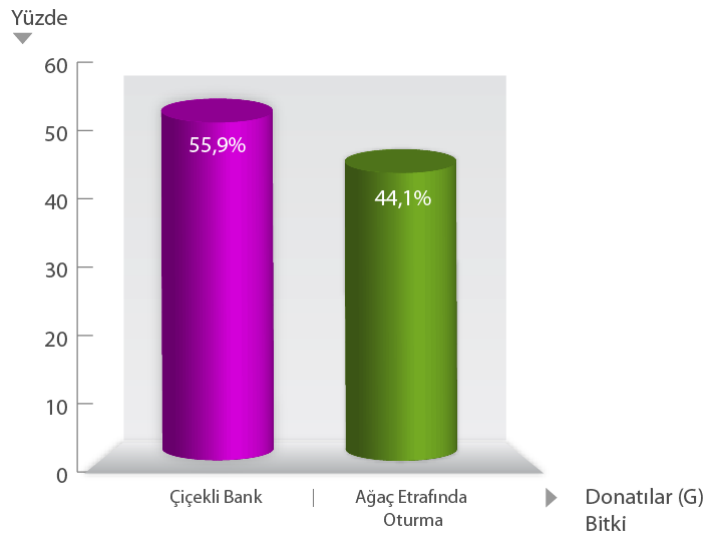
Şekil 5.14 Öğrencilerin sanata dayalı alan tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçenizde ne şekilde su olmasını isterdiniz” sorusuna, 128 kişi sulu oyun elemanı, 44 kişi hareketli su, 33 kişi fiskeye, 22 kişi durgun su, 7 kişi çeşme, 2 kişi ise hiçbir şey istemediğini belirtmiştir (Şekil 5.15).

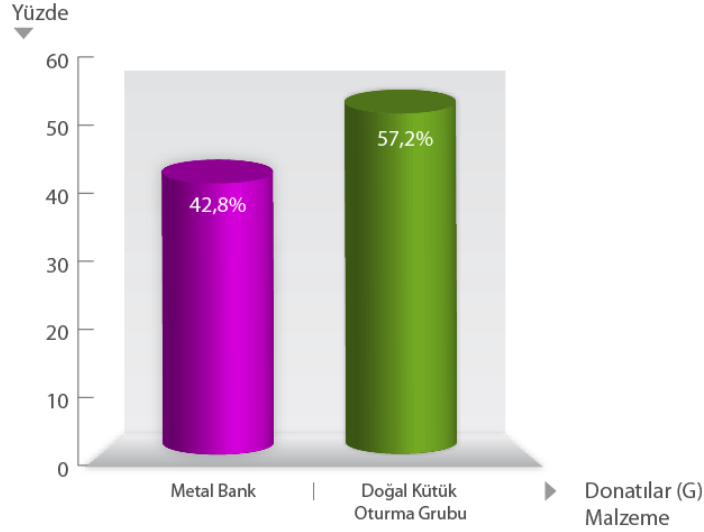
Şekil 5.15 Öğrencilerin su varlığı tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçenizde ne tur oturma birimlerinin olmasını isterdiniz” sorusuna, 132 kişi daha konforlu bir bank tercih ederken, 104 kişi ise ağaç etrafında oturmak istediğini söylemiştir (Şekil 5.16).

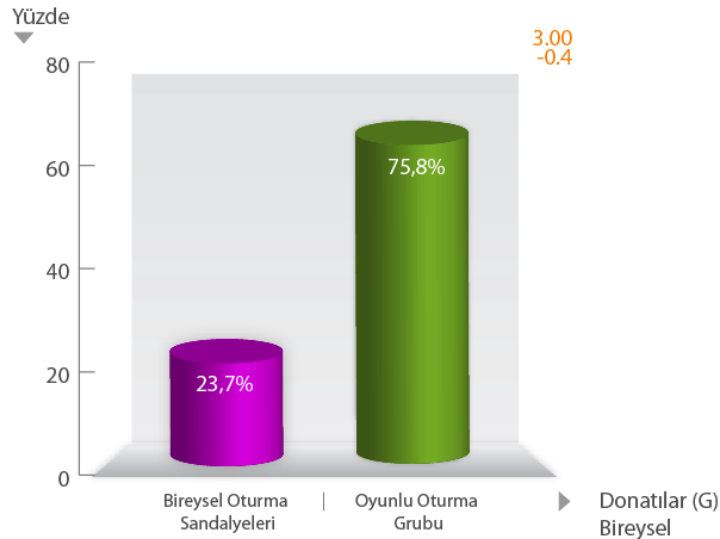
Şekil 5.16 Öğrencilerin oturma biriminde bitki varlığı tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçenizdeki oturma birimlerinin hangi malzemelerden yapılmasını istersiniz” sorusuna, 135 kişi ise doğal kütük tercih ederken, 101 kişi metal oturma birimi istediğini söylemiştir (Şekil 5.17).

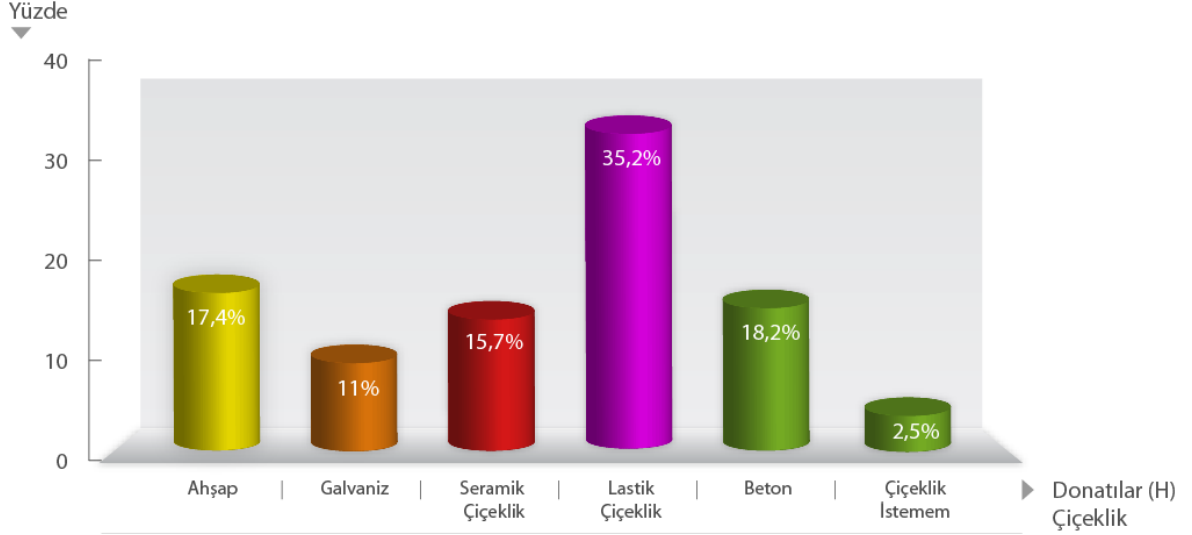
Şekil 5.17 Öğrencilerin oturma biriminde malzeme tipi tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçenizdeki oturma birimleri bireysel mi ya da grup olarak mı olsun” sorusuna, 179 kişi çoklu oturma gruplarını tercih ederken, 56 kişi bireysel oturma birimlerini tercih etmiştir (Şekil 5.18).

Şekil 5.18 Öğrencilerin oturma biriminin bireysel ya da grup olarak kullanımı tercihlerinin yüzde dağılımı

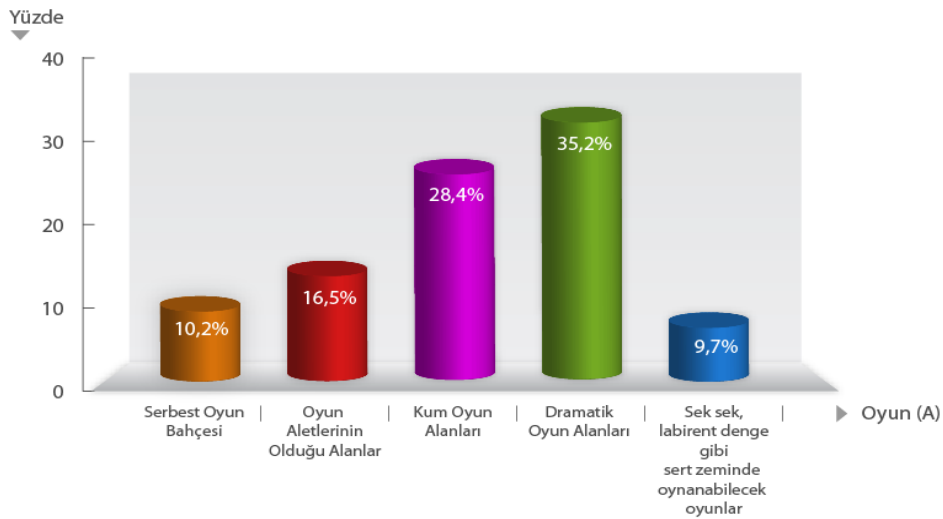
- “Okul bahçenizde ne tür çiçeklik olmasını isterdiniz” sorusuna, 83 kişi lastik çiçeklik, 43 kişi beton, 41 kişi ahşap, 37 kişi seramik, 26 kişi galvaniz çiçeklik istediğini belirtmiş, 6 kişi ise çiçeklik istemediğini söylemiştir(Şekil 5.19).

Şekil 5.19 Öğrencilerin çiçeklik varlığı tercihlerinin yüzde dağılımı

5.2.1.2 Oyun alanı ve spor aletleri varlığı açısından beklentileri

- “Okul bahçenizde ne tür oyun alanı istersiniz” sorusuna, 83 kişi dramatik oyun alanı, 67 kişi kum oyun alanı, 39 kişi oyun aletlerinin olduğu alanlar, 24 kişi serbest oyun alanı, 23 kişi ise sek sek, labirent gibi oyunların oynandığı alanlar istediğini söylemiştir (Şekil 5.20).

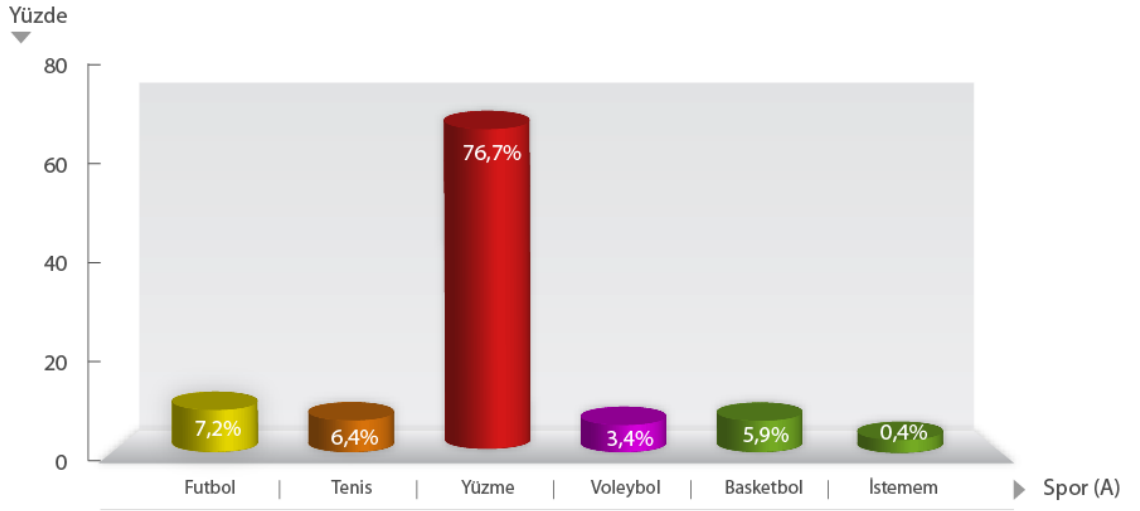

Şekil 5.20 Öğrencilerin oyun alanı tercihlerinin yüzde dağılımı

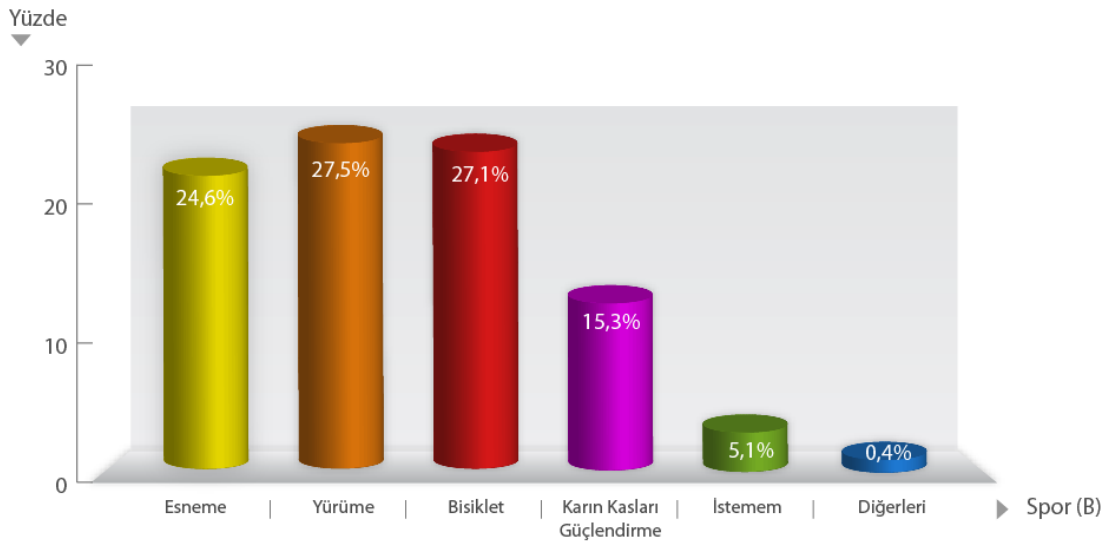
Şekil 5.21 Öğrencilerin oyun aletlerinden beklentilerinin yüzde dağılımı

- Okul öncesi öğrencilerinin okul bahçesindeki oyun aletlerinden beklentilerinden elde edilen sonuçlara göre; okul bahçesinde en çok oyun evi, top havuzu ve oyun treninin bulunmasını istemektedirler. Yatay merdiven, tahterevalli, kum havuzu, çocuklar tarafından bulunmasını en az istedikleri oyun aletlerindendir (Şekil 5.21).

Şekil 5.22 Öğrencilerin spor alanı varlığı tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçenizde hangi spor alanı olsun” sorusuna, 181 kişi yüzme, 17 kişi futbol, 15 kişi tenis, 14 kişi basketbol, 8 kişi voleybol alanı tercih ederken, 1 kişi herhangi bir spor alanı istemediğini belirtmiştir (Şekil 5.22).

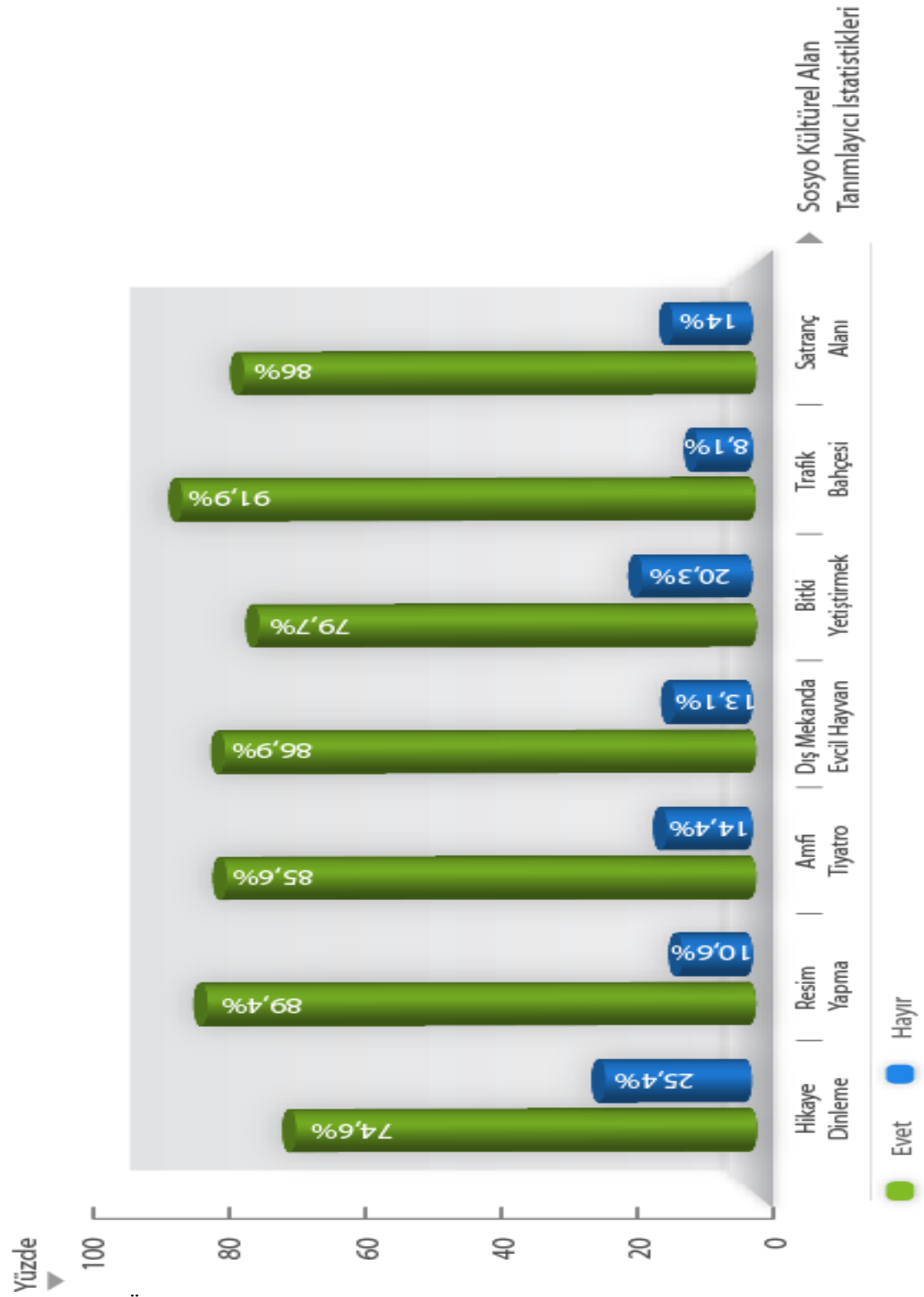
Şekil 5.23 Öğrencilerin spor aleti tercihlerinin yüzde dağılımı

- “Okul bahçenizde hangi spor aletleri olsun” sorusuna, 65 kişi yürüme, 64 kişi bisiklet, 58 kişi esneme, 36 kişi karın kasları güçlendirme aleti istediğini belirtmiş, 12 kişi hiçbir spor aleti istemediğini belirtmiş belirtmiştir (Şekil 5.23).

5.2.1.3 Sosyal, kültürel ve eğitim alanlarının varlığı açısından beklentileri

Bu bölümde çocukların okul bahçesinde sosyal, kültürel faaliyetler ve eğitime yönelik ne tür alanların var olmasını istedikleri tespit edilmiştir.

- Okul öncesi öğrencilerinin okul bahçesindeki sosyal, kültürel ve eğitim alanlarından beklentilerinden elde edilen sonuçlara göre; hemen hemen tüm faaliyetleri hikaye dinleme, resim yapma, anfi tiyatro, dış mekanda evcil hayvan, bitki yetiştirmek, trafik bahçesi, satranç alanı gibi tüm faaliyetlere eğilimleri pozitif yöndedir. Ancak, okul bahçelerinde en çok trafik bahçesi bulunmasını istemektedirler (Şekil 5.24).

Şekil 5.24 Öğrencilerin sosyal, kültürel ve eğitim alanlarından beklentilerinin yüzde dağılımı

5.3.2 Değişkenler arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi

Sınıflama ölçüm tekniği ile (kız-erkek; Barış Gündüz Bakımevi-Rafet Genç Gündüz Bakımevi-Umut Gündüz Bakımevi, 5-6 yaş grubu) değişkenler arasındaki ilişkileri ölçebilmek için çapraz tablolarla ki kare analizi yapılmıştır. Bu değişkenler arasındaki ilişkilerin eğilimi hangi yönde olduğunu aralarındaki ilişkilerin anlamlı olduğu zamanlar nasıl bir yön izlediği aşağıda tanımlanmıştır.

5.3.2.1 Cinsiyet ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiler

Cinsiyet ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiler ve bu ilişkilerin anlamı bu bölümde detaylı şekilde belirtilmiştir.

Çizelge 5.1 Cinsiyet ile doğal ya da yapısal alan tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Doğal	Yapısal	Toplam
Cinsiyet	Kız	97	30	127
	Erkek	64	45	109
Toplam		161	75	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	8.440(b)	1	.004

- Okul bahçenizde ağaçlar, çalılar, çiçekler ve cim alanlar mı yoğun olsun, yoksa insanların yaptığı bina ve yol gibi yerleri mi tercih edersiniz değişkeni ile cinsiyet değişkeni arasında ilişki Çizelge 5.1’de detaylı bir şekilde gösterilmiştir.

Okul bahçesinde bitkisel materyalin yoğun olduğu alanlar mı, yoksa yapısal öğelerin yoğun olduğu alanları mı tercih edersiniz değişkeni ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Kızların ve erkeklerin çoğunluğu doğal mekanları seçmelerine rağmen, erkeklerin daha sert yapısal

özellik gösteren mekanlara da oynadıkları oyunların ve bakış açılarının etkisiyle ilgi gösterdikleri söylenebilir.

Çizelge 5.2 Cinsiyet ile hareketli ya da düz alan tercihleri arasındaki ilişki

		Hareketli	Düz	Toplam
Cinsiyet	Kız	76	51	127
	Erkek	52	57	109
Toplam		128	108	236

- Cinsiyet ile hareketli ya da düz alan tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 76 kız öğrenci topografyası hareketli alanları tercih ederken, 51 kız öğrenci düz ve eğimli olmayan alanları tercih etmiştir. 52 erkek öğrenci topografyası hareketli alanları tercih ederken, 57 erkek öğrenci düz ve eğimli olmayan alanları tercih etmiştir (Çizelge 5.2).

Çizelge 5.3 Cinsiyet ile düzenli ya da düzensiz alan tercihleri arasındaki ilişki

		Düzenli	Düzensiz	Toplam
Cinsiyet	Kız	98	29	127
	Erkek	74	35	109
Toplam		172	64	236

- Cinsiyet ile düzenli ya da düzensiz alan tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 98 kız öğrenci düzenli yani tasarlanmış alanları tercih ederken 29 kız öğrenci düzensiz alanları tercih etmiştir. Erkek öğrencilerin 74 tanesi düzenli, 35 tanesi düzensiz cevabı vermiştir (Çizelge 5.3).

Çizelge 5.4 Cinsiyet ile basit ya da çeşitli alan tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Basit	Çeşitli	Toplam
Cinsiyet	Kız	27	99	127
	Erkek	43	66	109
Toplam		70	165	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	9.302(b)	1	.002

- Okul bahçenizde ağaçların, çiçeklerin daha sade ve az çeşitli mi olsun istersin, yoksa birçok çeşit bir arada mı olsun istersin değişkeni ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Kızların daha baskın bir şekilde bitkisel anlamda birçok çeşidin bir arada olduğu mekanları tercih ettikleri görülmüştür (Çizelge 5.4).

Çizelge 5.5 Cinsiyet ile renkli ya da renksiz alan tercihleri arasındaki ilişki

		Renkli	Renksiz	Toplam
Cinsiyet	Kız	120	6	127
	Erkek	100	9	109
Toplam		220	15	236

- Cinsiyet ile renkli ya da renksiz alan tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 120 kız öğrenci bitkisel materyalin renkli olmasını tercih ederken, 6 kız öğrenci yeşil rengin baskın olduğu alanları tercih etmiştir. 100 erkek öğrenci renkli, 9 erkek öğrenci renksiz cevabı vermiştir (Çizelge 5.5).

Çizelge 5.6 Cinsiyet ile açık ya da kapalı alan tercihleri arasındaki ilişki

		Açık	Kapalı	Toplam
Cinsiyet	Kız	83	42	127
	Erkek	68	41	109
Toplam		151	83	236

- Cinsiyet ile açık ya da kapalı alan tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 83 kız öğrenci açık alanları tercih ederken, 42 kız öğrenci kapalı alanları tercih etmiştir. 68 erkek öğrenci açık alanları tercih ederken, 41 erkek öğrenci kapalı alanları tercih etmiştir (Çizelge 5.6).

Çizelge 5.7 Cinsiyet ile çevreleme elemanı tercihleri arasındaki ilişki

		Tel Çit	Doğal Taş	Bitkisel Çit	Tuğla	Resimli duvar	Çevreleme elemanı yok	Toplam
Cinsiyet	Kız	6	15	9	8	80	9	127
	Erkek	5	10	7	9	68	10	109
Toplam		11	25	16	17	148	19	236

- Cinsiyet ile çevreleme elemanı tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 80 kız öğrenci resimli duvar, 15 tanesi doğal taş, 9 tanesi bitkisel çit, 8 tanesi tuğla, 6 tanesi tel çit cevabı vermiştir. 68 erkek öğrenci resimli duvar, 10 tanesi doğal taş, 9 tanesi tuğla, 7 tanesi bitkisel çit, 5 tanesi tel çit cevabı vermiştir (Çizelge 5.7).

Çizelge 5.8 Cinsiyet ile çöp kutuları renk tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Turuncu	Sari	Kırmızı	Mavi	Yeşil	Mor	Diğer	Toplam
Cinsiyet	Kız	11	21	40	13	9	32	1	127
	Erkek	10	17	32	26	17	7	0	109
	Toplam	21	38	72	39	26	39	1	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	23.944	6	.001

- Okul bahçenizin Çöp Kutuları sizce ne renk olmalı değişkeni ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Kızlar daha çok sıcak renkleri tercih ederken soğuk renklerden sadece mor renge ilgi göstermiştir. Erkekler ise genellikle soğuk renkleri tercih etmişlerdir (Çizelge 5.8).

Çizelge 5.9 Cinsiyet ile zemin tercihleri arasındaki ilişki

		Asfalt	Çakıl Taşlı	Kauçuk	Toprak Zemin	Çim	Toplam
Cinsiyet	Kız	7	31	28	9	52	127
	Erkek	14	28	17	13	37	109
	Toplam	21	59	45	22	89	236

- Cinsiyet ile zemin tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 52 kız öğrenci çim, 31 tanesi çakıl taşlı, 28 tanesi kauçuk, 9 tanesi toprak alan, 7 tanesi ise zeminin asfalt olmasını istediğini belirtmiştir. 37 erkek öğrenci çim, 28 tanesi çakıl taşlı, 17 tanesi kauçuk, 14 tanesi asfalt, 13 tanesi toprak zemin, cevabı vermiştir (Çizelge 5.9).

Çizelge 5.10 Cinsiyet ile gölgelik tercihleri arasındaki ilişki

		Gazebo	Sundurma	Tente	Pergole	Gölge yapan ağaçlar	Toplam
Cinsiyet	Kız	20	14	24	12	57	127
	Erkek	13	18	22	7	49	109
Toplam		33	32	46	19	106	236

- Cinsiyet ile gölgelik tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 57 kız öğrenci gölge yapan ağaçlar, 24 tanesi tente, 20 kız öğrenci gazebo, 14 tanesi sundurma, 12 tanesi pergole tarzı gölgelik istemiştir. 49 erkek öğrenci gölge yapan araçlar, 22 tanesi tente, 18 tanesi sundurma, 13 tanesi gazebo, 7 tanesi pergole, cevabı vermiştir (Çizelge 5.10).

Çizelge 5.11 Cinsiyet ile sanatı dayalı alan tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Heykel	Bahçe Panosu	Müzik Bahçesi	Karalama Panosu	Küçük Aktivite Alanları	Toplam
Cinsiyet	Kız	25	15	58	15	14	127
	Erkek	25	4	45	9	26	109
Toplam		50	19	103	24	40	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	11.805	4	.019

- Okulunuzun bahçesinde sanata dayalı ne tür alanların var olmasını isterdiniz değişkeni ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Erkekler genelde hareket edebilecekleri alanları sanata dayalı olarak yorumlarken, kızlar daha çok bahçe panosu gibi sabit olarak çalışabilecekleri sanata dayalı alanları tercih etmişlerdir (Çizelge 5.11).

Çizelge 5.12 Cinsiyet ile su varlığı tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Sulu oyun elemanı	Hareketli su	Çeşme	Durgun su	Fıskiye	İstemem	Toplam
Cinsiyet	Kız	61	22	6	10	27	1	127
	Erkek	67	22	1	12	6	1	109
	Toplam	128	44	7	22	33	2	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	16.119	5	.007

- Okul bahçenizde ne şekilde su olmasını isterdiniz değişkeni ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Kızlar daha çok görsel olarak nitelendirilen su elemanlarına ilgi göstermişlerdir. Ancak diğer su elemanlarında kız veya erkek olmaları herhangi bir farklılık göstermemiştir (Çizelge 5.12).

Çizelge 5.13 Cinsiyet ile oturma biriminde bitki varlığı tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Çiçekli Bank	Ağaç Etrafında Oturma	Toplam
Cinsiyet	Kız	85	42	127
	Erkek	47	62	109
	Toplam	132	104	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	13.491	1	.000

- Okul bahçenizde bitki ile ilişkilendirilmiş oturma birimlerinin olmasını mı isterdiniz ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Bitki ile ilişkilendirilmiş olan oturma birimlerinden erkekler daha doğayla iç içe olan oturma birimini, kızlar ise daha konforlu olan oturma birimini tercih etmişlerdir (Çizelge 5.13).

Çizelge 5.14 Cinsiyet ile oturma biriminde malzeme tipi tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Metal Bank	Doğal Kütük Oturma Grubu	Toplam
Cinsiyet	Kız	43	84	127
	Erkek	58	51	109
Toplam		101	135	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	8.974(b)	1	.003

- Okul bahçenizde malzeme olarak ne tür oturma birimlerinin olmasını isterdiniz değişkeni ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Malzeme olarak erkekler daha çok sert ifade taşıyan metal oturma biçimini tercih ederken kızlar tercihlerini doğal malzemeden yana kullanmışlardır (Çizelge 5.14).

Çizelge 5.15 Cinsiyet ile oturma biriminde bireysel ya da grup olarak kullanımı tercihleri arasındaki ilişki

		Bireysel Oturma Sandalyeleri	Oyunlu Grup Masası	Toplam
Cinsiyet	Kız	31	95	127
	Erkek	25	84	109
Toplam		56	179	236

- Ankete katılan 236 öğrenciden 31 kız öğrenci bireysel oturma sandalyesi cevabı verirken 95 tanesi grup şeklinde oturma birimlerini tercih etmişlerdir. 25 erkek öğrenci bireysel oturma sandalyesi cevabı verirken 84 tanesi grup şeklinde oturma birimlerini tercih etmişlerdir (Çizelge 5.15).

Çizelge 5.16 Cinsiyet ile çiçeklik varlığı tercihleri arasındaki ilişki

		Ahşap	Galvaniz	Seramik Çiçeklik	Lastik Çiçeklik	Beton	Çiçeklik İstemem	Toplam
Cinsiyet	Kız	20	20	21	49	14	3	127
	Erkek	21	6	16	34	29	3	109
Toplam		41	26	37	83	43	6	236

- Cinsiyet ile çiçeklik varlığı tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 49 kız öğrenci lastik, 21 tanesi seramik, 20 tanesi ahşap, 20 tanesi galvaniz, 14 tanesi beton çiçeklik istemiştir. 34 erkek öğrenci lastik, 29 tanesi beton çiçeklik, 21 tanesi ahşap, 16 tanesi seramik, 6 tanesi galvaniz cevabı vermiştir (Çizelge 5.16).

Çizelge 5.17 Cinsiyet ile spor alanı varlığı tercihleri arasındaki ilişki

		Futbol	Tenis	Yüzme	Voleybol	Basketbol	İstemem	Toplam
Cinsiyet	Kız	2	6	114	4	1	0	127
	Erkek	15	9	67	4	13	1	109
Toplam		17	15	181	8	14	1	236

- Cinsiyet ile spor alanı varlığı tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 114 kız öğrenci yüzme, 6 tanesi tenis, 4 tanesi voleybol, 2 tanesi okul bahçesinde futbol alanı, 1 tanesi basketbol alanı tercih etmiştir. 67 erkek öğrenci yüzme, 15 tanesi futbol, 13 tanesi basketbol alanı, 9 tanesi tenis, 4 tanesi voleybol cevabı vermiştir (Çizelge 5.17).

Çizelge 5.18 Cinsiyet ile spor aletleri tercihleri arasındaki ilişki

		Esname	Yürüme	Bisiklet	Karın kasları güçlendirme	İstemem	Diğer	Toplam
Cinsiyet	Kız	36	39	37	9	5	1	127
	Erkek	22	26	27	27	7	0	109
Toplam		58	65	64	36	12	1	236

- Cinsiyet ile spor aletleri tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 39 kız öğrenci yürüme, 36 tanesi esneme, 37 tanesi bisiklet, 9 tanesi karın kasları güçlendirme aleti istemiştir. 27 erkek öğrenci tanesi bisiklet, 27 karın kasları güçlendirme 22 tanesi esneme, 26 tanesi yürüme, aleti istemiştir (Çizelge 5.18).

Çizelge 5.19 Cinsiyet ile oyun alanı tercihleri arasındaki ilişki

		Serbest oyun bahçesi	Oyun aletlerinin olduğu alanlar	Kum oyun alanı	Dramatik oyun alanları	Sek sek,labirent denge gibi sert zeminde oyunabilecek oyunlar	Toplam
Cinsiyet	Kız	13	20	39	44	11	127
	Erkek	11	19	28	39	12	109
Toplam		24	39	67	83	23	236

- Cinsiyet ile oyun alanı tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 44 kız öğrenci dramatik oyun alanı, 39 tanesi kum oyun alanı, 20 tanesi oyun aletlerinin kurulduğu alan, 13 tanesi serbest oyun alanı, 11 tanesi de sek sek labirent gibi sert zeminde oynanabilecek alan tercih etmişlerdir. 39 erkek öğrenci dramatik oyun alanı, 28 tanesi kum oyun alanı, 19 tanesi oyun aletlerinin kurulduğu alan, 12 sek sek labirent gibi sert zeminde oynanabilecek alan, 11 tanesi serbest oyun bahçesi tercih etmişlerdir (Çizelge 5.19).

Çizelge 5.20 Cinsiyet ile çoklu oyun grubu tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	27	100	127
	Erkek	31	78	109
Toplam		58	178	236

- Cinsiyet ile çoklu oyun grubu tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 27 kız öğrenci çoklu oyun grubuna evet derken 100 tanesi hayır demiştir. 31 erkek öğrenci evet derken 78 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.20).

Çizelge 5.21 Cinsiyet ile salıncak tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	35	92	127
	Erkek	26	83	109
Toplam		61	175	236

- Cinsiyet ile salıncak tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 35 kız öğrenci salıncağa evet derken 92 tanesi hayır demiştir. 26 erkek öğrenci evet derken 83 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.21).

Çizelge 5.22 Cinsiyet ile zıp zıp tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	31	96	127
	Erkek	16	93	109
Toplam		47	189	236

- Cinsiyet ile zıp zıp tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 31 kız öğrenci zıp zıp isterken 96 tanesi hayır demiştir. 16 erkek öğrenci evet derken 93 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.22).

Çizelge 5.23 Cinsiyet ile vargel tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	29	98	127
	Erkek	29	80	109
Toplam		58	178	236

- Cinsiyet ile vargel tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 29 kız öğrenci vargel isterken 98 tanesi hayır demiştir. 29 erkek öğrenci evet derken 80 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.23).

Çizelge 5.24 Cinsiyet ile tahterevalli tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	20	107	127
	Erkek	15	94	109
Toplam		35	201	236

- Cinsiyet ile tahterevalli tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 20 kız öğrenci tahterevalli isterken 107 tanesi hayır demiştir, 15 erkek öğrenci evet derken 94 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.24).

Çizelge 5.25 Cinsiyet ile döner platform tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	53	74	127
	Erkek	44	65	109
Toplam		97	139	236

- Cinsiyet ile döner platform tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 53 kız öğrenci döner platform isterken 74 tanesi hayır demiştir, 44 erkek öğrenci evet derken 65 tanesi hayır hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.25).

Çizelge 5.26 Cinsiyet ile kaydırak tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	21	106	127
	Erkek	26	83	109
Toplam		47	189	236

- Cinsiyet ile kaydırak tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 21 kız öğrenci kaydırak isterken 106 tanesi hayır demiştir, 26 erkek öğrenci evet derken 83 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.26).

Çizelge 5.27 Cinsiyet ile oyun treni tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	61	66	127
	Erkek	65	44	109
Toplam		126	110	236

- Cinsiyet ile oyun treni tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 21 kız öğrenci kaydırak isterken 106 tanesi hayır demiştir , 26 erkek öğrenci evet derken 83 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.27).

Çizelge 5.28 Cinsiyet ile tırmanma ağı tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	37	90	127
	Erkek	38	71	109
Toplam		75	161	236

- Cinsiyet ile tırmanma ağı tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 37 kız öğrenci tırmanma ağı isterken 90 tanesi hayır demiştir, 38 erkek öğrenci evet derken 71 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.28).

Çizelge 5.29 Cinsiyet ile tırmanma duvarı tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	59	68	127
	Erkek	54	55	109
Toplam		113	123	236

- Cinsiyet ile tırmanma duvarı tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 59 kız öğrenci tırmanma duvarı isterken 68 tanesi hayır demiştir, 54 erkek öğrenci evet derken 55 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.29).

Çizelge 5.30 Cinsiyet ile kum havuzu tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	23	104	127
	Erkek	16	93	109
Toplam		39	197	236

- Cinsiyet ile kum havuzu tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 23 kız öğrenci kum havuzu isterken 104 tanesi hayır demiştir , 16 erkek öğrenci evet derken 93 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.30).

Çizelge 5.31 Cinsiyet ile yatay merdiven tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	19	108	127
	Erkek	15	94	109
Toplam		34	202	236

- Cinsiyet ile yatay merdiven tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 19 kız öğrenci yatay merdiven isterken 108 tanesi hayır demiştir, 15 erkek öğrenci evet derken 94 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.31)..

Çizelge 5.32 Cinsiyet ile top havuzu tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	77	50	127
	Erkek	68	41	109
Toplam		145	91	236

- Cinsiyet ile top havuzu tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 77 kız öğrenci top havuzu isterken 50 tanesi hayır demiştir, 68 erkek öğrenci evet derken 41 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.32).

Çizelge 5.33 Cinsiyet ile oyun evi tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	75	52	127
	Erkek	47	62	109
Toplam		122	114	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	5.965	1	.015

- Okul bahçenizde oyun evi ister misin değişkeni ile cinsiyet değişkeni arasındaki arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Kızların doğasında olan evcilik oyununu en rahat oynayabilecekleri oyun evini tercih etmeleri beklenen doğal bir sonuçtur (Çizelge 5.33).

Çizelge 5.34 Cinsiyet ile köprü tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	22	105	127
	Erkek	28	81	109
Toplam		50	186	236

- Cinsiyet ile köprü tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 22 kız öğrenci köprü isterken 105 tanesi hayır demiştir, 28 erkek öğrenci evet derken 81 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.34).

Çizelge 5.35 Cinsiyet ile hikaye dinleme alanı tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	100	27	127
	Erkek	76	33	109
Toplam		176	60	236

- Cinsiyet ile hikaye dinleme alanı tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 100 kız öğrenci hikaye dinleme alanı isterken 27 tanesi hayır demiştir, 76 erkek öğrenci evet derken 33 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.35).

Çizelge 5.36 Cinsiyet ile resim yapma alanı tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	120	7	127
	Erkek	91	18	109
Toplam		211	25	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	7.497	1	.006

- Okul bahçenizde resim yapma alanı ister misin değişkeni ile cinsiyet değişkeni arasındaki arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. İki cinsiyet de resim yapa alanını istemektedir ancak kız çocukları resim yapma alanı istemeleri erkek çocuklara göre daha fazladır. (Çizelge 5.36).

Çizelge 5.37 Cinsiyet ile anfi tiyatro alanı tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	110	17	127
	Erkek	92	17	109
Toplam		202	34	236

- Cinsiyet ile anfi tiyatro alanı arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 110 kız öğrenci anfi tiyatro isterken 17 tanesi hayır demiştir, 92 erkek öğrenci evet derken 17 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.37).

Çizelge 5.38 Cinsiyet ile evcil hayvan kümesi tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	105	22	127
	Erkek	100	9	109
Toplam		205	31	236

- Cinsiyet ile evcil hayvan kümesi tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 105 kız öğrenci evcil hayvan kümesi isterken 22 tanesi hayır demiştir, 100 erkek öğrenci evet derken 9 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.38).

Çizelge 5.39 Cinsiyet ile bitki yetiştirmek tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	103	24	127
	Erkek	85	24	109
Toplam		188	48	236

- Cinsiyet ile bitki yetiştirmek tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 103 kız öğrenci evcil hayvan kümesi isterken 24 tanesi hayır demiştir, 85 erkek öğrenci evet derken 24 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.38).

Çizelge 5.40 Cinsiyet ile trafik bahçesi tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	113	14	127
	Erkek	104	5	109
Toplam		217	19	236

- Cinsiyet ile trafik bahçesi tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 113 kız öğrenci trafik bahçesi isterken 14 tanesi hayır demiştir, 104 erkek öğrenci evet derken 5 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.40).

Çizelge 5.41 Cinsiyet ile satranç alanı tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	107	20	127
	Erkek	96	13	109
Toplam		203	33	236

- Cinsiyet ile satranç alanı tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden 107 kız öğrenci satranç alanı isterken 20 tanesi hayır demiştir, 96 erkek öğrenci evet derken 13 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.41).

5.3.2.2 Yaş ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiler

Yaş ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiler ve bu ilişkilerin anlamı bu bölümde detaylı şekilde belirtilmiştir.

Çizelge 5.42 Yaş ile doğal ya da yapısal alan tercihleri arasındaki ilişki

		Doğal	Yapısal	Toplam
Yaş	5	82	44	126
	6	79	31	110
Toplam		161	75	236

- Yaş ile doğal ya da yapısal alan tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 82 kişi doğal alanları tercih ederken, 44 kişi yapısal alanları tercih etmiştir. 6 yaş grubundan 79 kişi doğal alanları tercih ederken, 31 kişi yapısal alanları tercih etmiştir (Çizelge 5.42).

Çizelge 5.43 Yaş ile hareketli ya da düz alan tercihleri arasındaki ilişki

		Hareketli	Düz	Toplam
Yaş	5	63	63	126
	6	65	45	110
Toplam		128	108	236

- Yaş ile hareketli ya da düz alan tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 63 kişi hareketli alanları tercih ederken, 63 kişi düz alanları tercih etmiştir. 6 yaş grubundan 65 kişi hareketli alanları tercih ederken, 45 kişi düz alanları tercih etmiştir (Çizelge 5.43).

Çizelge 5.44 Yaş ile düzenli ya da düzensiz alan tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Düzenli	Düzensiz	Toplam
Yaş	5	81	45	126
	6	91	19	110
Toplam		172	64	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	10.106	1	.001

- Okul bahçenizde ağaçların ve çiçeklerin belirli bir düzen içinde dikilmiş olmasını mı, yoksa rastgele dikilmiş ya da kendiliğinden çıkmış olmasını mı istersin değişkeni ile yaş değişkeni arasındaki arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Hem 5 hem de 6 yaş grubu Okul bahçenizde ağaçların ve çiçeklerin belirli bir düzen içinde dikilmiş olmasını tercih etmiştir (Çizelge 5.44).

Çizelge 5.45 Yaş ile basit ya da çeşitli alan tercihleri arasındaki ilişki

		Basit	Çeşitli	Toplam
Yaş	5	43	82	126
	6	27	83	110
Toplam		70	165	236

- Yaş ile basit ya da çeşitli alan tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 43 kişi bitkisel materyalin yoğun olmadığı alanları

tercih ederken, 82 kişi bitkisel materyalin çeşitlilik gösterdiği alanları tercih etmiştir. 6 yaş grubundan 27 kişi bitkisel materyalin yoğun olmadığı alanları tercih ederken, 83 kişi bitkisel materyalin çeşitlilik gösterdiği alanları tercih etmiştir (Çizelge 5.45).

Çizelge 5.46 Yaş ile renkli ya da renksiz alan tercihleri arasındaki ilişki

		Renkli	Renksiz	Toplam
Yaş	5	115	10	126
	6	105	5	110
Toplam		220	15	236

- Yaş ile basit renkli ya da renksiz alan tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 115 kişi bitkisel materyali renkli tercih ederken, 10 kişi bitkisel materyalin yeşil olduğu alanları tercih etmiştir. 6 yaş grubundan 105 kişi bitkisel materyali renkli tercih ederken, 5 kişi bitkisel materyalin yeşil olduğu alanları tercih etmiştir (Çizelge 5.46).

Çizelge 5.47 Yaş ile açık ya da kapalı alan tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Açık	Kapalı	Toplam
Yaş	5	70	55	126
	6	81	28	110
Toplam		151	83	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	8.331(b)	1	.004

- Okul bahçeniz açık mı olsun istersiniz? Yoksa her tarafı duvar, bina,.. vs gibi kapalı mı olsun istersiniz değişkeni ile yaş değişkeni arasındaki arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. 5 yaş grubu daha az dış mekana çıktığı için bu yaş grubunda daha korunaklı mekanlara bir eğilim görülmektedir (Çizelge 5.47).

Çizelge 5.48 Yaş ile çevreleme elemanı tercihleri arasındaki ilişki

		Tel çit	Doğal taş	Bitkisel çit	Tuğla	Resimli duvar	Çevreleme elemanı yok	Toplam
Yaş	5	4	13	5	10	80	14	126
	6	7	12	11	7	68	5	110
Toplam		11	25	16	17	148	19	236

- Yaş ile çevreleme elemanı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 4 kişi tel çit, 13 kişi doğal taş, 5 kişi bitkisel çit, 10 kişi tuğla, 80 kişi resimli duvar tercih ederken, 14 kişi çevreleme elemanı istememiştir. 6 yaş grubundan 7 kişi tel çit, 12 kişi doğal taş, 11 kişi bitkisel çit, 7 kişi tuğla, 68 kişi resimli duvar tercih ederken, 5 kişi çevreleme elemanı istememiştir. (Çizelge 5.48).

Çizelge 5.49 Yaş ile çöp kutuları renk tercihleri arasındaki ilişki

		Turuncu	Sarı	Kırmızı	Mavi	Yeşil	Mor	Diğer	Toplam
Yaş	5	13	23	38	22	15	15	0	126
	6	8	15	34	17	11	24	1	110
Toplam		21	38	72	39	26	39	1	236

- Yaş ile çöp kutuları renk tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 13 kişi turuncu, 23 kişi sarı, 38 kişi kırmızı, 22 kişi mavi, 15 kişi yeşil, 15 kişi mor tercih etmiştir. 6 yaş grubundan 8 kişi turuncu, 15 kişi sarı, 34 kişi kırmızı, 17 kişi mavi, 11 kişi yeşil, 24 kişi mor tercih etmiştir (Çizelge 5.49).

Çizelge 5.50 Yaş ile zemin tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Asfalt	Çakıl Taşlı	Kauçuk	Toprak Zemin	Çim	Toplam
Yaş	5	16	40	21	10	39	126
	6	5	19	24	12	50	110
Toplam		21	59	45	22	89	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	13.957	4	.007

- Okul bahçenizin yeri (zemin) sizce nasıl olmalı değişkeni ile yaş değişkeni arasındaki arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. 5 yaş grubunun dışarı alışkanlığı sınırlı olduğu için (çocuk parkları vs.) gördükleri zemin genellikle asfalt ile çakıl taşları olduğu düşünüldüğünden bu malzemelere bir eğilim gösterdikleri görülmüştür. 6 yaş ise daha rahat hareket edebilecekleri çim alanlarını tercih etmişlerdir (Çizelge 5.50).

Çizelge 5.51 Yaş ile gölgeleme elemanı tercihleri arasındaki ilişki

		Gazebo	Sundurma	Tente	Pergole	Gölge yapan ağaçlar	Toplam
Yaş	5	20	15	23	8	60	126
	6	13	17	23	11	46	110
Toplam		33	32	46	19	106	236

- Yaş ile gölgeleme elemanları tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 20 kişi gazebo, 15 kişi sundurma, 23 kişi tente, 8 kişi pergole, 60 kişi gölge yapan ağaçları tercih etmiştir. 6 yaş grubundan 13 kişi gazebo, 17 kişi sundurma, 23 kişi tente, 11 kişi pergole, 46 kişi gölge yapan ağaçları tercih etmiştir. (Çizelge 5.51).

Çizelge 5.52 Yaş ile sanata dayalı alan tercihleri arasındaki ilişki

		Heykel	Bahçe panosu	Müzik bahçesi	Karalama Panosu	Küçük aktivite alanları	Toplam
Yaş	5	31	5	58	14	18	126
	6	19	14	45	10	22	110
Toplam		50	19	103	24	40	236

- Yaş ile sanata dayalı alan tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 31 kişi heykel, 5 kişi bahçe panosu, 58 kişi müzik bahçesi, 14 kişi karalama panosu, 18 kişi küçük aktivite alanlarını tercih etmiştir. 6 yaş grubundan 19 kişi heykel, 14 kişi bahçe panosu, 45 kişi müzik bahçesi, 10 kişi karalama panosu, 22 kişi küçük aktivite alanlarını tercih etmiştir. (Çizelge 5.52).

Çizelge 5.53 Yaş ile su varlığı tercihleri arasındaki ilişki

		Sulu oyun elemanı	Hareketli su	Çeşme	Durgun su	Fıskiye	İstemem	Toplam
Yaş	5	76	18	3	14	14	1	126
	6	52	26	4	8	19	1	110
Toplam		128	44	7	22	33	2	236

- Yaş ile su varlığı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 76 kişi sulu oyun elemanı, 18 kişi hareketli su, 3 kişi çeşme, 14 kişi durgun su, 14 kişi fıskiye yönünde tercihlerini kullanmışlardır. 1 kişi okul bahçelerinde su varlığı istemediğini belirtmiştir. 6 yaş grubu grubundan 52 kişi sulu oyun elemanı, 26 kişi hareketli su, 4 kişi çeşme, 8 kişi durgun su, 19 kişi fıskiye yönünde tercihlerini kullanmışlardır. 1 kişi okul bahçelerinde su varlığı istemediğini belirtmiştir (Çizelge 5.53).

Çizelge 5.54 Yaş ile bitki ile ilişkilendirilmiş oturma birimleri tercihleri arasındaki ilişki

		Konforlu bank	Ağaç etrafında oturma	Toplam
Yaş	5	71	55	126
	6	61	49	110
Toplam		132	104	236

- Yaş ile bitki ile ilişkilendirilmiş oturma birimleri tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 71 kişi konforlu bank tercih ederken, 55 kişi ağaç etrafında oturmayı tercih etmişlerdir. 6 yaş grubundan 61 kişi konforlu bank tercih ederken, 49 kişi ağaç etrafında oturmayı tercih etmişlerdir (Çizelge 5.54).

Çizelge 5.55 Yaş ile malzeme yönünden oturma birimleri tercihleri arasındaki ilişki

		Metal bank	Doğal kütük oturma grubu	Toplam
Yaş	5	53	73	126
	6	48	62	110
Toplam		101	135	236

- Yaş ile malzeme yönünden oturma birimleri tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 53 kişi metal bank tercih ederken, 73 kişi doğal kütük oturma grubunu tercih etmişlerdir. 6 yaş grubundan 48 kişi metal bank tercih ederken, 62 kişi doğal kütük oturma grubunu tercih etmişlerdir (Çizelge 5.55).

Çizelge 5.56 Yaş ile oturma birimlerinin bireysel ya da grup tercihleri arasındaki ilişki

		Bireysel oturma sandalyeleri	Grup şeklinde oturma grubu	Toplam
Yaş	5	35	91	126
	6	21	88	110
Toplam		56	179	236

- Yaş ile oturma birimlerinin bireysel ya da grup tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 35 kişi bireysel oturma sandalyelerini tercih ederken, 91 kişi grup şeklinde oturma birimlerini tercih etmişlerdir. 6 yaş grubundan 21 kişi bireysel oturma sandalyelerini tercih ederken, 88 kişi grup şeklinde oturma birimlerini tercih etmişlerdir (Çizelge 5.56).

Çizelge 5.57 Yaş ile çiçeklik tercihleri arasındaki ilişki

		Ahşap	Galvaniz	Seramik çiçeklik	Lastik çiçeklik	Beton	Çiçeklik istemem	Toplam
Yaş	5	22	15	19	39	27	4	126
	6	19	11	18	44	16	2	110
Toplam		41	26	37	83	43	6	236

- Yaş ile çiçeklik tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 22 kişi ahşap, 15 kişi galvaniz, 19 kişi seramik, 39 kişi lastik, 27 kişi beton çiçeklik tercih etmişlerdir. 4 kişi okul bahçesinde çiçeklik istemediğini belirtmiştir. 6 yaş grubundan 19 kişi ahşap, 11 kişi galvaniz, 18 kişi seramik, 44 kişi lastik, 16 kişi beton çiçeklik tercih etmişlerdir. 2 kişi okul bahçesinde çiçeklik istemediğini belirtmiştir (Çizelge 5.57).

Çizelge 5.58 Yaş ile spor alanı tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Futbol	Tenis	Yüzme	Voleybol	Basketbol	İstemem	Toplam
Yaş	5	13	9	86	6	11	1	126
	6	4	6	95	2	3	0	110
Toplam		17	15	181	8	14	1	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	12.356	5	.030

- Okul bahçenizde hangi spor alanı olsun istersin değişkeni ile yaş değişkeni arasındaki ilişki $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Bilinç düzeyleri ilerledikçe eksikliğini hissettikleri su ile ilgili sporlara karşı bir eğilim görülmektedir (Çizelge 5.58).

Çizelge 5.59 Yaş ile spor aleti tercihleri arasındaki ilişki

		Esname	Yürüme	Bisiklet	Karın kasları güçlendirme	İstemem	Diğer	Toplam
Yaş	5	34	27	37	12	8	1	126
	6	24	38	27	24	4	0	110
Toplam		58	65	64	36	12	1	236

- Yaş ile spor aleti tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 34 kişi esneme, 27 kişi yürüme, 37 kişi bisiklet, 12 kişi karın kasları güçlendirme aleti tercih etmiştir. 8 kişi okul bahçesinde spor aleti istemediğini belirtmiştir. 6 yaş grubundan 24 kişi esneme, 38 kişi yürüme, 27 kişi bisiklet, 24 kişi karın kasları güçlendirme aleti tercih etmiştir. 4 kişi okul bahçesinde spor aleti istemediğini belirtmiştir. (Çizelge 5.59).

Çizelge 5.60 Yaş ile oyun alanı tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Serbest Oyun Bahçesi	Oyun Aletlerinin Olduğu Alanlar	Kum Oyun Alanı	Dramatik Oyun Alanları	Sek Sek, Labirent Denge Gibi Sert Zeminde Oynanabilecek Oyunlar	Toplam
Yaş	5	7	27	33	49	10	126
	6	17	12	34	34	13	110
Toplam		24	39	67	83	23	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	12.023(a)	4	.017

- Okul bahçenizde ne tür oyun alanı istersin değişkeni ile yaş değişkeni arasındaki ilişki $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Yaş ilerledikçe sabit oyun alanlarından daha çok fiziksel aktivite gerektiren serbest oyun alanlarına yönelim görülmektedir (Çizelge 5.60).

Çizelge 5.61 Yaş ile çoklu oyun grubu tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	35	91	126
	6	23	87	110
Toplam		58	178	236

- Yaş ile çoklu oyun grubu tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 35 kişi evet derken, 91 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 23 kişi evet derken, 87 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.61).

Çizelge 5.62 Yaş ile çoklu salıncak tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	32	94	126
	6	29	81	110
Toplam		61	175	236

- Yaş ile salıncak tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 32 kişi evet derken, 94 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 29 kişi evet derken, 81 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.62).

Çizelge 5.63 Yaş ile zıp zıp tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	22	104	126
	6	25	85	110
Toplam		47	189	236

- Yaş ile zıp zıp tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 22 kişi evet derken, 104 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 25 kişi evet derken, 85 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.63).

Çizelge 5.64 Yaş ile vargel tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	45	81	126
	6	13	97	110
Toplam		58	178	236

Pearson Ki Kare Değeri	18.092	1	.000
-----------------------------------	--------	---	------

- Okul bahçenizde vargel ister misin değişkeni ile yaş değişkeni arasındaki ilişki $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Yaş ilerledikçe sabit oyun elemanından daha çok fiziksel aktivite gerektiren oyun elemanlarına yönelim görülmektedir. 5 yaş grubundakilerin ilgisi 6 yaş grubundakilere kıyasla daha çok görülmektedir (Çizelge 5.64).

Çizelge 5.65 Yaş ile tahterevalli tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	13	113	126
	6	22	88	110
Toplam		35	201	236

- Yaş ile tahterevalli tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 13 kişi evet derken, 113 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 22 kişi evet derken, 88 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.65).

Çizelge 5.66 Yaş ile döner platform tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	47	79	126
	6	50	60	110
Toplam		97	139	236

- Yaş ile döner platform tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 47 kişi evet derken, 79 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 50 kişi evet derken, 60 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.66).

Çizelge 5.67 Yaş ile kaydırak tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	29	97	126
	6	18	92	110
Toplam		47	189	236

- Yaş ile kaydırak tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 29 kişi evet derken, 97 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 18 kişi evet derken, 92 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.67).

Çizelge 5.68 Yaş ile oyun treni tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	76	50	126
	6	50	60	110
Toplam		126	110	236

- Yaş ile oyun treni tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 76 kişi evet derken, 50 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 50 kişi evet derken, 60 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.68).

Çizelge 5.69 Yaş ile tırmanma ağı tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	38	88	126
	6	37	73	110
Toplam		75	161	236

- Yaş ile tırmanma ağı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 38 kişi evet derken, 88 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 37 kişi evet derken, 73 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.69).

Çizelge 5.70 Yaş ile tırmanma duvarı tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	61	65	126
	6	52	58	110
Toplam		113	123	236

- Yaş ile tırmanma duvarı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 61 kişi evet derken, 65 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 52 kişi evet derken, 58 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.70).

Çizelge 5.71 Yaş ile kum havuzu tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	26	100	126
	6	13	97	110
Toplam		39	197	236

- Yaş ile kum havuzu tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 26 kişi evet derken, 100 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 13 kişi evet derken, 97 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.71).

Çizelge 5.72 Yaş ile yatay merdiven tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	13	113	126
	6	21	89	110
Toplam		34	202	236

- Yaş ile yatay merdiven tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 13 kişi evet derken, 113 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 21 kişi evet derken, 89 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.72).

Çizelge 5.73 Yaş ile top havuzu tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	83	43	126
	6	62	48	110
Toplam		145	91	236

- Yaş ile top havuzu tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 83 kişi evet derken, 43 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 62 kişi evet derken, 48 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.73).

Çizelge 5.74 Yaş ile oyun evi tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	70	56	126
	6	52	58	110
Toplam		122	114	236

- Yaş ile oyun evi tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 70 kişi evet derken, 56 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 52 kişi evet derken, 58 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.74).

Çizelge 5.75 Yaş ile köprü tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	29	97	126
	6	21	89	110
Toplam		50	186	236

- Yaş ile köprü tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 29 kişi evet derken, 97 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 21 kişi evet derken, 89 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.75).

Çizelge 5.76 Yaş ile hikaye dinleme alanı tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	93	33	126
	6	83	27	110
Toplam		176	60	236

- Yaş ile hikaye dinleme alanı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 93 kişi evet derken, 33 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 83 kişi evet derken, 27 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.76).

Çizelge 5.77 Yaş ile resim yapma alanı tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	110	16	126
	6	101	9	110
Toplam		211	25	236

- Yaş ile resim yapma alanı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 110 kişi evet derken, 16 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 101 kişi evet derken, 9 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.77).

Çizelge 5.78 Yaş ile anfi tiyatro alanı tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	103	23	126
	6	99	11	110
Toplam		202	34	236

- Yaş ile anfi tiyatro alanı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 103 kişi evet derken, 23 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 99 kişi evet derken, 11 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.78).

Çizelge 5.79 Yaş ile dış mekanda evcil hayvan alanı tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	113	13	126
	6	92	18	110
Toplam		205	31	236

- Yaş ile dış mekanda evcil hayvan alanı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 113 kişi evet derken, 13 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 92 kişi evet derken, 18 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.79).

Çizelge 5.80 Yaş ile bitki yetiştirme alanı tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	98	28	126
	6	90	20	110
Toplam		188	48	236

- Yaş ile bitki yetiştirme alanı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 98 kişi evet derken, 28 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 90 kişi evet derken, 20 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.80).

Çizelge 5.81 Yaş ile trafik bahçesi tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	119	7	126
	6	98	12	110
Toplam		217	19	236

- Yaş ile trafik bahçesi tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden 5 yaş grubundan 119 kişi evet derken, 7 kişi hayır demiştir. 6 yaş grubundan 98 kişi evet derken, 12 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.81).

Çizelge 5.82 Yaş ile satranç alanı tercihleri arasındaki ilişki ki kare testi

		Evet	Hayır	Toplam
Yaş	5	99	27	126
	6	104	6	110
Toplam		203	33	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	12.459(b)	1	.000

- Okul bahçenizde satranç alanı ister misin değişkeni ile yaş değişkeni arasındaki arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Bilinç düzeyleri ilerledikçe zeka oyunlarına ilgi artmaktadır (Çizelge 5.82).

5.3.2.3 Okul ile diğer değişkenleri arasındaki ilişkiler

Okul ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiler ve bu ilişkilerin anlamı bu bölümde detaylı şekilde belirtilmiştir.

Çizelge 5.83 Okul ile doğal ya da yapısal alan tercihleri arasındaki ilişki

		Doğal	Yapısal	Toplam
Okul	Umut G.B.E	68	25	93
	Rafet Genç G.B.E	39	23	62
	Barış G.B.E	54	27	81
Toplam		161	75	236

- Okul ile doğal ya da yapısal alan tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E öğrencilerinden; 68 kişi doğal, 25

kişi yapısal ögelerin yoğun olduğu alanları tercih etmiştir. Rafet Genç G.B.E öğrencilerinden 39 kişi doğal, 23 kişi yapısal ögelerin yoğun olduğu alanları tercih etmiştir. Barış G.B.E öğrencilerinden 54 kişi doğal, 27 kişi yapısal ögelerin yoğun olduğu alanları tercih etmiştir. (Çizelge 5.83).

Çizelge 5.84 Okul ile hareketli ya da düz alan tercihleri arasındaki ilişki

		Hareketli	Düz	Toplam
Okul	Umut G.B.E	46	47	93
	Rafet Genç G.B.E	37	25	62
	Barış G.B.E	45	36	81
Toplam		128	108	236

- Okul ile hareketli ya da düz alan tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E öğrencilerinden; 46 kişi topografyası eğimli, 47 kişi düz alanları tercih etmiştir. Rafet Genç G.B.E öğrencilerinden 37 kişi topografyası eğimli, 25 kişi düz alanları tercih etmiştir. Barış G.B.E öğrencilerinden 45 kişi topografyası eğimli, 36 kişi düz alanları tercih etmiştir (Çizelge 5.84).

Çizelge 5.85 Okul ile düzenli ya da düzensiz alan tercihleri arasındaki ilişki

		Düzenli	Düzensiz	Toplam
Okul	Umut G.B.E	71	22	93
	Rafet Genç G.B.E	48	14	62
	Barış G.B.E	53	28	81
Toplam		172	64	236

- Okul ile düzenli ya da düzensiz alan tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E öğrencilerinden; 71 kişi tasarlanmış, düzenli alanları tercih ederken, 22 kişi düzensiz alanları tercih etmiştir. Rafet Genç G.B.E öğrencilerinden 48 kişi tasarlanmış, düzenli alanları tercih ederken, 14 kişi düzensiz alanları tercih etmiştir. Barış G.B.E öğrencilerinden 53 kişi

tasarlanmış, düzenli alanları tercih ederken, 28 kişi düzensiz alanları tercih etmiştir (Çizelge 5.85).

Çizelge 5.86 Okul ile basit ya da çeşitli alan tercihleri arasındaki ilişki

		Basit	Çeşitli	Toplam
Okul	Umut G.B.E	24	69	93
	Rafet Genç G.B.E	16	46	62
	Barış G.B.E	30	50	81
Toplam		70	165	236

- Okul ile basit ya da çeşitli alan tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E öğrencilerinden; 24 kişi sade ve yalın alanları tercih ederken, 69 kişi bitki materyalinin çeşitlilik gösterdiği alanları tercih etmiştir. Rafet Genç G.B.E öğrencilerinden 16 kişi sade ve yalın alanları tercih ederken, 46 kişi bitki materyalinin çeşitlilik gösterdiği alanları tercih etmiştir. Barış G.B.E öğrencilerinden 30 kişi sade ve yalın alanları tercih ederken, 50 kişi bitki materyalinin çeşitlilik gösterdiği alanları tercih etmiştir. (Çizelge 5.86).

Çizelge 5.87 Okul ile renkli ya da renksiz alan tercihleri arasındaki ilişki

		Renkli	Renksiz	Toplam
Okul	Umut G.B.E	84	9	93
	Rafet Genç G.B.E	61	1	62
	Barış G.B.E	75	5	81
Toplam		220	15	236

- Okul ile renkli ya da renksiz alan tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E öğrencilerinden; 84 kişi bitkisel materyalin renkli olmasını tercih ederken, 9 kişi yeşil rengin baskın olduğu alanları tercih etmiştir. Rafet Genç G.B.E öğrencilerinden 61 kişi bitkisel materyalin renkli olmasını tercih ederken, 1 kişi yeşil rengin baskın olduğu alanları tercih etmiştir. Barış G.B.E öğrencilerinden 75 kişi bitkisel materyalin

renkli olmasını tercih ederken, 5 kişi yeşil rengin baskın olduğu alanları tercih etmiştir (Çizelge 5.87).

Çizelge 5.88 Okul ile açık ya da kapalı alan tercihleri arasındaki ilişki

		Açık	Kapalı	Toplam
Okul	Umut G.B.E	61	32	93
	Rafet Genç G.B.E	42	20	62
	Barış G.B.E	48	31	81
	Toplam	151	83	236

- Okul ile açık ya da kapalı alan tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E öğrencilerinden; 61 kişi açık alanları tercih ederken, 32 kişi kapalı alanları tercih etmiştir. Rafet Genç G.B.E öğrencilerinden 42 kişi açık alanları tercih ederken, 20 kişi kapalı alanları tercih etmiştir. Barış G.B.E öğrencilerinden 48 kişi açık alanları tercih ederken, 31 kişi kapalı alanları tercih etmiştir. (Çizelge 5.88).

Çizelge 5.89 Okul ile çevreleme elemanı tercihleri arasındaki ilişki ki kare testi

		Tel Çit	Doğal Tas	Bitkisel Çit	Tuğla	Resimli duvar	Çevreleme elemanı yok	Toplam
Okul	Umut G.B.E	7	5	11	5	56	9	93
	Rafet Genç G.B.E	3	6	3	3	40	7	62
	Barış G.B.E	1	14	2	9	52	3	81
	Toplam	11	25	16	17	148	19	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	21.403(a)	10	.018

- Okullarla, Okul bahçenizin sınırları sizce ne ile çevrelenmeli değişkeni arasında ($p < 0.05$) olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Tüm okullar

genelde resimli duvar tercih etmiştir. Yaş gruplarına göre renkli ve resimli materyallerden etkilendikleri belirlenmiştir (Çizelge 5.89)

Çizelge 5.90 Okul ile çöp kutusu renk tercihi arasındaki ilişki

		Turuncu	Sarı	Kırmızı	Mavi	Yeşil	Mor	Diğer	Toplam
Okul	Umut G.B.E	8	11	40	14	10	9	1	93
	Rafet Genç G.B.E	7	12	13	12	5	13	0	62
	Barış G.B.E	6	15	19	13	11	17	0	81
	Toplam	21	38	72	39	26	39	1	236

- Okul ile çöp kutusu renk tercihi arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E, Rafet Genç G.B.E, ve Barış G.B.E öğrencilerinin tercihi kırmızı renkten yana olmuştur (Çizelge 5.90).

Çizelge 5.91 Okul ile zemin tercihi arasındaki ilişki

		Asfalt	Çakıl Taşlı	Kauçuk	Toprak Zemin	Çim	Toplam
Okul	Umut G.B.E	11	21	14	6	41	93
	Rafet Genç G.B.E	8	17	10	4	23	62
	Barış G.B.E	2	21	21	12	25	81
	Toplam	21	59	45	22	89	236

- Okul ile zemin tercihi arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan Umut G.B.E, Rafet Genç G.B.E, ve Barış G.B.E öğrencileri çim alanların yoğun olduğu zemini tercih etmişlerdir (Çizelge 5.91).

Çizelge 5.92 Okul ile gölgelik tercihi arasındaki ilişki

		Gazebo	Sundurma	Tente	Pergola	Gölge Yapan Ağaçlar	Toplam
Okul	Umut G.B.E	9	20	18	6	40	93
	Rafet Genç G.B.E	13	6	15	6	22	62
	Barış G.B.E	11	6	13	7	44	81
	Toplam	33	32	46	19	106	236

- Okul ile gölgelik tercihi arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan Umut G.B.E, Rafet Genç G.B.E, ve Barış G.B.E öğrencilerinin çoğu okul bahçelerinde gölgelik olarak gölge yapan ağaçları tercih etmişlerdir (Çizelge 5.92).

Çizelge 5.93 Okul ile sanata dayalı alan tercihleri arasındaki ilişki ki kare testi

		Heykel	Bahçe Panosu	Müzik Bahçesi	Karalama Panosu	Küçük Aktivite Alanları	Toplam
Okul	Umut G.B.E	9	9	51	4	20	93
	Rafet Genç G.B.E	16	7	21	8	10	62
	Barış G.B.E	25	3	31	12	10	81
	Toplam	50	19	103	24	40	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	25.098	8	.001

- Okulunuzun bahçesinde sanata dayalı ne tür alanların var olmasını isterdiniz değişkeni ile okul değişkeni arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Umut Gündüz Bakımevindeki çocuklar müzik bahçesi ve sabit olan küçük aktivite alanlarına tercih gösterirken, Rafet Genç ile Barış Gündüz Bakımevindeki çocuklar daha çok üstüne çıkıp oynayabilecekleri heykellere ilgi göstermektedir (Çizelge 5.93).

Çizelge 5.94 Okul ile su varlığı tercihleri arasındaki ilişki ki kare testi

		Sulu Oyun Elemanı	Hareketli Su	Çeşme	Durgun Su	Fıskiye	İstemem	Toplam
Okul	Umut G.B.E	51	22	5	5	9	1	93
	Rafet Genç G.B.E	32	11	0	14	5	0	62
	Barış G.B.E	45	11	2	3	19	1	81
Toplam		128	44	7	22	33	2	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	30.931	10	.001

- Okul bahçenizde ne şekilde su olmasını isterdiniz değişkeni ile okul değişkeni arasındaki arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Okul bahçenizde ne şekilde su olmasını isterdiniz değişkeni ile okul değişkeni arasındaki ilişki yukarıdaki tabloda detaylı bir şekilde verilmiştir. Genelde tüm okullardaki çocuklar su elemanına ilgi göstermişlerdir. Ancak Umut Gündüz Bakımevindeki çocuklar sabit oturup oynayabilecekleri sulu oyun elemanını, Barış Gündüz Bakımevindeki çocuklar fıskiye, Rafet Genç Gündüz Bakımevindeki çocuklar ise durgun suyu tercih etmişlerdir. Kısaca tüm okullar suyla beraber oynayabilecekleri elemanlar yerine görsel su elemanlarını tercih etmişlerdir (Çizelge 5.94).

Çizelge 5.95 Okul ile bitki ile ilişkilendirilmiş oturma birimi tercihi arasındaki ilişki

		Konforlu bank	Ağaç etrafında oturma	Toplam
Okul	Umut G.B.E	52	41	93
	Rafet Genç G.B.E	39	23	62
	Barış G.B.E	41	40	81
Toplam		132	104	236

- Okul ile bitki ile ilişkilendirilmiş oturma birimi tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E öğrencilerinden; 52

kişi konforlu bank tercih ederken, 41 ağaç etrafında oturma birimlerini tercih etmiştir. Rafet Genç G.B.E öğrencilerinden 39 kişi konforlu bank tercih ederken, 23 ağaç etrafında oturma birimlerini tercih etmiştir. Barış G.B.E öğrencilerinden 41 kişi konforlu bank tercih ederken, 40 ağaç etrafında oturma birimlerini tercih etmiştir (Çizelge 5.95).

Çizelge 5.96 Okul ile oturma biriminde malzeme tipi tercihleri arasındaki ilişki

		Metal bank	Doğal kütük oturma grubu	Toplam
Okul	Umut G.B.E	48	45	93
	Rafet Genç G.B.E	22	40	62
	Barış G.B.E	31	50	81
Toplam		101	135	236

- Okul ile oturma biriminde malzeme tipi tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E öğrencilerinden; 48 kişi metal malzemeyi tercih ederken, 45 kişi doğal malzemeyi tercih etmişlerdir. Rafet Genç G.B.E öğrencilerinden 22 kişi metal malzemeyi tercih ederken, 40 kişi doğal malzemeyi tercih etmişlerdir. Barış G.B.E öğrencilerinden 31 kişi metal malzemeyi tercih ederken, 50 kişi doğal malzemeyi tercih etmişlerdir (Çizelge 5.96).

Çizelge 5.97 Okul ile oturma birimlerinin bireysel ya da grup tercihleri arasındaki ilişki

		Bireysel oturma sandalyeleri	Grup şeklinde oturma grubu	Toplam
Okul	Umut G.B.E	22	71	93
	Rafet Genç G.B.E	12	50	62
	Barış G.B.E	22	58	81
Toplam		56	179	236

- Okul ile oturma birimlerinin bireysel ya da grup tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E öğrencilerinden; 22 kişi bireysel oturmayı tercih ederken, 71 kişi grup şeklinde oturmayı tercih

etmişlerdir. Rafet Genç G.B.E öğrencilerinden 12 kişi bireysel oturmayı tercih ederken, 50 kişi grup şeklinde oturmayı tercih etmişlerdir. Barış G.B.E öğrencilerinden 22 kişi bireysel oturmayı tercih ederken, 58 kişi grup şeklinde oturmayı tercih etmişlerdir (Çizelge 5.97).

Çizelge 5.98 Okul ile çiçeklik tercihleri arasındaki ilişki

		Ahşap	Galvaniz	Seramik çiçeklik	Lastik çiçeklik	Beton	Çiçeklik istemem	Toplam
Okul	Umut G.B.E	18	13	17	26	14	5	93
	Rafet Genç G.B.E	11	6	9	25	11	0	62
	Barış G.B.E	12	7	11	32	18	1	81
Toplam		41	26	37	83	43	6	236

- Okul ile çiçeklik tercihi arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E, Rafet Genç G.B.E, ve Barış G.B.E öğrencilerinin tercihi lastik çiçeklikten yana olmuştur (Çizelge 5.98).

Çizelge 5.99 Okul ile spor alanı tercihleri arasındaki ilişki

		Futbol	Tenis	Yüzme	Voleybol	Basketbol	İstemem	Toplam
Okul	Umut G.B.E	7	5	73	3	5	0	93
	Rafet Genç G.B.E	6	3	45	2	6	0	62
	Barış G.B.E	4	7	63	3	3	1	81
Toplam		17	15	181	8	14	1	236

- Okul ile spor alanı tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E, Rafet Genç G.B.E, ve Barış G.B.E öğrencilerinin tercihi yüzme alanından yana olmuştur (Çizelge 5.99).

Çizelge 5.100 Okul ile spor aletleri tercihleri arasındaki ilişki

		Esname	Yürüme	Bisiklet	Karın kasları güçlendirme	İstemem	Diğer	Toplam
Okul	Umut G.B.E	20	25	26	15	6	1	93
	Rafet Genç G.B.E	14	20	19	6	3	0	62
	Barış G.B.E	24	20	19	15	3	0	81
Toplam		58	65	64	36	12	1	236

- Okul ile spor aletleri tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E, Rafet Genç G.B.E, ve Barış G.B.E öğrencilerinin tercihi yürüme aletinden yana olmuştur (Çizelge 5.100).

Çizelge 5.101 Okul ile oyun alanı tercihleri arasındaki ilişki

		Serbest oyun bahçesi	Oyun aletlerinin olduğu alanlar	Kum oyun alanı	Dramatik oyun alanları	Sek sek,labirent denge gibi sert zeminde oynanabilecek oyunlar	Toplam
Okul	Umut G.B.E	13	15	26	31	8	93
	Rafet Genç G.B.E	5	9	22	22	4	62
	Barış G.B.E	6	15	19	30	11	81
Toplam		24	39	67	83	23	236

- Okul ile oyun alanı tercihleri arasındaki ilişki sorgulandığında; ankete katılan 236 öğrenciden Umut G.B.E, Rafet Genç G.B.E, ve Barış G.B.E öğrencilerinin tercihi dramatik oyun alanlarından yana olmuştur (Çizelge 5.101).

Çizelge 5.102 Okul ile çoklu oyun grubu tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	27	66	93
	Rafet Genç G.B.E	12	50	62
	Barış G.B.E	19	62	81
	Toplam	58	178	236

- Okul ile çoklu oyun grubu tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E'den, 27 kişi evet derken, 66 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E'den, 12 kişi evet derken, 50 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E'den, 19 kişi evet derken, 62 kişi hayır demiştir. (Çizelge 5.102).

Çizelge 5.103 Okul ile salıncak tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	30	63	93
	Rafet Genç G.B.E	14	48	62
	Barış G.B.E	17	64	81
	Toplam	61	175	236

- Okul ile salıncak tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E'den, 30 kişi evet derken, 63 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E'den, 14 kişi evet derken, 48 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E'den, 17 kişi evet derken, 64 kişi hayır demiştir. (Çizelge 5.103).

Çizelge 5.104 Okul ile zıp zıp tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	19	74	93
	Rafet Genç G.B.E	11	51	62
	Barış G.B.E	17	64	81
	Toplam	47	189	236

- Okul ile zıp zıp tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E'den, 19 kişi evet derken, 74 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E'den, 11 kişi evet derken, 51 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E'den, 17 kişi evet derken, 64 kişi hayır demiştir. (Çizelge 5.104).

Çizelge 5.105 Okul ile vargel tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	30	63	93
	Rafet Genç G.B.E	10	52	62
	Barış G.B.E	18	63	81
Toplam		58	178	236

- Okul ile vargel tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E'den, 30 kişi evet derken, 63 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E'den, 10 kişi evet derken, 52 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E'den, 18 kişi evet derken, 63 kişi hayır demiştir. (Çizelge 5.105).

Çizelge 5.106 Okul ile tahterevalli tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	16	77	93
	Rafet Genç G.B.E	9	53	62
	Barış G.B.E	10	71	81
Toplam		35	201	236

- Okul ile tahterevalli tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E'den, 16 kişi evet derken, 77 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E'den, 9 kişi evet derken, 53 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E'den, 10 kişi evet derken, 71 kişi hayır demiştir. (Çizelge 5.106).

Çizelge 5.107 Okul ile döner platform tercihleri arasındaki ilişki ki kare testi

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	48	45	93
	Rafet Genç G.B.E	14	48	62
	Barış G.B.E	35	46	81
Toplam		97	139	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	13.179	2	.001

- Okul bahçenizde döner platform ister misin değişkeni okul değişkeni arasındaki arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Umut Gündüz Bakımevindeki çocuklar diğer iki okula nazaran döner platformu tercih etmişlerdir (Çizelge 5.107).

Çizelge 5.108 Okul ile kaydırak tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	23	70	93
	Rafet Genç G.B.E	8	54	62
	Barış G.B.E	16	65	81
Toplam		47	189	236

- Okul ile kaydırak tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E’den, 23 kişi evet derken, 70 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E’den, 8 kişi evet derken, 54 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E’den, 16 kişi evet derken, 65 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.108)

Çizelge 5.109 Okul ile oyun treni tercihleri arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	48	45	93
	Rafet Genç G.B.E	36	26	62
	Barış G.B.E	42	39	81
	Toplam	126	110	236

- Okul ile oyun treni tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E'den, 48 kişi evet derken, 45 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E'den, 36 kişi evet derken, 26 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E'den, 42 kişi evet derken, 39 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.109)

Çizelge 5.110 Okul ile tırmanma ağı arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	28	65	93
	Rafet Genç G.B.E	20	42	62
	Barış G.B.E	27	54	81
	Toplam	75	161	236

- Okul ile tırmanma ağı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E'den, 28 kişi evet derken, 65 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E'den, 20 kişi evet derken, 42 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E'den, 27 kişi evet derken, 54 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.110)

Çizelge 5.111 Okul ile tırmanma duvarı arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	47	46	93
	Rafet Genç G.B.E	34	28	62
	Barış G.B.E	32	49	81
	Toplam	113	123	236

- Okul ile tırmanma duvarı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E'den, 47 kişi evet derken, 46 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E'den, 34 kişi evet derken, 28 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E'den, 32 kişi evet derken, 49 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.111).

Çizelge 5.112 Okul ile kum havuzu tercihleri arasındaki ilişki ki kare testi

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	10	83	93
	Rafet Genç G.B.E	22	40	62
	Barış G.B.E	7	74	81
Toplam		39	197	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	22.050(a)	2	.000

Okul bahçenizde kum havuzu ister misin değişkeni ile okul değişkeni arasındaki ilişki yukarıdaki tabloda detaylı bir şekilde verilmiştir.

Okul bahçenizde kum havuzu ister misin değişkeni ile okul değişkeni arasındaki arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Hemen hemen tüm okullar kum havuzuna hayır dese de Rafet Genç Gündüz Bakımevi bu okullar arasında kum havuzuna daha sıcak bakan bir yaklaşım izlemiştir (Çizelge 5.112).

Çizelge 5.113 Okul ile yatay merdiven tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	18	75	93
	Rafet Genç G.B.E	14	48	62
	Barış G.B.E	2	79	81
Toplam		34	202	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	14.567	2	.001

- Okul bahçenizde yatay merdiven ister misin değişkeni ile okul değişkeni arasındaki arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Daha çok fiziksel aktivite gerektiren oyun elemanlarından olan yatay merdivene kısmen de olsa Umut Gündüz Bakımevindeki çocuklar sıcak bakmışlardır (Çizelge 5.113).

Çizelge 5.114 Okul ile top havuzu arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	54	39	93
	Rafet Genç G.B.E	46	16	62
	Barış G.B.E	45	36	81
Toplam		145	91	236

- Okul ile tırmanma duvarı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E'den, 54 kişi evet derken, 39 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E'den, 46 kişi evet derken, 16 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E'den, 45 kişi evet derken, 36 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.114).

Çizelge 5.115 Okul ile oyun evi tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	39	54	93
	Rafet Genç G.B.E	39	23	62
	Barış G.B.E	44	37	81
Toplam		122	114	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	6.890	2	.032

- Okul bahçenizde oyun evi ister misin değişkeni ile okul değişkeni arasındaki arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Umut Gündüz Bakımevindeki çocuklar genel anlamda kısıtlayıcı mekanlardan ziyade daha serbest hareket gerektiren oyun elemanlarını tercih etmişlerdir (Çizelge 5.115).

Çizelge 5.116 Okul ile köprü tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	16	77	93
	Rafet Genç G.B.E	22	40	62
	Barış G.B.E	12	69	81
Toplam		50	186	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	10.443	2	.005

- Okul bahçenizde köprü ister misin değişkeni ile okul değişkeni arasındaki arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Köprü, herhangi bir oyun aktivitesi içermediğinden genel anlamda tüm okullardaki çocuklar tarafından tercih edilmemiştir (Çizelge 5.116).

Çizelge 5.117 Okul ile hikaye dinleme alanı arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	67	26	93
	Rafet Genç G.B.E	47	15	62
	Barış G.B.E	62	19	81
	Toplam	176	60	236

- Okul ile hikaye dinleme tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E’den, 67 kişi evet derken, 26 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E’den, 47 kişi evet derken, 15 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E’den, 62 kişi evet derken, 19 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.117).

Çizelge 5.118 Okul ile resim yapma alanı arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	84	9	93
	Rafet Genç G.B.E	54	8	62
	Barış G.B.E	73	8	81
	Toplam	211	25	236

- Okul ile resim yapma alanı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E’den, 84 kişi evet derken, 9 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E’den, 54 kişi evet derken, 8 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E’den, 73 kişi evet derken, 8 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.118).

Çizelge 5.119 Okul ile anfi tiyatro alanı arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	82	11	93
	Rafet Genç G.B.E	56	6	62
	Barış G.B.E	64	17	81
	Toplam	202	34	236

- Okul ile anfi tiyatro alanı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E'den, 82 kişi evet derken, 11 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E'den, 56 kişi evet derken, 6 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E'den, 64 kişi evet derken, 17 kişi hayır demiştir (Çizelge 5.119).

Çizelge 5.120 Okul ile dış mekanda evcil hayvan tercihleri arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	80	13	93
	Rafet Genç G.B.E	60	2	62
	Barış G.B.E	65	16	81
Toplam		205	31	236

	Ki Kare Değeri	Serbestlik Derecesi	P
Pearson Ki Kare Değeri	8.503	2	.014

- Okul bahçenizde evcil hayvan kümesi ister misin değişkeni ile okul değişkeni arasındaki arasında $p < 0.05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Dış mekanda evcil hayvan'a bütün okullar sıcak bakmışlardır. Ancak Rafet Genç Gündüz Bakımevindeki çocukların neredeyse tamamı dış mekanda evcil hayvan kümesi istemektedir (Çizelge 5.120).

Çizelge 5.121 Okul ile bitki yetiştirme alanı arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	71	22	93
	Rafet Genç G.B.E	53	9	62
	Barış G.B.E	64	17	81
Toplam		188	48	236

- Okul ile bitki yetiştirme alanı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E’den, 71 kişi evet derken, 22 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E’den, 53 kişi evet derken, 9 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E’den, 64 kişi evet derken, 17 kişi hayır demiştir (izelge 5.121).

Çizelge 5.122 Okul ile trafik bahçesi arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	87	6	93
	Rafet Genç G.B.E	59	3	62
	Barış G.B.E	71	10	81
	Toplam	217	19	236

- Okul ile trafik bahçesi tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E’den, 87 kişi evet derken, 6 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E’den, 59 kişi evet derken, 3 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E’den, 71 kişi evet derken, 10 kişi hayır demiştir (izelge 5.122).

Çizelge 5.123 Okul ile satranç alanı arasındaki ilişki

		Evet	Hayır	Toplam
Okul	Umut G.B.E	82	11	93
	Rafet Genç G.B.E	53	9	62
	Barış G.B.E	68	13	81
	Toplam	203	33	236

- Okul ile satranç alanı tercihleri sorgulandığında ankete katılan 236 öğrenciden, Umut G.B.E’den, 82 kişi evet derken, 11 kişi hayır demiştir. Rafet Genç G.B.E’den, 53 kişi evet derken, 9 kişi hayır demiştir. Barış G.B.E’den, 68 kişi evet derken, 13 kişi hayır demiştir (izelge 5.123).

5.4 Öğretmenlerin Dış Mekan Tasarımına Yönelik Beklentileri

Bu bölümde okul öncesi öğretmenlerin, okulların dış mekan tasarımına yönelik beklentileri belirtilmiştir.

- Etkinlik programında dış mekan kullanımı sorgulandığında; anketi cevaplayan öğretmenlerden 14 tanesi oyuna yönelik faaliyetler, 11 tanesi doğa gözleme yönelik faaliyetler, 5 tanesi de eğitime yönelik faaliyetleri tercih etmişlerdir (Çizelge 5.124).

Çizelge 5.124 Etkinlik programında dış mekan kullanımı

		Frekans	Yüzde
Değişken düzeyi	Eğitime yönelik faaliyetler	5	15.6
	Oyuna yönelik faaliyetler	14	43.8
	Doğa gözleme yönelik faaliyetler	11	34.4
	Cevap yok	2	6.3
	Toplam	32	100.0

- Dış mekan kullanım sıklığı sorgulandığında; anketi cevaplayan öğretmenlerden 23 tanesi ara sıra, 6 tanesi çoğu zaman, 2 tanesi her zaman, 1 tanesi nadiren cevabı vermiştir (Çizelge 5.125).

Çizelge 5.125 Dış mekan kullanım sıklığı

		Frekans	Yüzde
Değişken düzeyi	Her zaman	2	6.3
	Çoğu zaman	6	18.8
	Ara sıra	23	71.9
	Nadiren	1	3.1
	Toplam	32	100.0

- Çocuk eğitiminde doğada bulunan materyalleri kullanıp, kullanmadıkları sorgulandığında anketi cevaplayan öğretmenlerden 30 tanesi evet, 2 tanesi hayır cevabı vermiştir (Çizelge 5.126)

Çizelge 5.126 Çocuk eğitiminde doğada bulunan materyalleri kullanım 1

		Frekans	Yüzde
Değişken düzeyi	Evet	30	93.8
	Hayır	2	6.3
	Toplam	32	100.0

- Cevabınız “Evet” ise örnek veriniz şeklinde sorulduğunda; anketi cevaplayan öğretmenlerden 12 tanesi ağaç dalları yapraklar vs., 10 tanesi kozalak, at kestanesi, meşe palamudu vb., 6 tanesi taş, toprak, kum ve deniz kabuğu, 2 tanesi ölmüş hayvan vs kullandıklarını belirtmiştir (Çizelge 5.127).

Çizelge 5.127 Çocuk eğitiminde doğada bulunan materyalleri kullanımı 2

		Frekans	Yüzde
Değişken düzeyi	Ağaç dalları yapraklar vs.	12	37.5
	Kozalak, at kestanesi, meşe palamudu VB.	10	31.3
	Taş, toprak, kum ve deniz kabuğu	6	18.8
	Ölmüş hayvan vs.	2	6.3
	Diğer	2	6.3
	Toplam	32	100.0

- Okul bahçesinde ne tür aktiviteler gerçekleştirmek istersiniz şeklinde sorulduğunda anketi cevaplayan öğretmenlerden 6 tanesi dergi çalışmaları, resim yapma gibi eğitim faaliyetleri, 3 tanesi bitki yetiştirme vs., 2 tanesi doğa gözlem (bitkiler hayvanlar), 2 tanesi spor etkinlikleri(yüzme,bisiklet, voleybol vs), 8 tanesi oyun etkinlikleri, 5 tanesi de piknik ve diğer cevabı vermiştir (Çizelge 5.128).

Çizelge 5.128 Okul bahçesinde gerçekleştirilmek istenilen aktiviteler

		Frekans	Yüzde
Değişken düzeyi	Dergi çalışmaları, resim yapma gibi eğitim faaliyetleri	6	18.8
	Bitki yetiştirme vs.	3	9.4
	Doğa gözlem(bitkiler hayvanlar)	2	6.3
	Spor etkinlikleri(Yüzme,bisiklet, voleybol vs.)	2	6.3
	Oyun etkinlikleri	8	25.0
	Piknik ve diğer	5	15.6
	Cevap yok	6	18.8
	Toplam	32	100.0

- Okul bahçenizde ki eksiklikler nedir şeklinde sorulduğunda ankete katılan öğretmenlerden 4 tanesi yeşil alan yetersizliğinden şikayet etmiş, 4 tanesi gölgelik yetersizliğinden, 3 tanesi kum havuzu eksikliğinden, 2 tanesi doğal materyaller bulmakta zorlandıklarından, 2 tanesi spor alanı olmayışından, 3 tanesi oyun ekipmanları eksikliğinden, 6 tanesi zemin yapısının sağlıksızlığını eksiklik olarak nitelendirmiştir (Çizelge 5.129).

Çizelge 5.129 Okul bahçesinde eksiklikler

		Frekans	Yüzde
Değişken düzeyi	Yeşil alan yetersizliği	4	12.5
	Gölgelik	4	12.5
	Kum havuzu	3	9.4
	Doğal materyaller	2	6.3
	Spor alanı	2	6.3
	Oyun ekipmanları	3	9.4
	Zemin	6	18.8
	Diğer	8	25.0
	Toplam	32	100.0

- Okul bahçenizde neler olmasını isterdiniz sorusuna karşılık; ankete katılan öğretmenlerden 6 tanesi okul bahçesinde spor aleti 12 tanesi oyun aletleri, 1 tanesi evcil hayvan kümesi, 3 tanesi bitki yetiştirilebilecek alan, 6 tanesi geniş yeşil alan olmasını istediğini belirtmiştir (Çizelge 5.130).

Çizelge 5.130 Okul bahçesinde yer alması istenilen unsurlar

		Frekans	Yüzde
Değişken düzeyi	Spor aletleri	6	18.8
	Oyun aletleri	12	37.5
	Evcil hayvan kümesi	1	3.1
	Bitki yetiştirilebilecek alan	3	9.4
	Geniş yeşil alan	6	18.8
	Cevap yok	4	12.5
	Toplam	32	100.0

- İç mekandaki eğitimle dış mekanı ilişkilendirmek ister misiniz sorusuna ankete katılan öğretmenlerden 14 tanesi eğitim faaliyetlerini iklim koşulları uygun olduğunda dış mekanda da gerçekleştirmek isterim, 5 tanesi spor faaliyetlerini genelde bahçe de gerçekleştirmek isterim, 6 tanesi sosyal ve kültürel faaliyetleri örneğin şenlik gibi bahçede gerçekleştirmek isterim şeklinde cevap vermiştir. 7 tanesi yorum yapmadı (Çizelge 5.131).

Çizelge 5.131 İç mekandaki eğitimle dış mekanı ilişkilendirme

		Frekans	Yüzde
Değişken düzeyi	Eğitim alanında	14	43.8
	Spor alanında	5	15.6
	Sosyal ve kültürel alanda	6	18.8
	Cevap yok	7	21.9
	Toplam	32	100.0

5.4.1 Öğretmen anketi ve değişkenler arasındaki ilişkiler

Bu bölümde okul öncesi öğretmenlerin cevapları ile diğer değişkenlerin anlamı yer almaktadır.

Çizelge 5.132 Çocuk eğitiminde doğada bulunan materyalleri kullanma ile okullar arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Ağaç dalları yapraklar vs.	Kozalak, at kestanesi, meşe palamudu VB.	Taş, toprak, kum ve deniz kabuğu	Ölmüş hayvan vs.	Diğer	Toplam
Okul	Umut G.B.E	7	2	2	1	2	14
	Rafet Genç G.B.E	2	6	0	0	0	8
	Barış G.B.E	3	2	4	1	0	10
	Toplam	12	10	6	2	2	32

	Ki kare Hesap değeri	S.D	p
Pearson Ki Kare Değeri	15.032	8	.050

- Çocuk eğitiminde doğada bulunan materyalleri kullanır mısınız ile okullar arasında istatistiki olarak ($p < 0.05$) olduğundan anlamlı bir ilişki vardır. Okullara bakıldığında bahçesinde bulunan materyallere göre doğada bulunan malzemelerin kullanımları homojen değildir. Bu durumda okullar bahçelerindeki doğal materyalleri daha çok kullanmaktadırlar. Sonuç olarak bahçedeki doğal materyallerin çeşitlilik göstermesi doğal olarak okullarında kullanım zenginliğini artıracaktır (Çizelge 5.132).

Çizelge 5.133 Okul bahçesindeki eksiklikler ile okullar arasındaki ilişki ve ki kare testi

		Yeşil alan yetersizliği	Gölgelik	Kum havuzu	Doğal Materyaller	Spor alanı	Oyun Ekipmanları	Zemin	Diğer	Toplam
Okul	Umut G.B.E	2	4	1	0	2	0	2	3	14
	Rafet Genç G.B.E	0	0	2	2	0	2	0	2	8
	Barış G.B.E	2	0	0	0	0	1	4	3	10
Toplam		4	4	3	2	2	3	6	8	32

	Ki kare Hesap değeri	S.D	p
Ki Kare Testi	25.924	14	.026

- Okul bahçenizde ki eksiklikler nedir ile okullar arasında istatistiki olarak ($p < 0.05$) olduğundan anlamlı bir ilişki vardır. Okul öncesi öğretmenleri gözlemleriyle ve duyarlılıklarıyla okul dışı mekanındaki eksiklikleri tespit edebilmekte ve bu tespitleri dile getirmektedirler (Çizelge 5.133).

6. SONUÇ

20. yüzyılın başlarından itibaren kentsel ve endüstriyel alan kullanımlarının hızlı büyüme eğilimine girmesiyle birlikte, çocukların güvenli ve özgür biçimde oyun oynayabilecekleri kırsal karakterli ortamlar da azalma ve hatta yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Kırsal karakterli alanların azalmasının yanı sıra hızlı nüfus artışı göz önüne alındığında, çocukların oyun ihtiyaçlarının karşılanmasında okul bahçelerinin büyük önem taşıdığını söylemek mümkün bulunmaktadır.

Okul bahçeleri çocukların çevresel özellikleri algıladıkları, neden-sonuç yetisini kullanarak sorunları çözebilme yeteneklerini geliştirebilecekleri; öğrenme, keşfetme, beden sağlığı, toplumsal güven, duygusal sağlık, topluma katılım ve doğayla etkileşim açısından hayati önem taşıyan mekanlardır. Çocukların kendilerini etkileyen konularda ve çevrelerindeki dünyayı yapıcı biçimde değiştirmesi konusunda karar verebilmeleri için kullanılacak ilk mekan okul bahçesidir. Bu açık mekanlarda çocuklar fikirlerini paylaşırlar, birbirlerine yardım etmeyi öğrenirler, sorumluluk bilinci geliştirirler. Okul bahçelerinin tasarlanması konusunda çocukların katılımının sağlanması, çocukların bireysel ve toplumsal kazanımlarının yanı sıra, doğa sevgisi ile insanların çevreleri üzerindeki etkisini anlama becerisini de artıracaktır.

Okul öncesi eğitim kurumları, çocukların eğitim hayatında önemli bir yere sahip olan, sosyal hayata entegre olma yönünde ilk ve en önemli adımları attıkları, yabancı kişi ve çevrelerle doğrudan ilişki kurmaya başladıkları, yaşamlarının sonraki dönemlerinin şekillenmesinde önemli role sahip alanlardır. Bu bağlamda, okul öncesi eğitim kurumlarının bahçeleri de çocukların bu eğitim ve sosyalleşme süreçlerine uygun ortamlar sunan dış mekanlardır. Özellikle, giderek kentleşen yaşama alanlarının ortaya koyduğu yapay çevre şartları göz önüne alındığında, çoğu çocuğun apartman haricinde doğa ile tanıştığı ilk alanlar olan bu bahçelerin, taşıdıkları önem doğrultusunda düzenlenmesi gereken alanlar olduğu ortaya çıkmaktadır.

Çocukların eğitiminde katılım konusunun taşıdığı önem, bilimsel birçok çalışma ile ortaya konulmakta ve özellikle okul öncesi eğitim kurumlarında katılıma yönelik faaliyetlerin özel bir yere sahip olduğu vurgulanmaktadır. Bu yönde dünya genelinde çok sayıda akademik çalışma gerçekleştirilmiş olmakla birlikte, eğitim kurumlarında dış mekanların düzenlenmesi konusu ülkemizde giderek artan bir şekilde çalışılmaya başlanılan bir alan olma özelliği taşımaktadır.

Ülkemizde okul öncesi eğitim kurumları dış mekan düzenlenmesi alanındaki çalışmalara katkı sağlamak, yeni bakış açıları geliştirmek ve sonraki benzer çalışmalara rehber oluşturabilmek adına okul öncesi çocuklarının dış mekan beklentilerini belirlemeye yönelik anket çalışması yapılmıştır.

Anket

1. Fiziksel özellikler
2. Spor ve oyun alanları varlığı açısından
3. Sosyal, kültürel ve eğitim alanları açısından olmak üzere üç ana başlık altında uygulanmıştır.

Anket çalışmasında elde edilen veriler iki şekilde değerlendirilmiştir.

- Genel değerlendirme (Şekil 6.1)
- Değişkenlere göre değerlendirme (Şekil 6.2, Şekil 6.3, Şekil 6.4)

olmak üzere iki şekilde değerlendirilmiş, çocukların dış mekan düzenlemelerine yönelik beklentilerinin detayları Şekil 6.1’de verilmiştir.

FİZİKSEL ALAN	A- MEKANSAL ÖZELLİKLER		
	ÖNERİLER	BEKLENTİLER	
	DOĞAL ALANLAR % 68.22 YAPISAL ALANLAR% 31.77		Çocuklar yapısal elemanların baskın olduğu alanlar yerine doğal elemanların, bitkisel materyalin varlığının baskın olduğu alanları tercih edilmektedir..
	HAREKETLİ ALANLAR% 54.2 DÜZ ALANLAR % 45.8		Çocuklar fiziksel aktivitelerini hareketli gerçekleştirebilecekleri topografyası eğimli alanları tercih edilmektedir.
	DÜZENLİ ALANLAR % 72.9 DÜZENSİZ ALANLAR % 27.1		Çocuklar mekansal açıdan düzenli bakımlı ve tasarlanmış alanları tercih edilmektedir.h
	BASİT ALANLAR % 29.7 ÇEŞİTLİ ALANLAR % 69.9		Çocuklar bitkisel materyalin çeşitli olduğu alanları daha çok tercih edilmektedir.
	RENKLİ ALANLAR % 93.2 RENKSİZ ALANLAR % 6.4		Okul bahçesinin düzenlenmesinde tek renk ya da yeşil olmasındansa çiçeklerin ve bitkisel materyalin rengarenk olmasının tercih edilmektedir.
	AÇIK ALANLAR % 64 KAPALI ALANLAR % 35.2		Devamlı ve belirlenmiş hiçbir kullanıma ayrılmamış fakat geçici birçok fonksiyonlar, (oyun, sergi, meydan...) yerine getirilebilen inşa edilmemiş boş ve açık alanlar tercih edilmektedir.

Şekil 6.1 5,6 Yaş çocuklarının dış mekan beklentileri

B- DONATI ELEMANLARI		
FİZİKSEL ALAN	RESİMLİ DUVAR % 62.7 DOĞAL TAŞ % 10.6 ÇEVRELEME ELEMANI YOK % 8.1 TUĞLA % 7.2 BİTKİSEL ÇİT % 6.8 TEL ÇİT % 4.7	 Çocuklar okul bahçesinin sınırlarının resimli duvar ile çevrenmesi tercih edilmektedir.
	KIRMIZI % 30.5 MAVİ % 16.5 MOR % 16.5 SARI % 16.1 YEŞİL % 11 TURUNCU % 8.9 DİĞERLERİ % 0.4	 Donatı elemanlarında renk tercihi kırmızıdır.
	ÇİM % 37.7 ÇAKIL TAŞLI % 25 KAUÇUK % 19.1 TOPRAK ZEMİN % 9.3 ASFALT % 8.9	 Zemin kaplama materyali olarak rahat koşup, oynayabilecekleri çim alanlar tercih edilmektedir.
	GÖLGE YAPAN AĞAÇLAR % 44.9 TENTE % 19.5 GAZEBO % 14 SUNDURMA % 13.6 PERGOLE % 8.1	 Gölgelik olarak çoğunlukla gölge yapan ağaçları tercih edilmektedir.
	MÜZİK BAHÇESİ % 43.6 HEYKEL % 21.2 KÜÇÜK AKTİVİTE ALANLARI % 16.9 BAHÇE PANOSU % 8.1 KARALAMA PANOSU % 10.2	 Okul bahçelerinde sanata dayalı elemanlardan özellikle müzik bahçesi tercih edilmektedir.
	SULU OYUN ELEMANI % 54.2 HAREKETLİ SU % 18.6 FİSKİYE % 14 DURGUN SU % 9.3 ÇEŞME % 3 İSTEMEM % 0.8	 Çocuklar okul bahçelerinde peyzaj elemanı olarak suyun kullanımını özellikle de sulu oyun elemanı istenmektedir.

Şekil 6.1 5,6 Yaş çocuklarının dış mekan beklentileri (devamı)

FİZİKSEL ALAN	LASTİK % 35.2 BETON % 18.2 AHŞAP % 17.4 SERAMİK %15.7 GALVANİZ % 11 İSTEMEM % 2.5			Çiçeklik olarak farklı materyallerden özellikle de lastik çiçeklik tercih edilmektedir.
	OTURMA BİRİMLERİNİN	BİTKİ İLE İLİŞKİLENDİRİLMİŞ OLMASI		Bitki ile ilişkilendirilerek tasarlanmış oturma birimleri tercih edilmektedir.
		METAL % 42.8 AHŞAP % 57.2		Oturma birimlerinde doğal bir malzeme olan ahşap tercih edilmektedir.
		GRUP OTURMA BİRİMİ % 75.8 BİREYSEL OTURMA BİRİMİ 23.7		Bireysel oturma birimlerine nazaran grup şeklinde oturma birimleri tercih edilmektedir.
OYUN VE SPOR ALAN	A- SPOR			
	YÜZME % 76.7 FUTBOL % 7.2 TENİS % 6.4 BASKETBOL % 5.4 VOLEYBOL % 3.4 İSTEMEM % 0.4		Spor alanı olarak yüzme alanı tercih edilmektedir.	
	YÜRÜME % 27.5 BİSİKLET % 27.1 ESNEME % 24.6 KARIN KASLARI GÜÇLENDİRME % 15.3 İSTEMEM % 5.1 DİĞERLERİ % 0.4		Spor aletlerinden yürüme aleti tercih edilmektedir.	

Şekil 6.1 5,6 Yaş çocuklarının dış mekan beklentileri (devamı)

OYUN VE SPOR ALAN	B- OYUN		
	DRAMATİK OYUN ALANLARI % 35.2 KUM OYUN ALANLARI % 28.4 OYUN ALETLERİNİN OLDUĞU ALANLAR % 16.5 SERBEST OYUN BAHÇESİ % 10.2 SEK SEK, LABİRENT GİBİ SERT ZEMİNDE OYNANABİLECEK OYUNLAR % 9.7		 Çocukların kendilerini ifade etmelerine olanak sağlayacak dramatik oyun alanları istenmektedir.
	OYUN ALETLERİ	OYUN EVİ EVET % 51.70 HAYIR % 48.30	 Oyun elemanlarından oyun evi tercih edilmektedir.
		TOP HAVUZU EVET % 61.40 HAYIR % 38.60	 Çocuğun denge, güç, hızlı tepki gösterme gibi özelliklerini güçlendirmesini sağlayan ayrıca çocuğun fiziksel hareket gelişiminde de etkili olan top havuzu tercih edilmektedir.
		OYUN TRENİ EVET % 53.40 HAYIR % 46.60	 Oyun elemanlarından oyun evini tercih edilmektedir.
SOSYAL, KÜLTÜREL VE EĞİTİM ALANI	HİKAYE DİNLEME ALANI EVET % 74.60 HAYIR % 25.40		 Dış mekanda hikaye dinleyebilecek alanlar istenmektedir.
	RESİM YAPMA ALANI EVET % 89.40 HAYIR % 10.60		 Dış mekanda resim yapılabilecek alanlar istenmektedir.

Şekil 6.1 5,6 Yaş çocuklarının dış mekan beklentileri (devamı)

SOSYAL,KÜLTÜREL VE EĞİTİM ALANI	ANFİ TİYATRO ALANI EVET % 85.60 HAYIR % 14.40		Gösteri ve şenlik yapabilecek anfi tiyatro istenmektedir.
	DIŞ MEKANDA EVCİL HAYVAN KÜMESİ EVET % 86.90 HAYIR % 13.10		Dış mekanda evcil hayvan kümesi istenmektedir.
	BİTKİ YETİŞTİRME ALANI EVET % 79.70 HAYIR % 20.30		Kendilerinin ektikleri ürünleri suladıkları, fidan oluşumu, meyve gelişimini izledikleri bitki yetiştirme alanı istenmektedir.
	TRAFİK BAHÇESİ EVET % 91.90 HAYIR % 8.10		Trafik işaret ve levhalarının bulunduğu trafik bahçesi istenmektedir.
	SATRAHÇ ALANI EVET % 86 HAYIR % 14		Çocukları çevreye karşı daha sorumlu olmaya yönlten satranç alanı istenmektedir.

Şekil 6.1 5,6 Yaş çocuklarının dış mekan beklentileri (devamı)

Birinci bölümde, okul öncesi çocukların okul dış mekanlarından fiziksel beklentilerine bakıldığında mekansal özellik bakımından doğal, hareketli ve düzenli bir okul bahçesi istedikleri saptanmıştır.

Çocukların okul bahçesinde yapısal elemanların baskın olduğu alanlar yerine doğal elemanların, bitkisel materyalin varlığının baskın olduğu alanları, topografyası

hareketli, mekansal açıdan düzenli bakımlı ve tasarlanmış alanları tercih ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Eğimli alanlar, geniş çim alanlar ve bitkiler içeren oyun mekânlarının çocukların vücut (motor) gelişiminde etkili olduğu vurgulanmıştır (Fjortoft ve Sageie, 2000).

Çocukların çeşitli, renkli ve açık alanları tercih ettikleri görülmüş, birçok farklı türde bitkinin bir arada olduğu ağaçlar, çalılar ve çiçekler istedikleri, okul bahçesinde yeşilin hakim olduğu alanlardan ziyade renkli bitkileri tercih ettikleri ve kapalı alanlardan çok; açık ve ferah alanları istedikleri ortaya çıkmıştır.

Günümüzde eğitimciler görsel ve direk deneyimlerle öğrenmeye büyük önem vermektedirler. Doğa ile iç içe olma çevre eğitiminde özellikle çocuklar için çok önemli olup, mekândaki yapısal ve doğal çeşitlilik çevre eğitimi açısından daha teşvik edicidir (Özgüner ve Şahin 2009). Ekolojik prensipler çerçevesinde tasarlanan ve içinde değişik habitat tiplerini barındıran doğal mekânların özellikle kentlerde yaşayan öğrenciler için klasik yeşil alanlara göre çevre eğitiminde daha elverişli olduğu bilinmektedir. Bu tür alanlar katılımcı çevre eğitiminde çocukların özgürlük hissini ortaya çıkarma ve çevre konularına aktif katılımı teşvik etme gibi potansiyel faydalara sahiptir (Turgut ve Yılmaz 2010)

Fiziksel beklentilerinin donatılar alt başlığına bakıldığında; çevreleme elemanı olarak çocukların büyük bir çoğunluğunun resimli duvar istedikleri, çöp kutuları gibi donatılarda çocukların sıcak renkleri özellikle kırmızıyı tercih ettikleri, okul bahçesinin zemininde ise çoğunlukla çim alanları tercih ettikleri görülmüştür.

Okul bahçesinde gölgelik olarak çoğunlukla gölge yapan ağaçları istemektedirler. Sanata dayalı ne tür alanlar istedikleri sorulduğunda ise çoğunluk tercihini açık alanda çeşitli müzik aletlerinin bulunduğu (5-6 yaş grubuna göre oyunlu müzik aletleri) müzik bahçesinden yana kullanmıştır. Okul bahçesinde su ögesini görmek istedikleri ve sulu oyun elemanları istedikleri görülmüştür. Su oyunları oldukça çeşitlidir. Okul öncesi yaş grupları için farklı şekil ve hacimlerde su kapları kullanılabilir. Su oyunları çocukların rahatlamasını sağlarken duygusal ve motor becerilerinin de gelişmesine yardımcı olmaktadır. Çocukların oyun aracı olarak suyu kullanmaları, uzun süre zevk almalarını sağlayacaktır. Ayrıca çocuklar oyun oynarken farkında olmadan da bazı

fizik kurallarını öğrenebileceklerdir. Örneğin maddenin farklı hallerinin olduğunu, sıvıların davranışlarının farklı olduğunu görebileceklerdir (Turgut ve Yılmaz, 2010).

Oturma birimlerini nasıl istedikleri sorgulanmış ve oturma birimlerini doğayla özdeşik ahşap oturma grupları ve grup halinde oturmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca eksikliği hissedilen donatılardan olan çiçeklik istedikleri ve çocuklara ilginç gelen materyallerden olan her okulun kolayca edinebileceği lastik den yapılma çiçeklik istedikleri saptanmıştır.

Spor alanı olarak yüzme havuzu istemişlerdir. Okul bahçelerinde spor aletlerini arzu ettiklerini belirtmiş özellikle çocuklara yönelik yürüme, bisiklet gibi spor aletleri istedikleri ortaya çıkmıştır.

Okul bahçelerinde dramatik oyun alanı, kum oyun alanı gibi çeşitli oyun alanlarına yer verilmesini istediklerini belirtilmiştir. Kum çocukların çevrelerini değiştirebilme ve biçimlendirme becerileri için gereklidir (Öztan 2002).

Çocuklar okul bahçelerinde hikaye dinleme alanı, resim yapma alanı, trafik alanı, satranç alanı, amfi tiyatro, evcil hayvan ve bitki yetiştirmek istediklerini belirtmiştir.

Cinsiyet, yaş ve okul değişkenlerine göre elde edilen sonuçlar aşağıdaki şekilde belirtilmiştir (Şekil 6.2., Şekil 6.3. ve Şekil 6.4.)

CİNSİYET DEĞİŞKENİNE GÖRE BEKLENTİLER					
ÖNERİLER			BEKLENTİLER		
			KIZ (127 öğrenci)	ERKEK(109 öğrenci)	
FİZİKSEL ALAN	A- MEKANSAL ÖZELLİKLER	Doğal Alanlar - Yapısal Alanlar		Doğal Alanlar (% 76,37)	Doğal Alanlar (% 58,71)
		Hareketli Alanlar - Düz Alanlar		Hareketli Alanlar (% 59,84)	Hareketli Alanlar (% 47,70) - Düz Alanlar (% 52,29)
		Düzenli Alanlar - Düzensiz Alanlar		Düzenli Alanlar (% 77,16)	Düzenli Alanlar (% 67,88)
		Basit Alanlar - Çeşitli Alanlar		Çeşitli Alanlar (% 77,95)	Çeşitli Alanlar (% 60,55)
		Renkli Alanlar - Renksiz Alanlar		Renkli Alanlar (% 94,48)	Renkli Alanlar (% 91,74)
		Açık Alanlar - Kapalı Alanlar		Açık Alanlar (% 65,35)	Açık Alanlar (% 62,38)
	B- DONATI ELEMANLARI	Çevreleme Elemanı		Resimli Duvar (% 62,99)	Resimli Duvar (% 62,38)
		Çöp Kutuları Renk Tercihi		Kırmızı (% 31,49)	Kırmızı (% 29,35)
		Zemin		Çim (% 40,94)	Çim (% 33,94)
		Gölgelik		Gölge Yapan Ağaçlar (% 40,94)	Gölge Yapan Ağaçlar (% 44,95)
		Sanata Dayalı Alan		Müzik Bahçesi (% 45,66)	Müzik Bahçesi (% 41,28)
		Su Varlığı		Sulu Oyun Elemanı (% 48,03)	Sulu Oyun Elemanı (% 61,46)
		Çiçeklik		Lastik Çiçeklik (% 38,58)	Lastik Çiçeklik (% 31,19)
		Oturma Birimleri	Bitki ile İlişkilendirilmesi	Konforlu Bank (% 66,92)	Ağaç Etrafında Oturma (% 56,88)
			Malzeme Tipi	Doğal malzeme (% 66,14)	Metal malzeme (% 53,21) - Doğal Malzeme (% 46,76)
			Bireysel yada Grup Kullanım	Grup (% 74,80)	Grup (% 77,06)
OYUN ve SPOR ALANI	SPOR	Spor Alanı		Yüzme (% 89,76)	Yüzme (% 61,46)
		Spor Aleti		Yürüme (% 30,70)	Bisiklet (% 24,77) - Karın kasları Güçlendirme (% 24,77)
	OYUN	Oyun Alanı		Dramatik Oyun Alanı (% 34,64)	Dramatik Oyun Alanı (% 35,77)
		Oyun Aleti	Top Havuzu (% 60,62)		Top Havuzu (% 62,38)
			Oyun Evi (% 59,05)		Oyun Treni (% 59,63)
SOSYAL KÜLTÜREL VE EĞİTİM ALANI	Hikaye Dinleme Alanı		% 78,74	% 69,72	
	Resim Yapma Alanı		% 94,48	% 83,48	
	Amfi Tiyatro Alanı		% 86,61	% 84,40	
	Dış Mekanda Evcil Hayvan Kümesi		% 82,67	% 91,74	
	Bitki Yetiştirme Alanı		% 81,10	% 77,98	
	Trafik Bahçesi		% 88,97	% 95,41	
	Satranç Alanı		% 84,25	% 88,07	

Şekil 6.2 Cinsiyet değişkenine göre 5,6 Yaş çocuklarının dış mekan beklentileri

YAŞ DEĞİŞKENİNE GÖRE BEKLENTİLER					
ÖNERİLER			BEKLENTİLER		
			5 YAŞ (126 öğrenci)	6 YAŞ (110 öğrenci)	
FİZİKSEL ALAN	A- MEKANSAL ÖZELLİKLER	Doğal Alanlar - Yapısal Alanlar	Doğal Alanlar (% 65.07)	Doğal Alanlar (% 71.81)	
		Hareketli Alanlar - Düz Alanlar	Hareketli Alanlar (% 50) - Düz Alanlar (% 50)	Hareketli Alanlar (% 59.09)	
		Düzenli Alanlar - Düzensiz Alanlar	Düzenli Alanlar (% 64.28)	Düzenli Alanlar (% 82.72)	
		Basit Alanlar - Çeşitli Alanlar	Çeşitli Alanlar (% 65.07)	Çeşitli Alanlar (% 75.45)	
		Renkli Alanlar - Renksiz Alanlar	Renkli Alanlar (% 91.26)	Renkli Alanlar (% 95.45)	
		Açık Alanlar - Kapalı Alanlar	Açık Alanlar (% 55.55)	Açık Alanlar (% 73.63)	
	B- DONATI ELEMANLARI	Çevreleme Elemanı	Resimli Duvar (% 63.49)	Resimli Duvar (% 61.81)	
		Çöp Kutuları Renk Tercihi	Kırmızı (% 30.15)	Kırmızı (% 30.90)	
		Zemin	Çakıl (% 31.74) - Çim (% 30.95)	Çim (% 45.45)	
		Gölgelik	Gölge Yapan Ağaçlar (% 47.61)	Gölge Yapan Ağaçlar (% 41.81)	
		Sanata Dayalı Alan	Müzik Bahçesi (% 46.03)	Müzik Bahçesi (% 40.90)	
		Su Varlığı	Sulu Oyun Elemanı (% 60.31)	Sulu Oyun Elemanı (% 47.27)	
		Çiçeklik	Lastik Çiçeklik (% 30.95)	Lastik Çiçeklik (% 40)	
		Oturma Birimleri	Bitki ile ilişkilendirilmesi	Konforlu Bank (% 56.34)	Konforlu Bank (% 55.45)
			Malzeme Tipi	Doğal malzeme (% 57.93)	Doğal malzeme (% 56.36)
			Bireysel yada Grup Kullanım	Grup (% 72.22)	Grup (% 80)
OYUN ve SPOR ALANI	SPOR	Spor Alanı	Yüzme (% 68.25)	Yüzme (% 86.36)	
		Spor Aleti	Bisiklet (% 29.36)- Esneme (% 26.98)	Yürüme (% 34.54) - Bisiklet (% 24.54)	
	OYUN	Oyun Alanı	Dramatik Oyun Alanı (%38.88)	Dramatik Oyun Alanı (% 30.90) Kum Oyun Alanı (% 30.90)	
		Oyun Aleti	Top Havuzu (% 65.87)	Top Havuzu (% 56.36)	
			Oyun Treni (% 60.31)	Oyun Evi (% 47.27)	
			Oyun Evi (% 55.55)	Tırmanma Duvarı (47.27))	
			Tırmanma Duvarı (% 48.41)		
		Hikaye Dinleme Alanı	% 73.80	% 75.45	
SOSYAL KÜLTÜREL VE EĞİTİM ALANI		Resim Yapma Alanı	% 87.30	% 91.81	
		Amfi Tiyatro Alanı	% 81.74	% 90	
		Dış Mekanda Evcil Hayvan Kümesi	% 89.68	% 83.63	
		Bitki Yetiştirme Alanı	% 77.77	% 81.81	
		Trafik Bahçesi	% 94.44	% 89.09	
		Satranç Alanı	% 78.57	% 94.54	

Şekil 6.3 Yaş değişkenine göre 5,6 Yaş çocuklarının dış mekan beklentileri

OKUL DEĞİŞKENİNE GÖRE BEKLENTİLER					
ÖNERİLER			BEKLENTİLER		
			Umut G.B.E (93 öğrenci)	Rafet Genç G.B.E (62 öğrenci)	Barış G.B.E (81 öğrenci)
FİZİKSEL ALAN	A- MEKANSAL ÖZELLİKLER	Doğal Alanlar - Yapısal Alanlar	Doğal Alanlar (% 73,11)	Doğal Alanlar (% 62,90)	Doğal Alanlar (% 66,66)
		Hareketli Alanlar - Düz Alanlar	Hareketli Alanlar (% 49,46) - Düz Alanlar (% 50,53)	Hareketli Alanlar (% 59,67)	Hareketli Alanlar (% 55,55)
		Düzenli Alanlar - Düzensiz Alanlar	Düzenli Alanlar (% 76,34)	Düzenli Alanlar (% 77,41)	Düzenli Alanlar (% 65,43)
		Basit Alanlar - Çeşitli Alanlar	Çeşitli Alanlar (%74,19)	Çeşitli Alanlar (%74,19)	Çeşitli Alanlar (% 61,72)
		Renkli Alanlar - Renksiz Alanlar	Renkli Alanlar (% 90,32)	Renkli Alanlar (% 98,38)	Renkli Alanlar (% 92,59)
		Açık Alanlar - Kapalı Alanlar	Açık Alanlar (% 65,59)	Açık Alanlar (% 67,74)	Açık Alanlar (% 59,25)
	B- DONATI ELEMANLARI	Çevreleme Elemanı	Resimli Duvar (% 60,21)	Resimli Duvar (% 64,51)	Resimli Duvar (% 64,19)
		Çöp Kutuları Renk Tercihi	Kırmızı (% 43,01)	Kırmızı (% 20,96) - Mor (% 20,96)	Kırmızı (% 23,45) - Mor (% 20,98)
		Zemin	Çim (% 44,08)	Çim (% 37,09)	Çim (% 30,86)
		Gölge	Gölge Yapan Ağaçlar (% 43,01)	Gölge Yapan Ağaçlar (% 35,48)	Gölge Yapan Ağaçlar (% 54,32)
		Sanata Dayalı Alan	Müzik Bahçesi (% 54,83)	Müzik Bahçesi (% 33,87)	Müzik Bahçesi (% 38,27)
		Su Varlığı	Sulu Oyun Elemanı (% 54,83)	Sulu Oyun Elemanı (% 51,61)	Sulu Oyun Elemanı (% 55,55)
		Çiçeklik	Lastik Çiçeklik (% 27,95)	Lastik Çiçeklik (% 40,32)	Lastik Çiçeklik (% 39,50)
		Oturma Birimleri	Bitki ile ilişkilendirilmesi	Konforlu Bank (% 55,91)	Konforlu Bank (% 50,61) - Ağaç Etrafında Oturma (% 49,38)
			Malzeme Tipi	Metal malzeme (% 51,61)	Doğal Malzeme (% 61,72)
			Bireysel yada Grup Kullanım	Grup (% 76,34)	Grup (% 71,60)
OYUN ve SPOR ALANI	SPOR	Spor Alanı	Yüzme (% 78,49)	Yüzme (% 72,58)	Yüzme (% 77,77)
		Spor Aleti	Bisiklet (% 27,95) - Yürüme (% 26,88)	Yürüme (% 32,25) - Bisiklet (% 30,64)	Esneleme (% 29,62)
	OYUN	Oyun Alanı	Dramatik Oyun Alanı (% 33,33)	Dramatik Oyun Alanı (% 35,48) - Kum Oyun Alanı (% 35,48)	Dramatik Oyun Alanı (% 37,03)
		Oyun Aleti	Top Havuzu (% 58,06)	Top Havuzu (% 74,19)	Top Havuzu (% 55,55)
			Oyun Treni (% 51,61)	Oyun Evi (% 62,90)	Oyun Evi (% 54,32)
			Döner Platform (% 51,61)	Oyun Treni (% 58,06)	Oyun Treni (% 51,85)
			Tırmanma Duvarı (% 50,53)	Tırmanma Duvarı (% 54,83)	
SOSYAL KÜLTÜREL VE EĞİTİM ALANI		Hikaye Dinleme Alanı	% 72,04	% 75,80	% 76,54
		Resim Yapma Alanı	% 90,32	% 87,09	% 90,12
		Amfi Tiyatro Alanı	% 88,17	% 90,32	% 79,01
		Dış Mekanda Evcil Hayvan Kütlesi	% 86,02	% 96,77	% 80,24
		Bitki Yetiştirme Alanı	% 76,34	% 85,48	% 79,01
		Trafik Bahçesi	% 93,54	% 95,16	% 87,65
		Satranç Alanı	% 88,17	% 85,48	% 83,95

Şekil 6.4 Okul değişkenine göre 5,6 Yaş çocuklarının dış mekan beklentileri

Yaş, cinsiyet ve okul değişkenlerine göre yapılan değerlendirmede ise, cinsiyet değişkeni kapsamında; kızların ve erkeklerin çoğunluğu doğal mekanları seçmelerine rağmen, erkeklerin daha sert yapısal özellik gösteren mekanlara da oynadıkları oyunların ve bakış açılarının etkisiyle ilgi gösterdikleri söylenebilir. Ayrıca, kızların daha baskın bir şekilde bitkisel anlamda birçok çeşidin bir arada olduğu mekanları tercih ettikleri görülmüştür. Renk olarak ise her iki cinsinden kırmızıya ortak olarak tercih etmelerine rağmen; kızlar daha çok sıcak renkleri tercih ederken soğuk renklerden sadece mor renge ilgi göstermiştir. Erkekler ise genellikle soğuk renkleri tercih etmişlerdir (Şekil 6.2, Şekil 6.3, Şekil 6.4).

Erkekler genelde hareket edebilecekleri alanları sanata dayalı olarak yorumlarken, kızlar daha çok bahçe panosu gibi sabit olarak çalışabilecekleri sanata dayalı alanları tercih etmişlerdir. Kızlar daha çok görsel olarak nitelendirilen su elemanlarına daha çok ilgi göstermişlerdir. Ancak diğer su elemanlarında kız veya erkek olmaları herhangi bir farklılık göstermemiştir. Bitki ile ilişkilendirilmiş olan oturma biçimlerinde erkekler daha doğayla iç içe olan oturma biçimini, kızlar ise daha konforlu olan oturma biçimini tercih etmişlerdir. Malzeme olarak erkekler daha çok sert ifade taşıyan oturma biçimini tercih ederken kızlar tercihlerini doğal malzemeden yana kullanmışlardır. Kızların doğasında olan evcilik oyununu en rahat oynayabilecekleri oyun evini tercih etmeleri beklenen doğal bir sonuçtur. İki cinsiyet de resim yapma alanını istemektedir ancak kız çocukları resim yapma alanı isteme oranı erkek çocuklara göre daha fazladır (Şekil 6.2).

Yaş değişkenine göre bakıldığında; hem 5 hem de 6 yaş grubu okul bahçenizde ağaçların ve çiçeklerin belirli bir düzen içinde dikilmiş olmasını tercih etmiştir. 5 yaş grubu daha az dış mekana çıktığı için bu yaş grubunda daha korunaklı mekanlara bir eğilim görülmektedir. 5 yaş grubunun dışarı alışkanlığı sınırlı olduğu için (çocuk parkları vs.) gördükleri zemin genellikle asfalt ile çakıl taşları olduğu düşünüldüğünden bu malzemelere bir eğilim gösterdikleri görülmüştür. 6 yaş ise daha rahat hareket edebilecekleri çim alanlarını tercih etmişlerdir. Bilinç düzeyleri ilerledikçe eksikliğini hissettikleri su ile ilgili sporlara karşı bir eğilim görülmektedir. Yaş ilerledikçe sabit oyun alanlarından daha çok fiziksel aktivite gerektiren serbest oyun alanlarına yönelim görülmektedir (Şekil 6.3).

Okullar arası karşılaştırmada; tüm okullarda resimli duvar tercih edilirken okulların bulunduğu konumlara göre çocuklar daha çok gördüklerinden etkilendikleri belirlenmiştir. Maltepe Umut'taki çocuklar müzik bahçesi ve sabit olan küçük aktivite alanlarına tercih gösterirken, Rafet Genç ile İlker Barış'taki çocuklar daha çok üstüne çıkıp oynayabilecekleri heykellere ilgi göstermektedir. Genelde tüm okullardaki çocuklar su elemanın ilgi göstermişlerdir. Hemen hemen tüm okullar kum havuzuna hayır dese de Rafet Genç bu okullar arasında kum havuzuna daha sıcak bakan bir yaklaşım izlemiştir. Daha çok fiziksel aktivite gerektiren oyun elemanlarından olan yatay merdivene kısmen de olsa Maltepe Umut'taki çocuklar sıcak bakmışlardır. Köprü, herhangi bir oyun aktivitesi içermediğinden genel anlamda tüm okullardaki çocuklar tarafından tercih edilmemiştir. Dış mekanda evcil hayvanların bulunmasına bütün okullar olumlu yaklaşmışlardır. Ancak Rafet Genç okulundaki çocukların neredeyse tamamı dış mekanda evcil hayvan kümesi istemektedir (Şekil 6.4).

Okul öncesi öğretmenlerin cevaplarına bakıldığında; etkinlik programında dış mekan kullanımını oyuna yönelik faaliyetler, doğa gözleme yönelik faaliyetler, eğitime yönelik faaliyetleri olarak kullandıkları belirtilmiştir. Çoğu dış mekan kullanımını tercih ettiklerini belirtmiş ve ağaç dalları yapraklar, kozalak, at kestanesi, meşe palamudu taş, toprak, kum ve deniz kabuğu, ölmüş hayvan vs gibi materyalleri programlarında kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Okul bahçesinde ne tür aktiviteler gerçekleştirmek istersiniz sorusuna; uygun ortamları olsa dergi çalışmalarını, resim yapma gibi eğitim faaliyetlerini, bitki yetiştirmeyi çok istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca çocuklara çok yararlı olacaklarını düşündükleri doğa gözlemi (bitkiler, hayvanlar) ve spor etkinlikleri (Yüzme, bisiklet, voleybol vs), oyun etkinlikleri, öğle yemeklerini bahçede hep birlikte yemek istediklerini ayrıca piknik gibi şenlik gibi çeşitli faaliyetleri zaman zaman ailelerle birlikte yapmak istediklerini ifade etmişlerdir.

Ankete katılan öğretmenlerden çoğu yeşil alan yetersizliğinden, gölgelik, kum havuzu, doğal materyaller, spor alanı, oyun ekipmanları, zeminden rahatsız olduklarını ve eksikliklerini hissettiklerini ifade etmişlerdir.

Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan sohbetler ve gözlemler sonucunda çocukların eğitiminde dış mekanın kullanılmasına dair bir takım endişeler olduğu gözlemlenmiştir. Bunlar;

- Çocukların sağlık ve emniyetine dair duyulan korku ve endişe; (bitkilere ya da böceklere karşı alerji, doğal öğelerden kaynaklanabilecek yaralanmalar,...);
- Öğretmenlerin dış mekan eğitim ve öğretime dair güvenleri ve alandaki uzmanlıkları (geleneksel iç mekan sınıflarının bir aşinalık ve güvenlik hissiyatı sağladığını ve bunun bu kadar öğrenciden sorumlu olunan bir ortamda önemli bir husus olduğuna dikkat çekmiştir. Dış mekanı bir dış mekan sınıfı olarak nasıl kullanacağına dair güven veya beceri eksikliği bulunması;
- Okul müfredat gereksinimleri: zorunlu müfredatın geliştirilmesi. Varolan geleneksel sınıf-odaklı eğitime doğru yaptığı etkiye katkıda bulunduğu görüşünü de ortaya koymuşlardır. Dolayısıyla, okul dış mekan alanlarının eğitimde kullanıma potansiyeli genel anlamda oldukça kısıtlanmış ve yararlanılamayan halde kalmış görünmektedir;
- Zaman, kaynak ve destek eksiklikleri: Kimi okullarda, kötü tasarlanmış okul bahçeleri, dış mekanda gerçekleştirilecek eğitim faaliyetlerini kısıtlamaktadır. Kimi okullarda ise, öğretmenler dış mekanların eğitimde kullanmalarının idarecilerinden destek görmediğini belirtmektedir. Bunların yanısıra iklim kimi mevsimlerde dış mekanın kullanımını zorlaştırmaktadır.

Okul dış mekanlarının olanaklarından tümüyle yararlanılabilmesi için bu engeller mutlaka giderilmelidir.

Okul öncesi dönemde çocuğun gelişimini bir bütün olarak algılamak oldukça önemlidir. Bu dönemde uygulanacak eğitim programları bu bütünlüğü sağlamak zorundadır. Eğitim sürecinde öne çıkan okul öncesi eğitim programının tam olarak uygulanması ve çocuğun bu eğitim programından en üst düzeyde yararlanabilmesi için bazı temel unsurlar öne çıkmaktadır. Eğitimcinin niteliği, fiziksel yapı, eğitim materyallerinin

uygunluğu ve çocuğa yaklaşım tarzı bunlardan birkaçıdır. Fiziksel yapının uygunluğunu programının uygulanabilirliğine doğrudan etki eden unsurlardan bir tanesidir. İ ve dış mekân bir bütün olarak algılanmalı ve eğitimin bir aracı olabilecek şekilde özellikleri açısından ayrı düzenlenmelidir. Bu düzenleme sonucunda eğitim programının uygulanmasını yönelik bir bütünlük sağlanmalıdır. Okul ncesi eğitim kurumlarında dış mekânların eğitim programının bir parçası olarak ve çocuğun yüksek yararı gözetilerek düzenlenmesi eğitimin kalitesini arttıran bir süreçtir. Bu sürecin yapılandırılmasında çocuğun katılımı, dış mekanın öneminin bilinmesi ve disiplinler arası uygunluk mutlak bir gerekliliktir.

Okul ncesi eğitim kurumlarında dış mekân, çocuğun eğitimi için ayrılan oyun alanlarıdır. Çocuk bahçede dokunur, görür, içinde yürür, izler, merak eder. Bunlar için; eğitim kurumlarının dış mekânlarının düzenlenmesinde alışıl gelmiş kaydıarak, salıncak, kum havuzu gibi oyun elemanları yeterli olmayacaktır. Kentlerdeki çocuklar, gelişimlerini doğadan uzak tamamlamaktadırlar. Çocuklara doğa ile etkileşim için çok az fırsat verilmekte ve çocuklar doğal dünyadan kopuk ve ilgisiz bir yaşam sürmektedirler. Okul bahçeleri çocuğun doğa ile etkileşiminde önemli mekanlardır.

Bir okuldaki öğrenmelerin yaklaşık % 25'i sınıf dışında gerçekleşir. Öğrenciler hak ve adalet gibi bazı değerleri, ayrıca organizasyon, karar verme gibi bazı önemli becerileri de sınıf dışında öğrenirler (Locke 2005; Kıldan 2007).

Nitelikli hazırlanan ve öğretici yaşantılarla dolu bir okulöncesi eğitim programının çocukların bedensel, duygusal, sosyal ve dil gelişimlerine daha olumlu katkı sağladığı yapılan araştırmalarla ortaya çıkmıştır.

Okul ncesi çocuklarının rahat hareket edebilecekleri uygun mekanlara gereksinimleri vardır. Bu ağ çocukları çok hareketlidirler. Açık oyun alanı, genellikle koşmak, sıçramak, top oynamak gibi aktivitelere olanak sağlayan geniş bir yer olmalıdır. Koşma, atlama, tırmanma, sıçrama gibi olanakların verilmesi, onların beden gelişimlerine yardımcı olur (Uysal 2006; Sanoff 1995).

Okul öncesi eğitim kurumlarındaki kısıtlı fiziksel koşullar dış mekanın etkin kullanımı ile desteklendiğinde okul öncesi eğitimi için çocuk haklarının gereklerine uygun bir açılım sağlanabileceği düşünülmektedir. İç ve dış mekanın uyumu, peyzaj mimarlığının olanaklarının okul öncesi eğitimin bir aracı olarak kullanılması çocukların aktif olarak katılımının sağlanması tezin özünü oluşturmaktadır.

Eğitimin bir uzantısı olarak düşünülmesi gereken dış mekanların kullanıcıları olarak çocukların görüşlerinin alınması ve bu görüşlerin tasarıma yansıtılması katılımcı ve sürdürülebilir tasarımlarımızın gerçekleştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu tez çalışması kapsamında tasarım ve katılım ilişkisi kurulmuş ve sonuçların tasarıma yansımalarına ilişkin bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışma sürecinde kazanılan deneyim ve kısıtlar çerçevesinde benzer konularda ileride yapılacak olan araştırmalarda yol gösterici olacağı düşünülen bazı saptamalar şunlardır:

1. Okulla işbirliği içinde olan velinin eğitime sağlayacağı katkı tartışılmazdır. Bu nedenle, çocukların gelişimi açısından dış mekanın önemi ve gerekliliği velilere her yönüyle tanıtılmalı ve veli beklentileri ve önerileri üzerinde konuşmaya ve tartışmaya olanak veren toplantılar düzenlenmelidir.
2. Öğretmenlerin bilgilendirilerek çevre konusunda duyarlılıklarının artırılmalıdır.
3. Okul öncesi eğitim programlarında yer alan çevreye ilişkin konular okul çevresinde yaparak ve yaşayarak doğal ortamında çocuklara verilmelidir.
4. İdareciler ve ya proje yöneticileri öğrencileri öğrenci katılımlı girişimlerde katılımı kolaylaştırmalı ve onurlandırmalıdır. Öğrenciler, kendilerini yararlı hissetmelidir. Çocukların kendilerini ilgilendiren konularda katılımı kurumsallaştırılmalıdır.
5. Anket sorularının oluşturulması ve ankette kullanılan görsel materyalin seçimi araştırmanın sonuçları üzerinde belirleyici olmaktadır. Çalışmanın bu aşamasında ilgili meslek disiplinlerinden uzmanların bir arada yapacakları hazırlık ve değerlendirmeler yararlı olacaktır.

Okul öncesi eğitim, dünya genelinde üzerinde önemle durulan, ancak ülkemizde öneminin henüz kavrandığı bir olgudur. Tez kapsamında verilen bilgilerden de anlaşılacağı üzere, okul öncesi eğitim, insanda kişisel ve eğitsel yeterliğe doğru giden süreçte kalıcı temellerin atıldığı dönemi simgelemektedir. Bu bağlamda, okul öncesi eğitim konusunun peyzaj mimarlığı bakış açısıyla ve katılım temeline dayalı olması ele alınmış olması, ülkemizde henüz gelişmekte olan bu olgunun çok yönlü ele alınmasına dikkat çekmesi ve farklı meslek alanlarına katkı sağlaması ve daha sonra yapılacak çalışmalar için belirleyici olması açısından önemlidir.

Tüm bunlar göz önüne alınarak, okul öncesi kurumlarda dış mekanların çocukların beklentilerine göre geliştirilmesinin önemi kavranılmalı, özgün ve nitelikli dış mekânlar düzenlenmeli, çocukların eğitim ve beklentilerine yanıt verecek şekilde olmalı ve yerel yönetimler bu alanlara gereken önemi vermelidirler. Sağlıklı ve katılımcı bir gelecek nesil için gerekli okul dış mekanlarının önemi göz ardı edilmemelidir.

KAYNAKLAR

- Acer, D. 2009. Tasarım Eğitimi Programının Türkçeye Uyarlanması ve Etkililiği Analizi. Uluslar arası Mimarlık ve Çocuk Kongresi, s : 77-82, Ankara.
- Algan, H. 2008. İlköğretim Okul Bahçelerinin Tasarlanmasında Paydaş Katılımlı Yaklaşım. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Anonim. 1996. The Power of Participation, Policy Briefing, Issue 7. Web sitesi. www.ids.ac.uk (Erişim Tarihi: 08.04.2009)
- Anonim. 1999. UNICEF Dünya Çocuklarının Durumu, Ankara.
- Anonim. 2002. UNICEF Dünya Çocuklarının Durumu, Ankara.
- Anonim. 2004. Okul Öncesi Eğitim Mevzuat Bankası
- Anonim. 2005. UNICEF Dünya Çocuklarının Durumu, Ankara.
- Anonim. 2007 Özel Atacan Eğitim Kurumu Veli Bülteni
- Anonim. 2008. Okul Öncesi Eğitim Mevzuat Bankası. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği (Değişmiş son hali), Web sitesi. http://ooegm.meb.gov.tr/mevzuat_bank/mevzuat.asp. (Erişim Tarihi: 15.08.2009).
- Anonim. 2009. MEB Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü Web Sitesi. <http://www.ooegm.meb.gov.tr> Erişim Tarihi: 10.12.2009.
- Anonim. 2010. TÜİK Web Sitesi. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitimapp/adnks.zul>. (Erişim Tarihi: 12.10.2010)
- Akdoğan, G. 1972. Beş büyük kentde çocuk oyun alanları, okul bahçeleri ve spor alanlarının yeterlikleri ve planlama prensipleri üzerine bir araştırma. Ziraat Fakültesi Yayınları:552, s: 22-23, Ankara.
- Aksoy, P. 2009. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Eğitim Ortamlarının Niteliğinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Tokat İli Örneği). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans Programı, Ankara.
- Akyüz, E. 2000. Ulusal ve Uluslar arası Hukukta Çocuğun Haklarının ve Güvenliğinin Korunması. MEB Basımevi, Ankara.
- Aslan, F. ve Talay, İ. 2010. Okul Bahçeleri Örneğinde Bir Katılım Yaklaşımı. Uluslar arası Mimarlık ve Çocuk Kongresi, Bildiriler Kitabı, TMMOB Mimarlar Odası, s.360, Ankara.
- Beaty, J.J. 1988. Skills For Preschool Teachers, Columbus: OH: Merrill.
- Büyüköztürk, Ş. 2007. Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum (Sekizinci baskı). Pegem Yayınları, Ankara.
- Boldeman, C. and Wester, U. 2004. Swedish preschool children's UV radiation exposure: a comparison between two outdoor environments, Photodermatology Photoimmunology and Photomedicine, S. 20 (1), ss.2-8.
- Caples, E.1996. Some Guidelines for Preschool Design. Young Children. 51 (4).
- Cengiz, Ö. 2002. 5.6-6 Yaş Çocuklarının Görsel Algı Gelişimini Destekleyici Eğitim Programının Etkisi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Bölümü, Yüksek lisans tezi, İstanbul.
- Chambers, R. 2002. Participatory Workshops, Earthscan Publications, London.

- Cılga, İ. 1999. Türkiye’de Çocuk Hakları Çalışmalar, Cumhuriyet ve Çocuk, 2. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Yay. Haz. Prof Dr. Bekir Onur, A.Ü. Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yay., Ankara.
- Çakçı, I. ve Oğuz, D. 2010. Is environmental knowledge enough to motivate the Action, African Journal of Agricultural Research Vol. 5 (9), pp. 856-860.
- Çevik, M.S. 2007. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Dış Mekanlarının Kaza Unsurları Açısından İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Dinçer, Ç. 2005. Okul öncesi dönem çocuklarının çevresel farkındalıklarını artırma yolları. Web sitesi.
<http://www.egitim.com/egitimeiler/0753/0753.3/0753.3.okuloncesi.cevrefarkindaligi.asp>. (Erişim Tarihi: 10.10.2010)
- Dirim, A. 2004. Kız Meslek Liseleri İçin Okul Öncesi Eğitimi, 1. Basım, Esin Yayınevi, İstanbul.
- Dyment, J. 2005. Green School Grounds as Sites for Outdoor Learning: Barriers and Opportunities. International Research in Geographical and Environmental Education. University of Tasmania, Faculty of Education, Launceston, Tasmania, Australia.
- Evans, G. W. 2004. The environment of childhood poverty. American Psychologist, 59(2), 77-92.
- Fjortoft, I. and Sageie, J. 2000. The natural environment as a playground for children: landscape description and analyses of a natural landscape Landscape and Urban Planning, S.48 (1), ss.83-97.
- Fjortoft, I. 2004. Landscape as playscape: the effects of natural environments on children’s play and motor development, Children, Youth and Environments, S.14 (2), ss.21-44.
- Francis, M. and Lorenzo, R. 2002. Seven Realms Of Children’s Participation Journal of Environmental Psychology, 22, P. 157-169.
- Gaster, S. 1991. Urban children’s access to their neighborhood: changes over three generations. Environment and Behavior, 23(1), 70-85.
- Güzel, A. 2009, İlköğretim Okullarında Uygulanan Öğrenci Merkezli Eğitim Modeliyle İlgili Yönetici Ve Öğretmen Görüşleri (Ankara İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi.
- Hart, R. A. 1992. Çocukların Katılımı: Maskotluktan Yurttaşlığa, UNICEF, Italy.
- Herrington, S. and Studtmann, K. 1998. Landscape interventions: new directions for the design of children's outdoor play environments. Landscape and Urban Planning 42 (1998) 191-205.
- Kandır, A. 1991. Okul öncesi eğitim kurumlarında 4-6 yaş grubu eğitim programlarının hazırlanmasında öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler. Gazi Üniversitesi Yüksek lisans tezi (basılmamış). Ankara.
- Karaküçük, S.A. 2008 Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel/mekansal koşulların incelenmesi: sivas ili örneği C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi Aralık Cilt: 32 No:2, 307-320.
- Karamustafaoğlu, S. ve Kandaz, U. 2006. Okul Öncesi Eğitimde Fen Etkinliklerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri ve Karşılaşılan Güçlükler. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 26, Sayı 1 65-81, Ankara.

- Kılbaş, Ş. 2000. Çocuğun Dinlenme, Boş Zamanını Değerlendirme, Oynama, Kültürel ve Sanatsal Etkinliklere Katılma Hakkı. Mülkiye. Mülkiyeliler Birliği Genel Merkezi Yayın Organı, Mayıs-Haziran, Cilt XXIV, Sayı: 222, Ankara.
- Kıldan, O. 2007. Okulöncesi Eğitim Ortamları. Kastamonu Eğitim Dergisi 501-510 Cilt:15 No:2. Kastamonu
- Kimberley L. 2009. Children's Participation in Planning Processes. Journal of Planning Literature. Downloaded from <http://jpl.sagepub.com> at Ankara Üniversitesi on January 18, 2010.
- Kuş, C. 2001. Ankara kenti Yenimahalle ilçesinde okul bahçeleri üzerine bir araştırma. Yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü. Ankara.
- Küpel, N. 1995. Ankara kenti okul bahçelerinin peyzaj mimarlığı açısından irdelenmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Lekies, 2007. Greener Voices: Strategies to increase the participation of children and youth in gardening activities, Children, Youth and Environments 17(2): 517-526. Retrieved [date] from <http://www.colorado.edu/journals/cye>.
- Lindholm, G. 1995. Schoolyards: the significance of place properties to outdoor activities inschools. Environment and Behavior, S.23(3), ss.259-293.
- Locke, J. 2005. Principal, Alfriston College. Auckland, New Zealand.
- Malone, K. ve Trater, P. 2003. Children's environmental learning and the use, design and management of schoolgrounds, Children, Youth and Environments, S.13
- Menino, T. M., 2000. Designing Schoolyards & Building Community. The Boston Schoolyard Initiative. 16s, USA.
- Miser, R. 2000. Topluluk Katılımı. A.Ü. E.B.F. Yayınları. No:183, Ankara.
- Moore, R. and Wong, H. 1997. Natural Learning: Creating Environments for Rediscovering Nature's Way of Teaching, MIG Communications, Berkley.
- Oktay, A. 1999. Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem. Epilson Yayıncılık Hiz. San. Ltd. Sti. İstanbul.
- Özdemir, A. ve Yılmaz, O. 2009. İlköğretim Okulları Bahçelerinin Çocuk Gelişimi ve Sağlıklı Yaşam Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. Milli Eğitim Dergisi, Sayı 181, Ankara.
- Özdamar, K. 2002. Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi, Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Özer, D. 2004. Kırsal Kalkınmada Katılımcılık Ve Katılımcı Yayım. Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 8 (2): 17-27, Şanlıurfa.
- Özgüner, H ve Şahin, C. 2009. Isparta Kent Merkezindeki Çocuk Oyun Alanlarının Mevcut Durumu ve Çocukların Bu Alanlara Karşı Davranış Biçimleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Sayı: 1, Isparta.
- Öztan, Y. 2002. Çocuklarda Oyunla İlgili İçgüdüsel Eğilimler ve Eylemler. Aylık Anne Baba Eğitimci Dergisi.
- Özyıldırım, T. 2007. Ankara İli İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Katılım Hakkını Kullanma Durumlarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Teftişi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Polat, O. 1997. Çocuk ve Hakları. Analiz Yayınları, İstanbul.
- Polat, O. ve Gezer, T., 2007. Sosyal İçerme ve Çocukların Katılım Hakkı, s.8-12, Sokak Çocukları Rehabilitasyon Derneği yayını.

- Poyraz, H. ve Dere, H. 2003. Okulöncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri. 2. baskı, Anı Yayıncılık, s.210, Ankara.
- Pudup, M.B. 2008. It takes a garden: Cultivating citizen-subjects in organized garden projects. Department of Community Studies, College Eight, University of California, Santa Cruz, Santa Cruz, CA 95064, United States. Geoforum 39, 1228–1240 www.elsevier.com/locate/geoforum
- Rıvkın, M. 1990. The Great Outdoors: Restoring Children's Rights to Play Outside. National Association for the Education of Young Children, Washington, DC.
- Sanoff, H. 1995. Creating Environments for Young Children. Bookmasters Inc., Ohio, 37- 63.
- Simonon, L. 2000. Permaculture Playgrounds, Playlines, 8(21).
- Sueck, L. E. (1991). The Design Of Learning Environments. A Dissertation Submitted To The Graduate Faculty Of The University Of Georgia In Partial Fulfillment Of The Requirements For The Degree Doctor Of Philosophy.
- Sevinç, M. 2004. Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun, İstanbul Morpa Yayınevi.
- Sivri, H. 1993. Fiziksel ve Mekansal Çevrenin Çocuk Davranışına Etkileri. Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir.
- Şahin, E. 2005. Okul Öncesi Eğitimi, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Şen, M. 2004 Anaokuluna Devam Eden Altı Yas Çocukların Motor Gelişmelerine Beden Eğitimi Çalışmalarının Etkisinin İncelenmesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Şener, E.A. 2001. Okul Öncesi Çocuk Eğitim Merkezleri İçin Değişebilir/Dönüşebilir/Esnek Bir Fiziksel Çevre Modeli. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Aralık, İstanbul.
- Şimşekli, Y. 2004. Çevre Bilincinin Geliştirilmesine Yönelik Çevre Eğitimi Etkinliklerine İlköğretim Okullarının Duyarlılığı, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. 17 (1), 83-92. Bursa.
- Tranter, P. and Pawson, E. 2001. Children's access to local environments: a case-study of Christchurch, New Zealand." Local Environment 6(1): 27-48.
- Turgut, H. ve Yılmaz, S. 2010. Ekolojik Temelli Çocuk Oyun Alanlarının Oluşturulması. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, 20-22 Mayıs 2010, Cilt: IV Sayfa: 1618-1630, Artvin.
- Ulusoy, S. 2008. Anaokulu öğretmenlerinin fen ve doğa etkinliklerinde kullanma durumlarının incelenmesi. Ev Ekonomisi (Çocuk Gelişim ve Eğitimi) Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Uysal, F. 2006. Okul Öncesi Eğitim Merkezlerinde İç ve Dış Mekan Organizasyonlarının Eğitim Yaklaşımları Çerçevesinde İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Uzzell, D. 1991. "Environmental psychological perspectives on landscape", Landscape Research, S.16 (1), ss.11-19
- Wridt, P. J. 2004. An historical analysis of young people's use of public space, parks and playgrounds in New York City. Children, Youth and Environments, 14(1), 86–106.
- Yavuzer, H. 1997. Çocuğunuzun İlk Altı Yılı, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Yazar, A. 2007. 1914-2006 Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yaratıcılığın İncelenmesi. Yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Erzurum.

EKLER

- Ek 1 Çocuklarla yapılan anket formu**
- Ek 2 Öğretmenlerle yapılan olan anket formu**
- Ek 3 Pilot uygulamanın frekansları**
- Ek 4 Geçerlilik ve güvenilirlik testi**

Ek 1 Anket Formu Örneği

GENEL BİLGİ FORMU

Açıklama:

Sevgili çocuklar,

“Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Dış Mekan Tasarımı ve Katılımcı Yaklaşımlar” konulu tez çalışmamın verilerini toplamak amacıyla, sizlerden bir takım bilgiler edinmek istiyorum.

Bu anket formu, size daha güzel zaman geçirebileceğiniz, keyifle oynayabileceğiniz ve çeşitli konularda bilgi edinebileceğiniz okul bahçenizin daha etkin hale getirilmesi olanaklarının belirlenmesi amacıyla yapılmaktadır. Soruların büyük bir bölümü sizin görüşlerinize ilgili olup, doğru veya yanlış yanıt yoktur.

Desteginize ve gösterdiğiniz ilgiye şimdiden teşekkür ederim.

Sevgilerimle,

Peyzaj Yüksek Mimarı Fûrûzan ASLAN

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Dış Mekan Tasarımı Ve Katılımcı Yaklaşımlar Anket Formu

I. FİZİKSEL

1-)Mekansal özellikler

a-) Okul bahçenizde ağaçlar, çalılar, çiçekler ve çim alanlar mı yoğun olsun, yoksa insanların yaptığı bina ve yol gibi yerleri mi tercih edersin?

doğal-yapısal

☐☐

b-) Okul bahçenizde inişler, yokuşlar mı olsun, yoksa dümdüz bir alan mı olsun istersin?

hareketli- düz

☐☐

c-) Okul bahçenizde ağaçların ve çiçeklerin belirli bir düzen içinde dikilmiş olmasını mı, yoksa rastgele dikilmiş ya da kendiliğinden çıkmış olmasını mı istersin?

düzenli-düzensiz

☐☐

d-) Okul bahçenizde ağaçların, çiçeklerin daha sade ve az çeşitli mi olsun istersin, yoksa birçok çeşit bir arada mı olsun istersiniz?

basit-çeşitli

☐☐

e-) Okul bahçenizin çiçekleri rengarenk mi olsun istersin, yoksa tek renk ya da sade yeşil mi olsun istersiniz?

renkli-renksiz

☐☐

f-) Okul bahçeniz açık mı olsun istersiniz? Yoksa her tarafı duvar, bina,.. vs gibi kapalı m olsun istersiniz?

açık-kapalı

☐☐

2-) Donatılar

a-) Okul bahçenizin **SINIRLARI** sizce ne ile çevrenmeli? Aşağıdakilerden 2 tanesini işaretleyiniz.
çevreleme elemanı

☐ tel çit

☐ doğal taş

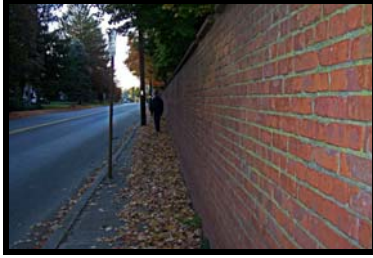
☐ bitkisel çit

☐ tuğla

☐ resimli duvar

☐ çevreleme elemanı yok

b-) Okul bahçenizin **ÇÖP KUTULARI** sizce ne renk olmalı? 2 tanesini işaretleyiniz.

☐ turuncu

☐ sarı

☐ kırmızı

☐ mavi

☐ yeşil

☐ mor

☐ diğer....

c-) Okul bahçenizin yeri (**ZEMİN**) sizce nasıl olmalı? **2** tanesini işaretleyiniz.

☐ asfalt

☐ çakıl taşlı

☐ kauçuk

☐ toprak zemin

☐ çim

☐ diğer.....

d-) Okul bahçenizde ne tür gölgelik olmasını isterdiniz? **2** tanesini işaretleyiniz

☐ gazebo(yarı kapalı aktivite alanı)

☐ sundurma

☐ tente

☐ pergole

☐ gölge yapan ağaçlar

☐ diğer....

e-) Okulunuzun bahçesinde **SANATA DAYALI** ne tür alanların var olmasını isterdiniz? Öncelikle var olmasını istediğiniz **2** tanesini işaretleyiniz.

☐ heykel

☐ bahçe panosu

☐ müzik bahçesi

☐ karalama panosu

☐ küçük aktivite alanları

☐ diğer

☐ istemem

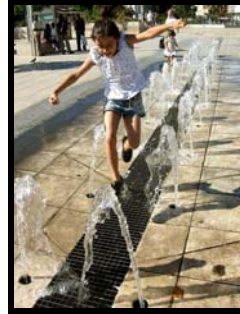

f-) Okul bahçenizde ne şekilde **SU** olmasını isterdiniz? **2** tanesini işaretleyiniz

☐ sulu oyun elemanı

☐ hareketli su

☐ çeşme

☐ durgun su

☐ fıskiye

☐ diğer

☐ istemem

e-) Okul bahçenizde ne tür **OTURMA BİRİMLERİNİN** olmasını isterdiniz?
Hangisini tercih edersin?

Bitki ile ilişkilendirilmiş..

☐ konforlu bank

☐ ağaç etrafında oturma

Malzeme olarak....

☐ metal bank

☐ doğal kütük oturma grubu

Bireysel mi grup mu....

☐ oturma sandalyeleri

☐ (oyunlu) piknik masası

f-) Okul bahçenizde ne tür **ÇİÇEKLİK** olmasını isterdiniz? Öncelikli olan 2 tanesini işaretleyiniz

() ahşap

() galvaniz

() seramik çiçeklik

() lastik çiçeklik

() beton

() çiçeklik istemem
() diğer

II. OYUN ve SPOR

1-) Spor

a-) Okul bahçenizde hangi spor alanı olsun istersin? Öncelikli olan 2 tanesini işaretleyiniz

() futbol

() tenis

() yüzme

() voleybol

() basket

() diğer.....
() istemem

b-) Okul bahçenizde hangi spor aletleri olsun istersin? Öncelikli olan 2 tanesini işaretleyiniz.

☐ esneme

☐ yürüme

☐ bisiklet

☐ karın kasları güçlendirme

☐ istemem

☐ diğer....

2-) Oyun

a-) Okul bahçenizde ne tür oyun alanı istersin? Öncelikli olan 2 tanesini işaretleyiniz.

☐ serbest oyun bahçesi

☐ oyun aletlerinin olduğu alanlar

☐ kum oyun alanı

☐ dramatik oyun alanları

☐ Seksek, labirent, denge gibi sert zeminde oynanabilecek oyunlar

☐ istemem

☐ diğer....

b-) Okul bahçenizde hangi oyun aletini istersin? Öncelikli olan 5 tanesini işaretleyiniz

☐ çoklu oyun grubu

☐ salıncak

☐ zıp zıp

☐ vargel

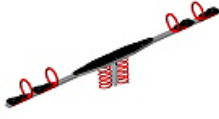

() tahtarevalli

() döner platform

() kaydırak

() oyun treni

() tırmanma ağı

() tırmanma duvarı

() kum havuzu

() yatay merdiven

() top havuzu

() oyun evi

() köprü

III . SOSYAL, KÜLTÜREL VE EĞİTİM

Okulunuzun bahçesinde sosyal-kültürel faaliyetlere ve eğitime yönelik ne tür alanların var olmasını isterdiniz?

a-) Örneğin *hikaye dinleme alanı* ister misin?

☐

Evet

☐

Hayır

b) *resim yapma alanı* ister misin?

☐

Evet

☐

Hayır

c-) *anfi tiyatro alanı* ister misin?

☐

Evet

☐

Hayır

d-) *dış mekanda evcil hayvan kümesi* ister misin?

☐

Evet

☐

Hayır

e-) *bitki yetiştirmek* ister misin?

☐

Evet

☐

Hayır

f-) *trafik bahçesi* ister misin?

☐

Evet

☐

Hayır

g-) *satranç alanı* ister misin?

☐

Evet

☐

Hayır

Ek 2. Anket Formu Örneği

GENEL BİLGİ FORMU

Açıklama:

Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda Doç. Dr. İlkden TAZEYAY danışmanlığında doktora eğitimine devam etmekteyim.

“Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Dış Mekan Tasarımı ve Katılımcı Yaklaşımlar” konulu tez çalışmamın verilerini toplamak amacıyla, siz eğitimcilere ve kurumunuza ait bir takım bilgiler edinmek istiyorum.

Bu anket formu, okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekan kalitesinin artırılması ve dış mekanların çocukların kullanımına ve eğitimine yönelik olarak daha etkin hale getirilmesi olanaklarının belirlenmesi amacıyla yapılmaktadır. Soruların büyük bir bölümü sizin görüşlerinizle ilgili olup, doğru veya yanlış yanıt yoktur.

Anket kapsamında derlenen bilgiler araştırma haricinde kullanılmayacak ve başkalarıyla paylaşılmayacaktır.

Desteeğinize ve gösterdiğiniz ilgiye şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Peyzaj Yüksek Mimarı Füzan ASLAN

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Dış Mekan Tasarımı Ve Katılımcı Yaklaşımlar Anket Formu

1. Etkinlik programınızda dış mekan kullanımı var mı?

() Evet () Hayır

(Cevabınız “Evet” ise örnek veriniz:.....)

2. Dış mekan kullanım sıklığınız nedir?

() Her zaman () Çoğu zaman () Arasıra () Nadiren () Hiçbir zaman

3. Okul öncesi eğitiminde dış mekanın çocuk gelişimini olumlu etkilediği düşüncesine katılıyor musunuz?

() Evet () Hayır

4. Çocuk eğitiminde doğada bulunan materyalleri kullanır mısınız?

() Evet () Hayır

(Cevabınız “Evet” ise örnek veriniz:.....)

5. Okul bahçesinde ne tür aktiviteler gerçekleştirmek istersiniz ?

.....
...
.....
....

6. Okul bahçenizde ki eksiklikler nedir?

.....
.....
.....

7. Okul bahçenizde neler olmasını isterdiniz?

.....
.....
.....

8. İç mekandaki eğitimle dış mekanı ilişkilendirmek ister misiniz?

(.....) Evet, ise
Nasıl?.....
.....
.....

()Hayır, ise
Neden?.....
.....
.....

Ek 3. Pilot Uygulamanın Frekansları

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Dış Mekan Tasarımı Ve Katılımcı Yaklaşımlar

FİZİKSEL

1-)Mekansal özellikler

Okul bahçenizde ağaçlar, çalılar, çiçekler ve cim alanlar mi yoğun olsun, yoksa insanların yaptığı bina ve yol gibi yerleri mi tercih edersin?

	Frekans	Yüzde	Düzy Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzy doğal	23	56.1	56.1	56.1
yapısal	18	43.9	43.9	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

Okul bahçenizde ağaçlar, çalılar, çiçekler ve cim alanlar mi yoğun olsun, yoksa insanların yaptığı bina ve yol gibi yerleri mi tercih edersin değışkeni için 23 kişi doğal, 18 kişi yapısal seçeneğini belirtmiştir.

Okul bahçenizde inişler, yokuşlar mi olsun, yoksa dümdüz bir alan mi olsun istersin?

	Frekans	Yüzde	Düzy Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzy hareketli	24	58.5	58.5	58.5
düz	17	41.5	41.5	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

Okul bahçenizde ağaçların ve çiçeklerin belirli bir düzen içinde dikilmiş olmasını mi, yoksa rastgele dikilmiş ya da kendiliğinden çıkmış olmasını mi istersin?

	Frekans	Yüzde	Düzy Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzy düzenli	38	92.7	92.7	92.7
düzensiz	3	7.3	7.3	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

Okul bahçenizde ağaçların, çiçeklerin daha sade ve az çeşitli mi olsun istersin, yoksa birçok çeşit bir arada mi olsun istersiniz?

	Frekans	Yüzde	Düzy Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzy basit	7	17.1	17.1	17.1
çeşitli	34	82.9	82.9	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

Okul bahçenizin çiçekleri rengarenk mi olsun istersin, yoksa tek renk ya da sade yeşil mi olsun istersiniz?

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY renkli	38	92.7	92.7	92.7
renksiz	3	7.3	7.3	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

Okul bahçeniz açık mi olsun istersiniz? Yoksa her tarafı duvar, bina,.. vs gibi kapalı m olsun istersiniz?

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY açık	27	65.9	67.5	67.5
kapalı	13	31.7	32.5	100.0
Toplam	40	97.6	100.0	
Missing System	1	2.4		
Toplam	41	100.0		

2-) Donatılar

a-) Okul bahçenizin sınırları sizce ne ile çevrelenmeli? Aşağıdakilerden 2 tanesini işaretleyiniz.
çevreleme elemanı

tel çit

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	5	12.2	12.2	12.2
hayır	36	87.8	87.8	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

doğal tas

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	11	26.8	26.8	26.8
hayır	30	73.2	73.2	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

bitkisel çit

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	8	19.5	19.5	19.5
hayır	33	80.5	80.5	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

tuğla

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	9	22.0	22.0	22.0
hayır	32	78.0	78.0	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

resimli duvar

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	32	78.0	78.0	78.0
hayır	9	22.0	22.0	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

çevreleme elemanı yok

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	5	12.2	12.2	12.2
hayır	36	87.8	87.8	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

b-) Okul bahçenizin çöp kutuları sizce ne renk olmalı? 2 tanesini işaretleyiniz.

turuncu

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	12	29.3	29.3	29.3
hayır	29	70.7	70.7	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

sarı

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	10	24.4	24.4	24.4
hayır	31	75.6	75.6	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

kırmızı

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	11	26.8	26.8	26.8
hayır	30	73.2	73.2	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

mavi

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	19	46.3	46.3	46.3
hayır	22	53.7	53.7	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

yeşil

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	10	24.4	24.4	24.4
hayır	31	75.6	75.6	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

mor

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	8	19.5	19.5	19.5
hayır	33	80.5	80.5	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

diğer

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY hayır	41	100.0	100.0	100.0

c-) Okul bahçenizin yeri (zemin) sizce nasıl olmalı? **2** tanesini işaretleyiniz.

asfalt

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	12	29.3	29.3	29.3
hayır	29	70.7	70.7	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

çakıl tas

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	13	31.7	31.7	31.7
hayır	28	68.3	68.3	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

kauçuk

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	8	19.5	19.5	19.5
hayır	33	80.5	80.5	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

toprak zemin

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	8	19.5	19.5	19.5
hayır	33	80.5	80.5	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

çim

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	30	73.2	73.2	73.2
hayır	11	26.8	26.8	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

diğer

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY hayır	41	100.0	100.0	100.0

d-) Okul bahçenizde ne tur gölgelik olmasını isterdiniz? 2 tanesini işaretleyiniz

gazete

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	10	24.4	25.0	25.0
hayır	30	73.2	75.0	100.0
Toplam	40	97.6	100.0	
Missing System	1	2.4		
Toplam	41	100.0		

sundurma

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	17	41.5	41.5	41.5
hayır	24	58.5	58.5	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

tente

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	14	34.1	34.1	34.1
hayır	27	65.9	65.9	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

pergole

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	10	24.4	24.4	24.4
hayır	31	75.6	75.6	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

gölge yapan ağaçlar

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	19	46.3	46.3	46.3
hayır	22	53.7	53.7	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

diğer

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	1	2.4	2.4	2.4
hayır	40	97.6	97.6	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

e-) Okulunuzun bahçesinde sanata dayalı ne tür alanların var olmasını isterdiniz? Öncelikle var olmasını istediğiniz 2 tanesini işaretleyiniz.

heykel

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	13	31.7	31.7	31.7
hayır	28	68.3	68.3	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

bahçe panosu

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	11	26.8	26.8	26.8
hayır	30	73.2	73.2	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

müzik bahçesi

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	23	56.1	56.1	56.1
hayır	18	43.9	43.9	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

karalama panosu

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	7	17.1	17.1	17.1
hayır	34	82.9	82.9	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

küçük aktivite alanları

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	17	41.5	41.5	41.5
hayır	24	58.5	58.5	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

diğer

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY hayır	41	100.0	100.0	100.0

istemem

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY hayır	41	100.0	100.0	100.0

f-) Okul bahçenizde ne şekilde su olmasını isterdiniz? 2 tanesini işaretleyiniz
sulu oyun elemanı

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	20	48.8	48.8	48.8
hayır	21	51.2	51.2	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

hareketli su

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	21	51.2	51.2	51.2
hayır	20	48.8	48.8	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

çeşme

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	3	7.3	7.3	7.3
hayır	38	92.7	92.7	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

durgun su

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	3	7.3	7.3	7.3
hayır	38	92.7	92.7	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

fıskiye

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	22	53.7	53.7	53.7
hayır	19	46.3	46.3	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

diğer

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey hayır	41	100.0	100.0	100.0

istemem

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	1	2.4	2.4	2.4
hacir	40	97.6	97.6	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

e-) Okul bahçenizde ne tur oturma birimlerinin olmasını isterdiniz? Hangisini tercih edersin?

Bitki ile ilişkilendirilmiş..

sanata dayalı

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey çiçekli bank	19	46.3	46.3	46.3
ağaç etrafında oturma	22	53.7	53.7	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

Malzeme olarak....

Donatı malzeme

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey metal bank	26	63.4	65.0	65.0
doğal kütük oturma grubu	14	34.1	35.0	100.0
Toplam	40	97.6	100.0	
Missing System	1	2.4		
Toplam	41	100.0		

Bireysel mi grup mu....

Donatı bireysel

		Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY	oturma sandalyeleri	6	14.6	15.8	15.8
	piknik masası	32	78.0	84.2	100.0
	Toplam	38	92.7	100.0	
Missing	System	3	7.3		
Toplam		41	100.0		

f-) Okul bahçenizde ne tur çiçeklik olmasını isterdiniz? Öncelikli olan **2** tanesini işaretleyiniz

ahşap

		Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY	evet	16	39.0	39.0	39.0
	hayır	25	61.0	61.0	100.0
	Toplam	41	100.0	100.0	

galvaniz

		Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY	evet	13	31.7	31.7	31.7
	hayır	28	68.3	68.3	100.0
	Toplam	41	100.0	100.0	

seramik çiçeklik

		Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY	evet	9	22.0	22.0	22.0
	hayır	32	78.0	78.0	100.0
	Toplam	41	100.0	100.0	

lastik çiçeklik

		Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY	evet	17	41.5	41.5	41.5
	hayır	24	58.5	58.5	100.0
	Toplam	41	100.0	100.0	

beton

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	15	36.6	36.6	36.6
hayır	26	63.4	63.4	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

çiçeklik istemem

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY hayır	41	100.0	100.0	100.0

diğer

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY hayır	41	100.0	100.0	100.0

III. OYUN ve SPOR

1-) Spor

a-) Okul bahçenizde hangi spor alanı olsun istersin? Öncelikli olan 2 tanesini işaretleyiniz

futbol

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	17	41.5	41.5	41.5
hayır	24	58.5	58.5	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

tenis

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	6	14.6	14.6	14.6
hayır	35	85.4	85.4	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

yüzme

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	26	63.4	63.4	63.4
hayır	15	36.6	36.6	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

voleybol

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	10	24.4	24.4	24.4
hayır	31	75.6	75.6	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

basket

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	15	36.6	36.6	36.6
hayır	26	63.4	63.4	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

diğer

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY hayır	41	100.0	100.0	100.0

istemem

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY hayır	41	100.0	100.0	100.0

b-) Okul bahçenizde hangi spor aletleri olsun istersin? Öncelikli olan **2** tanesini işaretleyiniz.

esneme

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	20	48.8	48.8	48.8
hayır	21	51.2	51.2	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

yürüme

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	26	63.4	63.4	63.4
hayır	15	36.6	36.6	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

bisiklet

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	15	36.6	36.6	36.6
hayır	26	63.4	63.4	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

karın kasları güçlendirme

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	13	31.7	31.7	31.7
hayır	28	68.3	68.3	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

istemem

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey hayır	41	100.0	100.0	100.0

diğer

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey hayır	41	100.0	100.0	100.0

2-) Oyun

a-) Okul bahçenizde ne tür oyun alanı istersin? Öncelikli olan 2 tanesini işaretleyiniz.

serbest oyun bahçesi

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	16	39.0	39.0	39.0
hayır	25	61.0	61.0	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

oyun aletlerinin olduğu alanlar

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	14	34.1	34.1	34.1
hayır	27	65.9	65.9	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

kum oyun alanı

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	16	39.0	39.0	39.0
hayır	25	61.0	61.0	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

dramatik oyun alanları

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	14	34.1	35.0	35.0
hayır	26	63.4	65.0	100.0
Toplam	40	97.6	100.0	
Missing System	1	2.4		
Toplam	41	100.0		

seksek,labirent, vs.

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	14	34.1	34.1	34.1
hayır	27	65.9	65.9	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

istemem

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	1	2.4	2.4	2.4
hayır	40	97.6	97.6	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

diğer

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY hayır	41	100.0	100.0	100.0

çoklu oyun grubu

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	17	41.5	41.5	41.5
hayır	24	58.5	58.5	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

salıncak

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	10	24.4	24.4	24.4
hayır	31	75.6	75.6	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

zıp zıp

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	5	12.2	12.2	12.2
hayır	36	87.8	87.8	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

vargel

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	6	14.6	14.6	14.6
hayır	35	85.4	85.4	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

tahterevalli

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	6	14.6	14.6	14.6
hayır	35	85.4	85.4	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

döner platform

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	25	61.0	61.0	61.0
hayır	16	39.0	39.0	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

kaydırak

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	5	12.2	12.2	12.2
hayır	36	87.8	87.8	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

oyun treni

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	19	46.3	46.3	46.3
hayır	22	53.7	53.7	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

tırmanma ağı

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	18	43.9	43.9	43.9
hayır	23	56.1	56.1	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

tırmanma duvarı

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	23	56.1	56.1	56.1
hayır	18	43.9	43.9	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

kum havuzu

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	4	9.8	9.8	9.8
hayır	37	90.2	90.2	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

yatay merdiven

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	15	36.6	36.6	36.6
hayır	26	63.4	63.4	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

top havuzu

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	26	63.4	63.4	63.4
hayır	15	36.6	36.6	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

oyun evi

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	19	46.3	46.3	46.3
hayır	22	53.7	53.7	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

köprü

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	8	19.5	19.5	19.5
hayır	33	80.5	80.5	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

III . SOSYAL, KÜLTÜREL VE EĞİTİM

Okulunuzun bahçesinde sosyal-kültürel faaliyetlere ve eğitime ve yönelik ne tür alanların var olmasını isterdiniz?

a-) Örneğin *hikaye dinleme alanı* ister misin?

hikaye dinleme

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	21	51.2	51.2	51.2
hayır	20	48.8	48.8	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

b) *resim yapma alanı* ister misin?

resim yapma

	Frekans	Yüzde	Düzey Yüzde	Birikimli Yüzde
Düzey evet	31	75.6	75.6	75.6
hayır	10	24.4	24.4	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

c-) *amfi tiyatro alanı* ister misin?

amfi tiyatro

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	34	82.9	82.9	82.9
hayır	7	17.1	17.1	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

d-) dış mekanda evcil hayvan kümesi ister misin?

dış mekanda evcil hayvan

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	33	80.5	80.5	80.5
hayır	8	19.5	19.5	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

e-) bitki yetiştirmek ister misin?

bitki yetiştirmek

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	32	78.0	78.0	78.0
hayır	9	22.0	22.0	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

f-) trafik bahçesi ister misin?

trafik bahçesi

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	34	82.9	82.9	82.9
hayır	7	17.1	17.1	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

g-) satranç alanı ister misin?

satranç alanı

	Frekans	Yüzde	DüzeY Yüzde	Birikimli Yüzde
DüzeY evet	29	70.7	70.7	70.7
hayır	12	29.3	29.3	100.0
Toplam	41	100.0	100.0	

Ek 4. Geçerlilik ve güvenilirlik testi

	Madde Toplam Korelasyonları
1. Okul bahçenizde ağaçlar, çalılar, çiçekler ve çim alanlar mı yoğun olsun, yoksa insanların yaptığı	0,651
2. Okul bahçenizde inişler, yokuşlar mı olsun, yoksa dümdüz bir alan mı olsun istersin?.	0,807
3. Okul bahçenizde ağaçların ve çiçeklerin belirli bir düzen içinde dikilmiş olmasını mı, yoksa rastgele dikilmiş ve da kendiliğinden çıkmış olmasını mı istersin	0,687
4. Okul bahçenizde ağaçların, çiçeklerin daha sade ve az çeşitli mi olsun istersin, yoksa birçok çeşit	0,806
5. Okul bahçenizin çiçekleri rengarenk mi olsun istersin, yoksa tek renk ya da sade yeşil mi olsun	0,665
6. Okul bahçeniz açık mı olsun istersiniz? Yoksa her tarafı duvar, bina,... vs gibi kapalı m olsun	0,753
7. Okul bahçenizin sınırları sizce ne ile çevrelenmeli?	0,7
8. Okul bahçenizin çöp kutuları sizce ne renk olmalı	0,764
9. Okul bahçenizin yeri (zemin) sizce nasıl olmalı?	0,741
10. Okul bahçenizde ne tür gölgelik olmasını isterdiniz?	0,643
11. Okulunuzun bahçesinde sanata dayalı ne tür alanların var olmasını isterdiniz?	0,79
12. Okul bahçenizde ne şekilde su olmasını isterdiniz?	0,669
13. Okul bahçenizde ne tür oturma birimlerinin olmasını isterdiniz Bitki ile ilişkilendirilmiş.	0,58
14. Malzeme olarak.	0,743
15. Bireysel mi grup mu	0,716
16. Okul bahçenizde ne tür çiçeklik olmasını isterdiniz	0,678
17. Okul bahçenizde hangi spor alanı olsun istersin	0,672
18. Okul bahçenizde hangi spor aletleri olsun istersin	0,726
19. Okul bahçenizde ne tür oyun alanı istersin	0,77
20. Okul bahçenizde hangi oyun aletini istersin	0,716
21. Örneğin hikaye dinleme alanı ister misin?	0,606
22. Resim yapma alanı ister misin?	0,677
23. Anı tiyatrosu alanı ister misin?	0,836
24. Dış mekanda evcil hayvan kütlesi ister misin?.	0,767
25. Bitki yetiştirmek ister misin?	0,837
26. Trafik bahçesi ister misin?	0,762
27. Satranç alanı ister misin?	0,817

Ankette 0,20 değerinden düşük maddeler yoktur. Bu nedenle 27 maddenin de yüksek güvenilirlik değerinde olması nedeniyle hiçbir madde çıkarılmamıştır. Uygulama sonucunda madde analizi sonucunda hiçbir maddenin çıkarılmaması sonucu oldukça lehimize bir sonuçtur. Daha sonra anketin güvenilirlik katsayısına bakılmıştır. Güvenilirlik katsayısını hesaplama yolları, değişkenlerin türüne, kaynağına, uygulama sayısına göre farklılık gösterir. Hesaplama yolunun farklılığı, güvenilirlik katsayısının yorumsal anlamını da değiştirir. Güvenilirlik katsayısı, tesadüfi hatalardan arınlık derecesidir ve ölçme sonuçlarına karışan hata miktarının bilgisini verir. Güvenirlilik, 0 ile +1 arasında değişen değerler almakla birlikte, +1'e yakın değerler alması istenir. Güvenilirlik katsayısının 0,70'den fazla olması istenen bir sonuçtur. Ölçme aracının her

bir maddesi kesikli olarak ölçeklendiğinden güvenilirliğe cronbach alfa(α) güvenilirliği, iç tutarlılık anlamında bir güvenilirlik anlamı vardır. Araştırmada kullanılan anketin cronbach alfa(α) katsayısı aşağıdaki tablo’ da gösterilmiştir.

	Madde Sayısı	Güvenirlilik Katsayısı
Pilot Uygulamada Kullanılan Orjinal Anket	27	0,962

Pilot uygulamada kullanılan 27 madde için hesaplanan cronbach alfa(α) güvenilirliği katsayısı 0,962 çıkmıştır. Bu katsayının 0,70’in üstünde çıkması sebebiyle anketin oldukça uygun olduğu söylenebilir.

Anketin geçerliliği çalışmasında ise anketteki maddeler üzerinde toplanan veriler üzerinde Varimax yöntemiyle faktör analizi yapılmış ve bulguları aşağıdaki tablo’ da gösterilmiştir.

PILOT ÇALIŞMA İÇİN ANKETİN GEÇERLİLİK KATSAYISI

Faktör	Varımaz Döndürme Sonucu Faktör Yüklerinin Kareleri Toplamı		
	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birkimli Varyans %
1	13,214	48,942	48,942
2	1,913	7,085	56,027
3	1,628	6,028	62,056
4	1,428	5,288	67,344
5	1,394	5,164	72,508

Kaiser-meyer-olkin örneklem yeterliliği:0,905

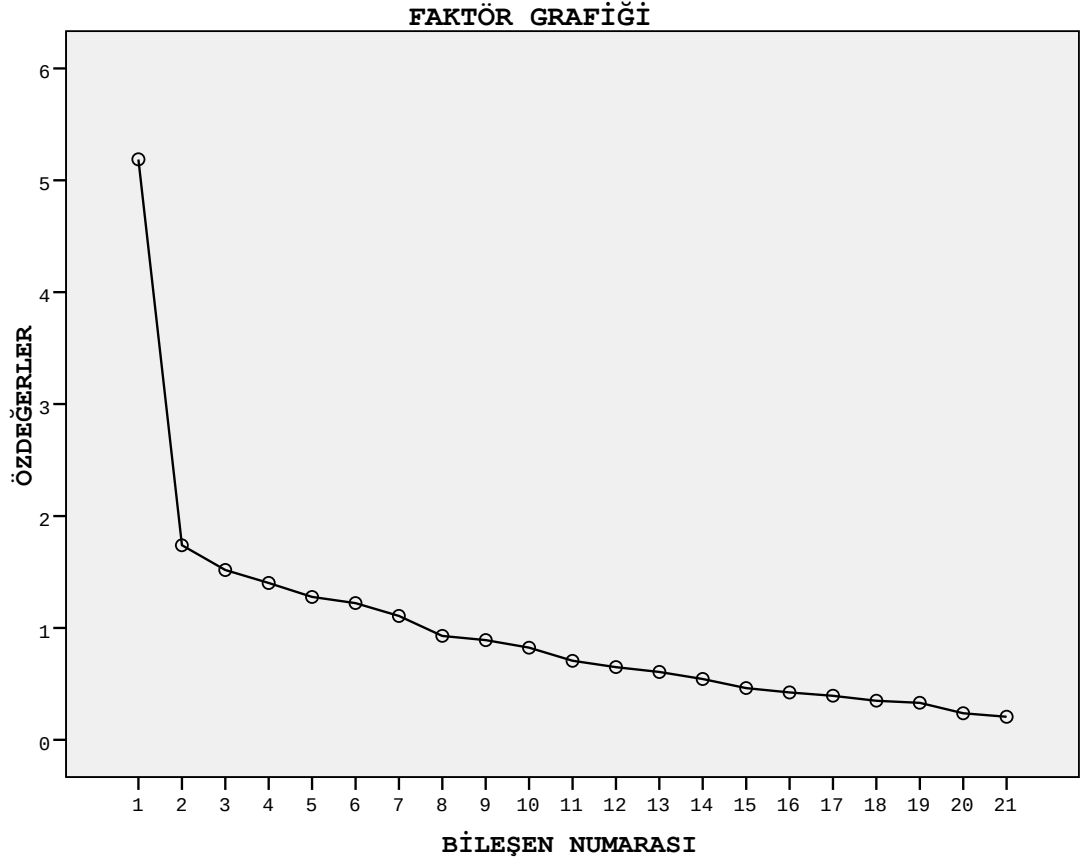
Bartlett’s küresellik testini ki kare değeri 2138,566

Serbestik derecesi 351 p=0,000

Açıklanan toplam varyans incelendiğinde 27 madde için pilot uygulama verilerine göre 5 faktörün bulunduğu ve bu 5 faktörlü ölçme aracı ile ölçülen özelliğin %72,508’sinin ölçüldüğü söylenebilir.

Sosyal bilimlerde toplam açıklanan varyansın en az % 60 olması yeterlidir. Kaiser-meyer-olkin örneklem yeterliliği istatistiğinin 0,50 üzerinde çıkması verilerin örneklem sayısının yeterli olduğunun bir göstergesidir. Bartlett’s küresellik testini ki kare değeri

verilerin faktör analizi için uygunluğunu test eder. Oran ne kadar yüksekse veri seti faktör analizi yapmak için o kadar uygundur. Dolayısıyla bu verilerin faktör analizine uygun olduğu söylenebilir($p<0,05$). Genel olarak faktör analizi sonuçlarına ölçme aracının yapı geçerliliğinin sağlandığı söylenebilir.

Bu durum grafikten de kısmı olarak belirlenebilir. Grafikte dirseklerin düzelmeye başladığı yer yani özdeğerlerin kesim noktası 5. temel bileşendir. Bu nedenle 5 faktör olarak belirlenerek temel bileşen alınmayabilir. Ancak araştırmacı toplam değişkenliğin daha büyük bir kısmını açıklamak istiyorsa 5. temel bileşeni de alabilir.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Fűrüzan ASLAN

Doğum Yeri : Ankara

Doğum Tarihi:12/10/1974

Medeni Hali : Evli

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Özel Yükseliş Koleji 1993

Lisans : Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık
Fakültesi Peyzaj Mimarisi ve Kentsel Tasarım Bölümü 2001

Yüksek Lisans : Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı 2007

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl

MESA, KOSAŞ Konut Servisi A.Ş. 2002-2009

Yayınları (SCI ve diğer)

BAŞAL, M., ASLAN, F., ÖZDEMİR, A. (2007). Alternative Housing Types Maximizing, Urban Sustainability in Public Housing Sites: Analysis of Public Involvement in Ankara Koru-Yön Management Model

TALAY,İ., ASLAN, F. (2009). Dış Mekan Planlanmasında Katılımın Rolü: Okul Bahçeleri. Ankara Üniversitesi, Çocuklar İçin Sağlıklı Çevreler Tasarlamak, Uluslararası Çalıştay

ASLAN,F., TALAY,İ. (2009). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Doğa Dostu Ve Çocuk Katılımı Temelli Dış Mekân Tasarım Yaklaşımları. Avrupa Birliği, Merkezi Finans ve İhale Birimi. Okul Öncesi Eğitimin Güçlendirilmesi Hibe Programı.

TALAY,İ., ASLAN, F., BELKAYALI, N., (2009). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Doğa Dostu Ve Çocuk Katılımı Temelli Dış Mekan Tasarım Yaklaşımları: Bir Proje Önerisi. Teknik Not. Kastamonu Eğitim Dergisi.

ASLAN, F., TALAY, İ. (2010), Okul Bahçeleri Örneğinde Bir Katılım Yaklaşımı, Uluslararası Mimarlık ve Çocuk Kongresi. TMMOB Mimarlar Odası, Ankara.

ÖZDEMİR, A., BASAL, M., **ASLAN, F.,** (2010). Participatory Planning at Mesa-Koru: Toward a More Sustainable Future," in ArchNet-IJAR: International Journal of Architectural Research, vol. 4, issue 1